

ŽELEZAR

Jesenice, 25. junija 1987

Številka 25 • XXXVI

NAŠ KOVINAR, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik ŽELEZARJA začel izhajati 26. januarja 1937. ŽELEZAR izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstodnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25. letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Mile Crnovič, tehnični urednik Dare Bradaskja, lektorica — novinarka Cvetka Martinčič, novinarki Lilijana Kos in Tanja Kastelic, administracija — Mira Keserovič in Dinka Čatač. Naslov: Uredništvo Železarnja, SOZD SZ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 26-18, novinarji 26-19, 26-20, administracija 26-21. Stavak in tehnično oblikovanje TK Gorenjski tisk Kranj, tisk ZP Ljudska pravica Ljubljana.

Enajsto delovno srečanje kovinarjev Slovenije v spomin na Franca Leskoška-Luka

MEMORIAL FRANCA LESKOŠKA LUKE
Gorenjska, 25., 26. in 27. junija 1987

Občinski svet ZSS: Jesenice, Kranj, Radovljica, Škofja Loka, Trzin
Republički odbor sindikata delavcev kovinske in elektroindustrije SRS
Organizacijski odbor pri MS ZSS za Gorenjsko v Kranju, tel. 064 28-160

Danes se začne enajsto delovno srečanje kovinarjev Slovenije v spomin na Franca Leskoška — Luka, ki je povezano s teoretičnim in praktičnim delom tekmovanja kovinarjev in avtomehanikov, ki bo potekalo v petih gorenjskih občinah: v Kranju, Radovljici, Škofji Loki, Trzinu in na Jesenicah. V tekmovalnem delu bo sodelovalo okrog 350 udeležencev, ki so bili najboljši na regijskih srečanjih oziroma tekmovanjih.

Srečanja kovinarjev Slovenije so di v okvir praznovanja dneva kovinarjev Jugoslavije, ki ga vsako leto praznujemo 10. oktobra v spomin na 10. oktober leta 1910, ko se je v sindikatu kovinarskih delavcev Hrvaške in Slavonije vpisal Josip Broz Tito, in ki praktično poteka od pomladi do jeseni. Iz republiškega srečanja oziroma tekmovanja se namreč po dva

najboljša iz vsake tekmovalne skupine uvrstita na zvezno tekmovanje, ki bo oktobra meseca.

Proizvodno delovna tekmovanja pomenijo pomemben prispevek k izboljšanju proizvodnje, povečanju produktivnosti dela in kvalitete dela, k izvajanju stabilizacije našega gospodarstva, boljši organizaciji proizvodnega procesa in dela v celoti, poseben prispevek pa dajejo tudi k razvoju samoupravnih odnosov v skladu z ustavo in zakonom o združenem delu. Resnično lahko govorimo o množičnem sodelovanju delavcev na delovno - proizvodnih tekmovanjih, saj se začnejo v delovnih organizacijah in se nato stopnjujejo od občinskih, regijskih in republiških oziroma pokrajinskih do zveznega tekmovanja.

Tudi letošnje proizvodno - delovno tekmovanje bo potekalo v štirinajstih poklicih: v Železarni Jesenice (konstrukcijski ključavničar, plamenski varilec, varilec REO, varilec TIG, varilec MAG, livar kalupar), v Integralu TOZD MPPD Jesenice (avtomehanik Diessel, avtomehanik Otto), v Srednji šoli Iskra Kranj (obratni električar), v Iskri Kibernetiki Kranj (brusilec), v Verigi Lesce (strojni kovač), v LTH Škofja Loka (strugar, orodjar) in v Peku Trzin (rezkalec). Vsi tekmovalci bodo teoretični del tekmovanja opravljali v Srednji šoli Iskre v Kranju. Tekmovalne izdelke in teoretično znanje bodo ocenjevali strokovne komisije, ki bodo povezane s centralno ocenjevalno žirijo.

Na vsakoletnem delovnem srečanju kovinarjev Slovenije si seveda udeleženci pridobijo tudi nove izkušnje in spoznanja, spoznajo nove delovne tovariše, sklepajo nova prijateljstva, obogatijo pa tudi svoja obzorja. To pa je še kako pomembno, kajti naš čas in naš sistem potrebuje prosvetljenega in prebujenega človeka. Potrebujemo več splošnega delovanja, večje znanje in višjo medsebojno kulturo. To pa so tudi izzivi vsakoletnega delovnega srečanja kovinarjev Slovenije, ki bo letos obogateno še z rastavo inovacij in likovnih

izdelkov slovenskih kovinarjev. Tekmovalni izdelki bodo razstavljeni v Festivalni dvorani na Bledu, kjer bo tudi zaključek srečanja z razglasitvijo rezultatov in podelitvijo priznanj najboljšim.

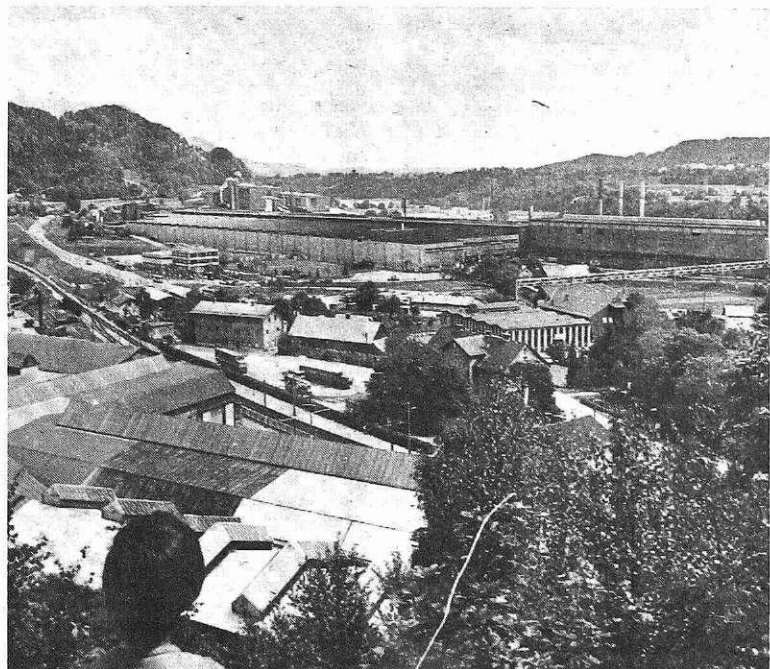
Letos že četrto leto zapored delovno srečanje kovinarjev Slovenije poteka v spomin na velikega slovenskega revolucionarja Franca Leskoška — Luka, ki je umrl junija 1983 v Ljubljani in ki bi leto praznoval 90. letnico svojega rojstva. To je najlepše priznanje velikemu borcu za delavske pravice, za osvoboditev dela in človeka.

Letos mineva tudi deset let, odkar je bilo prvo republiško tekmovanje kovinarjev Slovenije v Novi Gorici. Tekmovanja slovenskih varilcev, ki so se začela že leta 1955, so prerasla v množično gibanje in tekmovanje

se je s šestih poklicev razširilo na štirinajst.

Prepričani smo, da bo tudi letošnje delovno srečanje kovinarjev Slovenije v spomin na Franca Leskoška — Luka, tako kot vsa dosedanja, dalo svoj prispevek k uveljavitvi dela kot edinega vira za boljše in kakovostnejše življenje, ustvajanje in vsestranski razvoj... Da bodo tekmovalci znova dokazali, da se le z velikim znanjem in nenehnim izpopolnjevanjem lahko dela ekonomičneje, produktivneje in rentabilneje.

Vsem udeležencem enajstega srečanja kovinarjev Slovenije — tekmovalcem, članom strokovnih ekip in spremljevalcem — želimo veliko uspeha pri delu in dobro počutje na Jesenicah, v naši železarni in v ostalih štirih občinah Gorenjske.

Tam je nova jeklarna (foto: I. Kučina)

Pred referendumom o sprejemanju samoupravnih aktov

Po daljših pripravah se bomo v torek, 30. junija, odločali kar o šestih samoupravnih aktih. Pri vseh dokumentih gre za dogovor o temeljnih delih in povezovanju v delovni organizaciji. Ti dokumenti so osnova za dokončanje samoupravne organiziranosti, hkrati pa so tudi temelj za ustvarjanje in delitev dohodka, osebnega dohodka in skupne porabe.

Vsak dokument opredeljuje določeno področje, vsi pa so med seboj tesno povezani, zato je tako pomembno, da se opredelimo do vsakega posebej in za vse dokumente skupaj. Potek razprave v času oblikovanja samoupravnih aktov je pokazal, da sta nam namen in vsebina dobro poznana. Številni predlogi in dopolnitve so bile upoštevane, tako da ob koncu razprave skorajda ni bilo več pripomb.

Cepnav so vsi samoupravni akti enako pomembni, je bila najboljše razprava o predlogu samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in dela sklada skupne porabe v delovni organizaciji Železarna Jesenice. Določila tega sporazuma imajo namreč največ vpliva na medsebojna razmerja pri delitvi osebnega dohodka. Zelo pomembno je, da ta dokument, ki smo ga dolgo časa usklajevali, sprejmemo skupaj z ostalimi samoupravnimi akti, kajti le na ta način bomo uspeli odpraviti nekatere neusklajenosti z družbenim dogovorom o delitvi osebnih dohodkov.

Po vseh pripravah verjetno ni potrebno posebej poudariti pomembnosti uspeha referenduma. Prav pa je, da se pred odločitvijo še enkrat prepričamo o primernosti dokumentov in o nujnosti, da jih na najbolj demokratičen način tudi sprejmemo. Glede na veliko število dokumentov, ki jih sprejemamo hkrati, bo na referendumu potrebna tudi pazljivost, da zaradi morebitnih napak ne bi bilo potrebno ponavljati celotnega postopka.

S pozitivnim rezultatom bomo dokazali, da smo resnično pripravljeni oblikovati nove odnose v Železarni kot celoti in na vseh tistih področjih, ki so za nas v prihodnje življenjskega pomena.

Boris Bregant,
predsednik poslovnega odbora

V torek, 30. junija, se bomo odločali na referendumu

V zadnjem času smo razmeroma pogosto postavljeni pred pomembne in težke odločitve. In tudi tokrat je tako!

Brez takih odločitev pač ni mogoče urejati zapletenih razmerij naših odnosov, pravic in dolžnosti, ki so povezane z delom in z rezultati našega dela. Prav za urejanje takih vprašanj gre tudi tokrat, zato bomo o predloženih aktih odločali na

referendumu.

Uveljavimo torej našo pravico odločanja in polnoštevilno stopimo na volišča, kjer se bomo opredeljevali za naslednje samoupravne akte:

V temeljnih organizacijah za:

- statut delovne organizacije Železarna Jesenice (spremembe in dopolnitve),
- samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in dela sklada skupne porabe,
- samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka,
- samoupravni sporazum o medsebojnih razmerjih pri ustvarjanju skupnega prihodka in določanju internih cen.

V delovnih skupnostih pa za:

- statut delovne organizacije Železarna Jesenice (spremembe in dopolnitve),
- samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in dela sklada skupne porabe,
- samoupravni sporazum o skupnih osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka,
- statut delovne skupnosti skupnih služb,
- samoupravni sporazum o združevanju dela delavcev v delovni skupnosti skupnih služb.

Naj nas ne moti večje število volilnih skrinjic. Po zakonu o referendumu je tak postopek obvezen, zato bo volilna komisija uredila volišča tako, da bomo odločali o vsakem aktu posebej.

Vsi akti so enako pomembni, kajti vsi so obvezni in brez njih si ni mogoče predstavljati urejenega dela. Prav zaradi tega smo vsebini teh dokumentov namenili vso pozornost tudi v javni razpravi, kjer smo jih dopolnili z našimi pripombami. Ocenjujemo, da so predlogi zelo blizu tistim rešitvam, ki so že v razpravi dobile največ podpore in večini delavcev ustrezajo. Če je ta ocena pravilna, potem smo lahko zadovoljni, saj bomo s tem referendumom sklenili razmeroma dolgo obdobje normativnega urejanja, ki smo mu v Železarni namenili vso pozornost. Številne aktivnosti, ki smo jih vodili na vseh nivojih, so zahtevale ogromno energije in naporov ter kreativnega in strokovnega dela, zato bi uspeh na referendumu pomenil izredno pomemben korak k boljši normativni urejenosti, ki se ujema tudi z veljavno zakonodajo. S temi akti uresničujemo tudi našo odločitev glede uveljavitve nove samoupravne organiziranosti in glede boljših in kvalitetnejših osnov za nova in pravičnejša delitvena razmerja.

V vseh dosedanjih razpravah smo delavci Železarnje izpostavljali zahtevo, da se področje samoupravnih aktov dopolni in uskladi z našimi potrebami in zakonom. V torek bomo torej odločali o zadnjih samoupravnih aktih, nato pa bomo morali vse napore usmeriti v izboljšanje delovnih in poslovnih rezultatov, ki so pogoj za popolno uveljavitev naših zahtev in predvidevanj.

Železarji! Dokazimo sebi in drugim, da smo izbrali pravo pot, da vemo, kaj hočemo tudi na področju razvoja samoupravnih odnosov.

Edo KAVČIČ,
PREDSEDNIK IO KOOS

Ahmed TELALOVIČ,
PREDSEDNIK SAK ZK

Janko CERKOVNIK,
PREDSEDNIK KS ZSMS

NADOKNADITI ZAMUJENO

Po podatkih statistične službe smo do 22. junija izdelali 78.415 ton skupne proizvodnje, kar je 90,5 odstotka družbenega plana in 96,8 odstotka operativnega programa. Plan proizvodnje izpolnjujejo: Plavž (112,5 %), Livarna (103,3 %), HV Bela (101,2 %), Vratni podboji (129,8 %), Valjarna žice in profilov (107,2 %) in Žičarna (109,6 %); ostali obrati plana ne dosegajo.

Plavž dosega družbeni plan 53 odstotno, znižan operativni program pa presega za 12,5 odstotka. Izdelali so 5.943 ton grodja.

V Jeklarni 1 so vili 18.988 ton jekla in dosegajo operativni program z 99,3 odstotka. V Jeklarni 2 so v dvaindvajsetih dneh izdelali 113 šarž, kar je 8.254 ton.

Do sedaj smo prodali 19.644 ton končnih izdelkov in storitev. Družbeni plan dosegamo s 84,2 odstotka, operativni program pa s 85,2 odstotka.

Prodaja je uspešna v HV Bela (103,5 %), Vratnih podbojih (121,6 %) in Žičarni (102,5 %). Plana prodaje niso dosegli v Valjarni debele pločevine (69,8 %), HV Jesenice (82,2 %), Profilarni (93,8 %), Valjarni žice in profilov (53,7 %), Jeklovleku (79,7 %), Elektrodah (84,8 %) in v Žebjarni (86,7 %).

Dvoboj z Litostrojem še traja

Lani smo 14. avgusta v Železarni v članku »HE Javornik proti Litostroju« lahko prebrali, da se sektor novograden pritožuje, da je Litostroj zelo nesoliden dobavitelj opreme. Pogodba za dobavo je bila namreč podpisana septembra 1983, z rokom dobave avgust 1985. V januarju 1985 je dobavitelj opreme, Titovi zavodi Litostroj, prvič napovedal trimesečno zamudo.

Takrat je sektor novograden Litostroju napovedal dvoboj, ki še traja, saj smo v pogovoru z vodjo projekta Jeklarna 2 Emilom Ažmanom, vodjo projekta HE Javornik Matevžem Podrekarjem in vodjo elektro del v HE Javornik Feliksom Beštom izvedeli, da se problemi, povezani z Litostrojem, še nadaljujejo.

V projektu HE Javornik je bilo predvideno, da bo centrala popolnoma avtomatizirana in da bo vodena iz dispečarskega centra na Jesenih. Na podlagi ponudb smo izbrali Titove zavode Litostroj, ker je bil najbolj ugoden izvajalec in priznan po svoji kvaliteti.

Elektrarna obratuje nemoteno in celo z večjo močjo, kot je bilo načrtovano, saj je največja odjemna moč okrog 1400 kW, načrtovanih pa jih je bilo le 1200. Klasična Litostrojeva težka oprema (Peltonova turbina) je torej brez napak, zataknilo pa se je

pri avtomatskem vodenju in montaži naprav. Če namreč hočemo doseči, da bo elektrarna obratovala avtomatsko, potrebujemo pozicioner, katerega je Litostroj dobavil šele pred kratkim. Pri montaži in kompletiranju naprav oziroma turbinske regulacije pa se zapleta, ker Litostrojevi strokovnjaki delajo neodvisno drug od drugega in pogosto ne vedo, kaj so tisti pred njimi že naredili.

Tako je bila mera polna pred nekaj dnevi, ko je eden od strokovnjakov Titovih zavodov Litostroj ugotovil, da dela pri montaži naprav za avtomatsko vodenje centrale ne more dokončati sam, ampak mora pri tem sodelovati tudi nekaj strokovnjakov, ki so delali pred njim. Teh pa v Litostroju enostavno ni, ker so na dopustu, bolniški, na drugih delih...

V dvoboju s HE Javornik Litostroj izgublja bitko, saj so se odgovorni za projekt HE Javornik odločili, da ne

bodo več poslušali praznih obljub in prenašali nesolidnega obnašanja in neresnosti tega glavnega dobavitelja opreme za novo elektrarno. Vendar pa tožba ne more rešiti tehnoloških težav, zato bo treba poiskati ustrezne strokovnjake druge. Do takrat pa je treba skrbeti, da bo elektrarna s tremi ali štirimi strojniki normalno obratovala. Če tega ne bomo dosegli in centrala ne bo delala, je to čista izguba.

Tu pa se pojavi drug problem, ki ga lahko rešimo le sami. V Energetiki namreč tako kritično primanjkuje delavcev, da bodo prvega julija strojniki iz HE Javornik premestili drugam. To pomeni, da bomo izgubili vsaj eno tretjino energije, ker delo v treh ali štirih izmenah ne bo mogoče.

Naši sogovorniki upajo, da bodo problem turbinske regulacije oziroma avtomatizacije v štirinajstih dneh rešili vsaj toliko, da bo v elektrarni potreben le še en strojnik za občasn nadzor.

Lilijana Kos

Ukinitev PDC povzročila veliko razburjenje

Od ukrepov, sprejetih na zadnji seji delavskega sveta Železarne, je največjo pozornost, pa tudi največ razburjenja med zaposlenimi v skupnih službah povzročila začasna ukinitev premakljivega delovnega časa. Zlasti odločno so proti temu ukrepu protestirali delavci elektronskega računskega centra, ki so zahtevali sklic izrednega sestanka samoupravne delovne skupine, na katerem naj bi predlagatelj ukrepa utemeljil njegovo smotnost in pokazal možnost reševanja problemov v zvezi z delovnim procesom, ki so se pojavili v ERC zaradi ukinitve PDC.

Z omejevanjem delovnega časa od 6. do 14. ure se bistveno zmanjšuje izkoriščenost računalnika, ki ima v dopoldanskem času zaradi prezasedenosti omejeno zmogljivost. Odzivni časi pri uporabnikih računalniških informacij v Železarni se podaljšujejo, ker je računalnik neenakomerno obremenjen, vse to pa vodi v slabšo informiranost v naši delovni organizaciji. Z ukinitvijo PDC se bo po mnenju članov SDS ERC povečalo tudi število nadur, ker se ne bo moglo drugače prilagajati delovnemu procesu; delo zunanjih sodelavcev ERC zahteva namreč prisotnost programerjev in drugih strokovnjakov tudi v popoldanskem času. Delavci elektronskega računskega centra navajajo še vrsto razlogov, ki govorijo v prid ponovni uvedbi PDC, sicer bo, kot pravijo, prišlo do resnih motenj pri njihovem delu.

Predlagatelj spornega ukrepa je poslovodni odbor, zato sta se izrednega sestanka na ERC udeležila predsednik in članica tega odbora in skušala odgovoriti na pripombe in vprašanja skupine.

»Ukrepi, sprejeti na delavskem

svetu, so sedaj, ko ne dosegamo planirane proizvodnje, ko tudi finančno stojimo izredno slabo, življenjskega pomena za našo železarno,« je poudarila Albina Tušar.

Ukinitev PDC je poskusen ukrep, s katerim naj bi preprečili prilagajanje delovnega časa osebnim potrebam, ne pa sistemu dela. Za skupine, kjer je zaradi narave dela delo izven rednega delovnega časa nujno, bo treba izdelati popis del in nalog, ki zahtevajo tako delo, in na delavskem svetu odobriti njim primeren delovni čas. Sicer pa se je že pred uvedbo premakljivega delovnega časa delo izven rednega delovnega časa nagrajevalo po dogovoru v obliki nadur ali pa v obliki »ur v dobro«. To pravilo bomo uporabljali tudi v prihodnje.

Eden od vzrokov za ukinitev PDC je bil tudi očitke proizvodnih delavcev, da predstavlja tak način dela neupravičeno ugodnost delavcev v skupnih službah. »Dobro se zavedamo, da pomeni ukinitev premakljivega delovnega časa korak nazaj v organiziranosti,« je dejal Boris Bergant, »vendar želimo s tem dvigniti

delovno moralo delavcev v neposredni proizvodnji in pridobiti njihovo zaupanje.«

Delavci ERC se niso povsem strinjali z odgovori na postavljena vprašanja, pa tudi ne s predlaganimi rešitvami njihovih problemov. Menili so, da intelektualno delo zahteva prilagajanje delovnega časa kreativnim sposobnostim posameznika, da naj torej delavec dela takrat, ko je spočit in so njegove kreativne sposobnosti na višku; to pa omogoča ravno premakljivi delovni čas. Vsaka sprememba delovnega časa bi morala voditi k večji učinkovitosti, ukinitev PDC pa bo omogočila samo večji nadzor nad prisotnostjo pri delu, medtem ko se bo storilnost marsikje celo zmanjšala. Člani SDS ERC se tudi sprašujejo, ali ne bi bilo bolj upravičeno iskati krivdo za sedanjo težko situacijo v izmikanju odgovornosti za neopravljeno delo kot pa v premakljivem delovnem času. Sama prisotnost delavca na delovnem mestu še ne zagotavlja, da bo delo tudi opravljeno.

Kljub pripombam so delavci ERC navsezadnje sprejeli predlog predsednika poslovnega odbora, da izdelajo program del in nalog ter popis delavcev, za katere naj bi veljal drugačen delovni čas, ker to zahtevajo tehnološki razlogi, in ga posredujejo delavskemu svetu delovne skupnosti.

Tanja Kastelic

Javna razprava o spremembah ZZD v Železarni

V torek, 16. junija, je bila na pobudo izvršnega odbora konference snovnih organizacij sindikata Železarne razprava o spremembah zakona o združenem delu. Družbeni pravobranilec samoupravljanja Marjan Žitnik je govoril o samoupravni organiziranosti in samoupravnem odločanju v združenem delu, vodja splošnega sektorja delovne skupnosti KSI Janez Poljšak o zakonskih rešitvah v zvezi z delovnimi razmerji in Boris Bregant, predsednik poslovnega odbora, o uveljavljanju delovne organizacije v združenem delu. Razprave so se poleg predsednikov delavskih svetov TOZD in DS, predstavnikov družbenopolitičnih organizacij Železarne, strokovnih služb in kolegijske delovne organizacije udeležili tudi nekateri člani predsedstva občinskega sindikalnega sveta.

O predlaganih spremembah zakona o združenem delu je še vedno veliko dilem, zato naj bi v javni razpravi prišli do rešitev odprtih problemov in dosegli, da bo novi Zakon prilagojen vsakdanjemu življenju. V vseh okoljih naj bi zakonske spremembe ocenili iz svojih izkušenj in ugotovili, kaj pomenijo za njihovo prihodnje delo. Dosedanje razprave v delovnih organizacijah so izpostavile vprašanje smiselnosti sprejemanja sprememb in dopolnitev zakona o združenem delu pred spreminjanjem ustave; opozorile so tudi na »kratek stik«, do katerega prihaja zaradi premajhnega poznavanja sedaj veljavnega zakona in vzrokov za neuspeh nekaterih njihovih določb.

V razpravi so predstavniki delavcev poudarili, da se je v naši socialistični samoupravni družbi preveč udomačila praksa, da pišemo zakone s strokovnimi izrazi, tujkami in frazami. Kako naj delavci v neposredni proizvodnji uveljavljajo svoje samoupravne pravice, če ne razumejo jezika, ki se uporablja v zakonih; kako naj sprejmejo nekaj, kar sploh ne razumejo? Težko bi vsakemu posamezniku razložili sleherno podrobnost, vendar bi morali zagotoviti, da

bodo delavcem jasne vsaj osnove novega zakona.

Obravnavali so tudi uvajanje skupnega samoupravnega splošnega akta za delovno organizacijo. Glede na to, da so osnovni akti temeljnih organizacij pogosto samo prepis širših aktov in se v njih podvajajo posamezna določila iz ustave in zakona o združenem delu, je uvajanje enega samega akta za celo delovno organizacijo pozitivno. Vendar obstaja bojazan, da bi v takšnem skupnem aktu izpustili nekatera določila, ki so pomembna za posamezno temeljno organizacijo in so jih doslej vključevali njihovi samoupravni splošni akti.

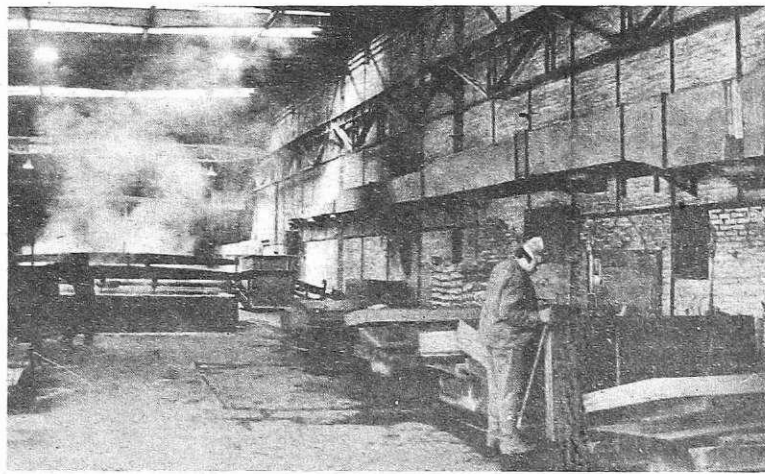
Na področju urejanja delovnih razmerij naj bi s spremembami dosegli zmanjšanje števila razpisov za nekatera dela in naloge in poiskali drugo pot za zapolnjevanje teh delovnih mest. Prav tako bi morali uvesti možnost ponovitve razpisa, če se nanj prijavi en sam kandidat z ustreznimi izobrazbo, ne pa, da moramo tega takoj sprejeti.

V predlaganih spremembah zakona o združenem delu sta premalo obdelana stečaj in ustaveitev proizvodnje v posameznih temeljnih organi-

zacijah, ki so v naši občini izredno aktualni. Podrobneje bi bilo treba določiti pravice delavcev do nadomestil za osebne dohodke v takih primerih in jim zagotoviti vsaj minimalni življenjski standard.

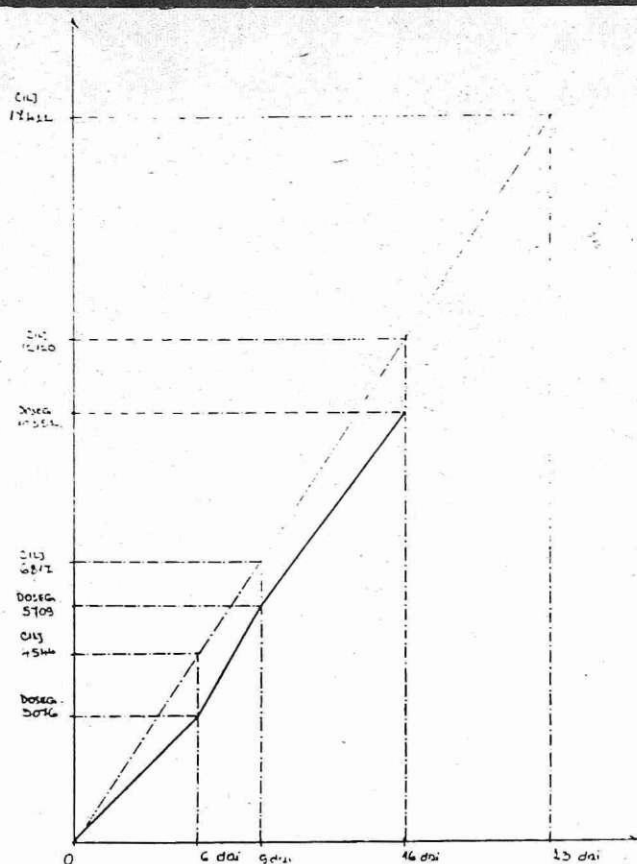
Postopek za spreminjanje organiziranosti delovne organizacije je izredno dolg in zahteva celo vrsto priprav. V naši železarni se bomo 30. junija na referendumu odločili o sprejemu dopolnjenih in spremenjenih samoupravnih splošnih aktov in tako uskladili te akte z družbenimi usmeritvami. To bo hkrati tudi korak naprej pri reorganizaciji Železarne.

Tanja Kastelic

Lučilnica na Javorniku (foto: I. Kučina)

doseganje skupnega cilja poslovanja

V šestnajstih dneh junija smo dosegli 10.352 mio din realizacije, kar je komaj 85 % plana. Pred nami je samo še sedem delovnih dni, vendar izgleda, da se resnosti položaja sploh ne zavedamo in nadaljujemo s svojo brezbriznostjo.

Oddelek za nagrajevanje

Seja odbora za splošne zadeve

Na 16. seji je odbor za splošne zadeve pri delavskem svetu Železarne 17. junija v zvezi s posameznimi zadevami sprejel naslednje sklepe:

Pri pregledu sklepov prejšnje seje je odbor ugotovil, da so sklepi izvršeni.

Na predlog SEO — oddelka za na-

grajevanje je odbor sprejel povišanje povračila stroškov za službena potovanja in drugih nadomestil, ki bremenijo materialne stroške, in sicer:

Vrsta nadomestila	Višina nadomestila
Cela dnevница	7.330 din/dan
Polovica dnevnice	3.570 din/dan
Znižana dnevница	2.620 din/dan
Nočnina na osnovi računa hotela B kat.	v znesku računa
Nočnina v gostinskih obratih višje kat.	do 4.580 din/noč
Nočnina brez računa	1.480 din/noč
Montažna dela v kraju, oddaljenem nad 100 km (dnevnicca velja v primeru, če sta organizirana hrana in prenočišče):	
— do sedem dni	2.500 din/dan
— nad sedem dni	1.750 din/dan
Dodatek za ločeno življenje	50.300 din/mesec
Terenski dodatek:	
— brez prevoza	1.510 din/mesec
— organiziran prevoz	910 din/mesec
Kilometrina za uporabo lastnega vozila za službena potovanja	77,44 din/km

Dodatek za ločeno življenje se v primeru organizirane prehrane in prenočišča prizna le v višini 50 % sprejetega dodatka, to je 25.150 din/na mesec.

Nove višine nadomestil veljajo od 1. junija dalje.

Na predlog SEO — oddelka za organizacijo dela je odbor sprejel navodilo o izposojanju orodja za osebno rabo delavcem in upokojencem Železarne Jesenice. Splošne določbe navodila navajajo, da si delavci in upokojenci Železarne za osebno rabo lahko izposojajo drobno ročno orodje, ki ga imajo lahko v uporabi največ sedem dni. Glede določb, ki določajo obračunavanje izposojnine

in zamudnine pri vračanju orodja je odbor predlagal naslednjo spremembo: če je zamuda pri vračanju orodja več kot mesec dni, se izposojevalcu takoj zaračuna nabavna cena novega orodja. Na ostale določbe omenjenega navodila odbor ni imel pripomb, oziroma navodilo velja od 1. julija dalje.

Odbor je tudi obravnaval in ugodno rešil prošnji krajevnih skupnosti Podmežakla in Edi Giorgioni Javornik-Koroška Bela. Ponudbe skupnosti književnikov Srbije v zvezi z izdajo monografije Vuka Stefanovića Karadžića je odstopil v reševanje strokovni knjižnici Železarne. Prav tako je prošnjo osnovne šole Bratov Žvan Gorje odstopil v reševanje odboru za kadre in družbeni standard pri delavskem svetu Železarne.

Sklenil je tudi, da bo na naslednji seji obravnaval uporabo avtomobilov v Železarni za službene namene. In ugotovil, da višina sredstev za povrnitev stroškov za udeležbo na sejah v prostem času ne zadošča in predlagal, da se ta vsota poviša.

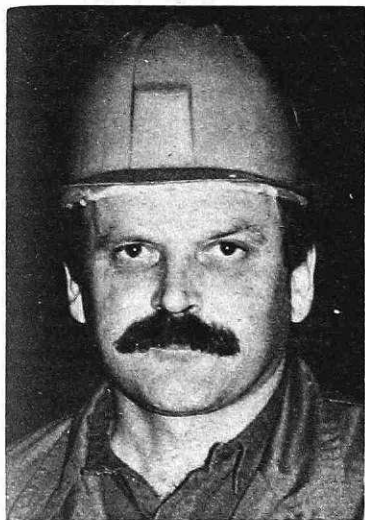
CPSI-DH

Dopisujte

utrip sds OTOP

Samoupravna delovna skupina oddelka za termično obdelavo pločevine iz Valjarne debele pločevine šteje okrog 60 članov, ki se zaradi troizmenskega dela le redko sestanejo v celoti. Sestanke vodi in sklicuje vodja OTOP Janez Rozman.

da predstavljajo kljub specifični proizvodnji skoraj polovico zaposlenih v OTOP ženske.

S precejšnjimi težavami se srečujemo tudi pri doseganju planskih obvez. Valjarna debele pločevine je bila zgrajena predvsem za valjanje pločevine, ki ne zahteva dolgotrajne termične obdelave. Danes pa se na trgu uveljavljajo kvalitetna termično obdelana jekla, za izdelavo katerih je potreben daljši čas; to pa je povezano z zmanjševanjem količine izdelanega blaga. Ne zdi se mi pravilno, da smo še vedno plačani od tone, ne pa od realizacije oziroma ustvarjenega dohodka. Če bomo v prihodnje želeli dosegati boljše proizvodne rezultate, bo treba najprej izboljšati tehnološko in delovno disciplino, ki je pri nas, tako kot v vsej Železarni, na dokaj nizki ravni.

Strojni park v našem oddelku je dobro ohranjen in razmeroma modern. Kljub temu pa imamo pri njegovem vzdrževanju težave. Predvsem se okvare predolgo popravljajo, kar tudi vpliva na slabšo proizvodnjo. Vzdrževalci bi morali biti bolj vezani na rezultate poslovanja obrata in temeljne organizacije, saj bi si potem bolj prizadevali, da bi delo hitro in učinkovito opravili.

Delavci OTOP niso preveč zadovoljni z zadnjo prekatégorizacijo. Težko je ocenjevati, ali je njihovo delo zares premalo vrednoteno in nagrajeno. Občutek prikrajšanosti se verjetno pojavlja bolj zato, ker smo pri nas že pred prevrednotenjem na novo ocenili precej delovnih mest, tako da sedaj nagrajevanja nismo bistveno spreminjali. Nezadovoljstvo se kaže zlasti v pritožbi žrjavovodij, ki menijo, da bi zaslužili višjo kategorijo. Ker je proizvodnja pri nas zelo odvisna od tega profila delavcev in ker je interes za to delo že sedaj majhen, bi morali njihove ugovore upoštevati.

O učinkih reorganizacije v naši železarni danes še ne bi mogel soditi, ker je minilo premalo časa od njene izpeljave. Verjetno bo pozitivno vplivala na področju vodenja in organizacije, ki bosta bolj usklajena, samo delo v proizvodnji pa se z njo ne bo spremenilo.

Miran Kavalir, vodja proizvodnje OTOP, meni, da je SDS koristna oblika samoupravnega delovanja delavcev, ker jim omogoča, da se pogovorijo o skupnih problemih in jih tudi s skupnimi močmi rešujejo.

»Vendar pa je nekatere stvari težko reševati na sestankih SDS«, je dejal Kavalir. »Uresničenje številnih sklepov in zahtev, ki jih postavijo delavci na svojih sestankih, je namreč odvisno od ljudi izven našega oddelka in obrata, na katere ne moremo vplivati. Jasno pa je, da bi morali, če bi hoteli motivirati delavce za sodelovanje na sestankih samoupravnih delovnih skupin, zagotoviti dosledno in hitro reševanje problemov. Če na posamezna vprašanja, pripombe in zahteve ni nobenega odziva, potem ljudje izgubijo zaupanje. V obrat 2400 smo do nedavnega sprejemali skoraj izključno nekvalificirane delavce, kar nam danes povzroča precejšnje težave. Razumljivo je, da delavec, ki je dvajset let opravljal svoje delo po določenih shemi, svojih navad ne more čez noč spremeniti. Zato prihaja ob uvajanju moderne, računalniško vodene proiz-

vodnje do določenega odpora delavcev, ki izvira iz strahu pred novostmi in nezadostnega znanja.

Struktura zaposlenih v oddelku za termično obdelavo pločevine je, tako kot v celotni Valjarni debele pločevine, nizka. Čeprav je OTOP po kvalifikaciji svojih delavcev nad povprečjem obrata, bi tudi tu potrebovali bolj usposobljen kader. Predvsem bi potrebovali ljudi z višjo in visoko izobrazbo, ki bi bili seznanjeni z novo tehnologijo in sposobni delati z novimi stroji. Stanje na tem področju skušamo izboljšati z dodatnim usposabljanjem delavcev v obliki tečajev, usposabljanja na delovnem mestu za določene agregate, testov za varstvo pri delu ipd.

Osebnost sem zadovoljen z zadnjim prevrednotenjem del in nalog, pa tudi z osebnim dohodkom, ki ga trenutno prejemam. Glede nove organiziranosti pa mislim, da zaenkrat še ni dosegla svojega namena. Pred reorganizacijo so nam zatrjevali, da bo z njeno izvedbo prišlo bolj do izraza spremljanje proizvodnje z računalniki, a takega premika zaenkrat še nisem zasledil. S tem bi se morala ukvarjati posebna skupina ljudi na nivoju Železarne, ki bi dobljene rezultate sproti posredovala tistim, ki organizirajo proizvodnjo.

Marija Tester dela v OTOP kot rezalka na sektorjih. Pravi, da je delovanje njihove SDS dokaj učinkovito, saj delavci dobivajo odgovore na zastavljena vprašanja, pa tudi nakanazni problemi se večinoma rešujejo. »Pri svojem delu na sektorjih nimam posebnih problemov, moti pa me neurejenost garderob in kopalnic. Tri kopalnice ne zadoščajo za vse delavce, ki bi se želeli ob koncu dneva skopati.

Zaenkrat imamo v našem oddelku dovolj rezalk. Tudi v prihodnje ne pričakujemo večjega pomanjkanja delavk, saj je žensk dovolj. Moje delo poteka na numerično krmiljenem plamenskem rezalnem stroju. Gre za novo napravo, ki zahteva precej zahtevno delo z obširnimi predpripravami. Sicer pa delo, ki ga opravljam, ni normirano, ker ne bi bilo dopustno, da bi trpela kvaliteta na račun količine.

Delavci v OTOP delamo v slabih delovnih pogojih, na katere pa smo se že privadili; drugega nam tudi ni preostalo, saj se iz dneva v dan srečujemo s prahom, hrupom, preprihom, mrazom ali vročino.

Z osebnim dohodkom sem zadovoljna, vendar ne bi imela nič proti, če bi bil še nekoliko večji,« je še povedala Testerjeva.

Ivan Malej je delovodja oddelka za termično obdelavo pločevine. Nekateri problemi uspevajo reševati prek sestankov SDS, kot pravi Malej, vendar so mnogi dolgoročne narave, tako da je treba čakati na njihovo rešitev dalj časa.

»Precej težav imamo zaradi obrablenosti nekaterih strojev (sektorjev), za katere ni mogoče dobiti uvoženih rezervnih delov; zato prihaja do daljših zastojev. Glavni problem pa predstavljajo žerjavi, na katerih je ogromno električnih in mehaničnih okvar, čeprav so skoraj novi.

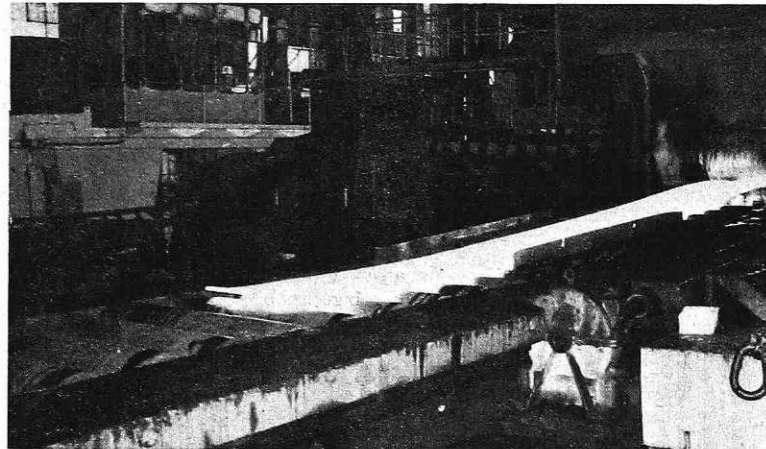
Popravila žerjavov so slabo izvedena, zato se okvare stalno ponavljajo.

V našem oddelku nimamo takih problemov s pomanjkanjem delavcev kot drugod po Železarni. Pri nas delajo večinoma mlajši delavci; veliko je ljudi z neustrezno izobrazbo, precej pa je tudi nekvalificiranih delavcev. Dodatne delavce bomo potrebovali, ko bo začela obratovati nova kalilna peč, če bomo hoteli nemoteno delati po sistemu 4+1; na kadrovske področju namreč nimamo nobenih rezerv. Delavcev primanjkuje zlasti ob dopustih, kar rešujemo z opravljanjem nadur. Tudi sam delo-

vodja mora večkrat priskočiti na pomoč, da bi delo potekalo normalno.

Osební dohodek naših delavcev je v precejšnji meri odvisen od sistema, po katerem delajo. Tako imajo tisti, ki delajo samo v dveh izmenah, nižje mesečne prejemke od delavcev, ki delajo tudi ponoči. Ne glede na to pa ljudje pri nas niso zadovoljni z nagrajevanjem, ker menijo, da imajo premajhne postavke. Pritožujejo se zlasti žerjavovodje in plamenske rezalke. Sicer pa menda ni obrata v Železarni, kjer bi bili vsi delavci zadovoljni z novim vrednotenjem.

Tanja Kastelic

V valjarni debele pločevine (foto: I. Kučina)

Obvestila kolektivu

Razpored dežurnih Železarne

OD 29. JUNIJA DO 5. JULIJA

29. junija, Emil AŽMAN, sektor novogradenj, Žirovnica, Breg 129, ☎ 80-243.
30. junija, Janez BEGEŠ, Elektrode, Lesce, Na trati 59, ☎ 74-766.
1. julija, Franc BRELIH, TOZD Tehnične dejavnosti, Jesenice, Kurirska 9, ☎ 81-612.
2. julija, Marin GABROVŠEK, poslovodni odbor, Bled, Ribenska 8c, ☎ 78-157.
3. julija, Drago FINŽGAR, Valjarna žice in profilov, Begunje 128 b.
4. julija, Franc GASSER, Profilarna, Žirovnica, Moste 22 b, ☎ 80-333.
5. julija, Vito GRICAR, Valjarna debele pločevine, Jesenice, Titova 2, ☎ 81-297.

Dežurstvo traja vsak dan od 14. do 6. ure naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 6. ure do 6. ure naslednjega dne.

V času dežurstva je dežurni dolžan opraviti obhod po železarni, svoje pripombe vpisati v dežurno knjigo ter o tem ob predaji dežurstva poročati podpredsedniku poslovodnega odbora.

Dežurni za vzdrževanje v Železarni

Datum:	Dnevni:	Nočni:
Ponedeljek — 29. 6.	Anton Burja	Janez Faletič
Torek — 30. 6.	Ahmed Telalovič	Rajko Petraš
Sreda — 1. 7.	Janez Arh	Franci Zupančič
Četrtek — 2. 7.	Sašo Dolžan	Marjan Trontelj
Petek — 3. 7.	Jože Zidar	Miha Šlibar
Sobota — 4. 7.	Mirko Zupan	Igor Logar
Nedelja — 5. 7.	Bogomir Svetina	Ivan Mežik

Služba obratne ambulante

Od 29. junija do 3. julija bodo delale naslednje obratne ambulante: DOPOLDNE: II. obratna ambulanta — dr. Alenka Katnik in III. obratna ambulanta — dr. Alenka Kralj — Odar.

POPOLDNE: IV. obratna ambulanta — dr. Ivica Vreš.

Dispanzer za borbe: dr. Ivica Vreš od 13.30 do 14.30.

V soboto, 4. julija, je zaradi praznika ambulanta zaprta.

ZOBNE AMBULANTE:

DOPOLDNE: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar

II. zobna ambulanta bo zaradi letnega dopusta zaprta.

POPOLDNE: III. zobna ambulanta — mag. dr. stomat. Bela Gazafi.

V soboto, 4. julija, bo zobna ambulanta zaprta.

V kartoteki obratne ambulante sprejemamo knjižice dopoldan od 6. do 10.30, popoldan od 12. do 17.30.

Urgentna ambulanta sprejema nujne primere neprekinjeno od 6. do 20. ure.

Dežurni v Vatrostalni

27. in 28. junija, Branko MARKIZETI, Jesenice, Titova 4 a, ☎ doma 83-596, ☎ v službi 83-281.

Dežurni Vatrostalne je v soboto od 6. do 12. ure na delovnem mestu, v prostem času do ponedeljka do 6. ure zjutraj pa je dežurni dosegljiv na domu.

V času letnih dopustov vabimo k sodelovanju upokoјence, študente in druge občane

V Železarni bi opravljali pogodbeno delo v vratarški in čuvajski službi. Plačilo je po pravilniku o osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov. Interesenti naj se javijo pri vodji splošne varnostne službe dopoldne med 9. in 11. uro vsak torek in sredo do 15. julija.

Kadrovski sektor

0 stanarinah

Gospodarnjenje s stanovanji in stanovanjskimi hišami je večkrat obravnavano s strani stanovalcev, ki želijo dobro vzdrževanje in urejenost, redko pa kot njihova dolžnost.

S plani za to srednjeročno obdobje smo se obvezali, da bomo do leta 1990 dosegli ekonomske stanarine. Prav tako smo opredelili, do katere višine bomo v posameznem letu dvignili stanarino v odnosu na vrednost revaloriziranega stanovanjskega sklada. Ekonomska stanarina mora zagotavljati:

— amortizacijo stanovanja oziroma stanovanjske hiše;

— sredstva za vzdrževanje stanovanja in stanovanjske hiše;

— sredstva za upravljanje stanovanj in stanovanjskih hiš;

— sredstva za funkcionalne stroške stanovanj in stanovanjskih hiš.

V letu 1987 moramo doseči stanarino, ki predstavlja stopnjo 2,04 % vrednosti stanovanjskega sklada. To bomo lahko dosegli tako, da s 1. juli-

jem 1987 na Jesenicah povišamo stanarino za 52 %. Ta odstotek je v drugih občinah 58 %. S to podražitvijo se ne bomo dosegli višine stanarine, ki bi zagotavljala vse, kar moramo s stanarino pokrivati.

V tem trenutku je prava ekonomska stanarina 547 din na m² stanovanjske površine. Sedaj dosežena povprečna stanarina v Sloveniji je 204,70 din za m²; s povišanjem stanarine za povprečno 58 %, za jeseniško občino pa 52 %, bo višina stanarine za m² stanovanjske površine 323 din. To predstavlja tudi s planom sprejeto stopnjo stanarine, ki je 20,4 % vrednosti stanovanjskega sklada za leto 1987.

Se nekaj števil iz povprečja v Sloveniji.

Za stanovanje velikosti 55 m² in s povprečno opremljenostjo plača nosilec stanovanjske pravice sedaj 11.258 din, po povišanju za povprečno 58 % s 1. julijem bo plačeval 17.765 din stanarine. Za enako stanovanje bi bila sedaj ekonomska stanarina 30.085 din. Razlika je očitna. Glede na velikost stanovanja, ki ga imajo posamezni nosilci stanovanjske pravice, si lahko izračunajo, koliko manj stanovanjskih sredstev je zbranih, ki bi lahko služila za vzdrževanje stanovanjskega fonda in za nadomestne gradnje.

Zaradi neekonomskih stanarin smo se na Jesenicah odločili, da del sredstev, ki so namenjena za novogradnje, uporabimo za vzdrževanje obstoječih stanovanj. Tako odločitev je pravilna toliko časa, dokler smo pripravljene zajemati neekonomske stanarine. Izračuni bodo še bolj presenetljivi, če dodamo še naslednji podatek: na Jesenicah je 5337 družbenih stanovanj v skupni izmeri 2982.416 m², pri tem pa še niso upoštevana stanovanja, ki so bila zgrajena v letu 1987. Kaj kmalu bi ugotovili, da je naš stanovanjski fond ogrožen in da je stanovati v družbenih stanovanjih stimulirano toliko časa, dokler ne bo uveljavljena ekonomska stanarina.

Cena za m² novozgrajenega stanovanja je sedaj okoli 400.000 din. Seveda so vsi podatki, ki so navedeni, začasni, saj moramo pri presoji realnih cen upoštevati doseženo stopnjo inflacije.

S podražitvijo stanarin za 52 % s 1. julijem bomo na Jesenicah dosegli 59,05 % ekonomske stanarine. V tem sestavku smo govorili le o stanarini in nismo omenili obveznosti, ki jih plačujejo stanovalci skupaj s stanarino.

Božo Pančur

Iz Gospodarskega vestnika št. 20, 29. maj 1987, povzela Lilijana Kos

Jeseniška vrata tišine

Strokovnjakom reškega Gradbenoprojektnega zavoda je uspelo s konstrukcijsko inovacijo zmanjšati hrup elektroobločne peči v novi jeklni s 120 na šestdeset decibelov. V novi jeklni bo redna proizvodnja po zaslugi zvočno-izolacijske rešitve reškega zavoda potekala ob pol manjšem hrupu.

Gre za izvirno rešitev, ki v svetu nima konkurence. Reški zavod je s projektiral kabino višine 30, dolžine 18 in širine 12 metrov, katere sestavni del so zvočno izolirana vrata 22x12 metrov, težka 110 ton. V teh vratih so še ena dvokrilna vrata 6x6 metrov, nad katerimi je pričvrščenih 16 antieksplzivnih zaklopk. To niso samo največja, ampak konstrukcijsko najzahtevnejša zvočno izolirana vrata na svetu.

Nova jeseniška železarna je tako postala četrta na svetu, ki ima protihrupno zaščito, plod domačega znanja. Sama peč je narejena po nemški licenci Manesmann Demag, ven-

dar Nemci niso bili pripravljeni prevzeti jamstva, da bi na njihovi peči dosegli zmanjšanje hrupa v 360 metrov oddaljenem naselju na 55 decibelov podnevi in 45 decibelov ponoči. To pa se je posrečilo strokovnjakom reškega Gradbenoprojektnega zavoda v sodelovanju s Tehnomontom iz Pulja in Borom iz Sežane, medtem ko je Rudis prevzel nadzor nad vsemi deli.

Komoro kontrolne kabine s komandnim pultom elektroobločne peči v jeseniški železarni so že poimenovali »gluha komora«. V resnici gre za inovacijo akustičnega inženiringa GPZ, v katerem je zaposlenih dvanajst strokovnjakov. Dosedaj so uspešno sanirali že več kot 150 objektov po vsej Jugoslaviji, za njihovo delo pa se že pričenjajo zanimati tudi v tujini.

Iz Gospodarskega vestnika št. 20, 29. maj 1987, povzela Lilijana Kos

Pregled sestankov SDS

(Iz programa samoupravnih aktivnosti za maj — nadaljevanje)

TOZD Tehnične dejavnosti

Iz OBRATA STROJNE DELAVNICE smo prejeli zapisnike SDS pripravila dela, materialna služba, strugarna Javornik 1 in 2, strugarna Jesenice, orodjarna 1 in 2, obrat konstrukcij 1, strugarna valjev Javornik in Bela, ključavničarji strojev ter kovačnica-kalilnica. Člani SDS strugarna Javornik 1 opozarjajo na absurd pri izplačevanju nadur. Nejevoljni so zlasti delavci, ki so morali v mesecu aprilu zaradi raznih remontov in nujnih del prekoračiti mejo 30 nadur in so preostali višek nadur dobili izplačan v obliki nagrade. Pravijo, da ure, ki so izplačane v obliki nagrade, znesejo precej manj kot običajne nadure, čeprav gre v obeh primerih za enako prizadevanost ter hitro in učinkovito delo. Prav bi bilo, poudarjajo, da so za enako delo tudi enako nagradjeni. Člani SDS strugarna Javornik 2 pod razno vprašujejo, kolikšni so osebni dohodki v TOZD Talilnice ter v obratih Vzdrževanje in Remontne delavnice (za 1. strugarja, 1. topilca, 1. ključavničarja, 1. tesarja) in kako dragi so rezervni deli, ki jih dela Litostroj in STT Trbovlje za jeseniško železarno (tekalno kolo za žerjav ali kaj podobnega). SDS kovačnica-kalilnica v zvezi s poslovanjem v prvem četrtletju omenja, da je pregledala periodični obračun samo za Strojne delavnice, ker gradivo ni prispelo pravočasno.

Iz OBRATA REMONTNE DELAVNICE smo prejeli zapisnike SDS ključavničarji 1 in 2, instalaterji Jesenice in Bela, montaža 1, žerjavni oddelek, HIP, elektrodelavnice, elektrožerjavni oddelek, delavnica elektrostrojev, vodstvo GRD; tesarji, mizarji, kleparji, zidarji, plastika, GRD Javornik ter RTA 1, 2, 3, 4, 5 in 6. Na sestanku SDS vodstvo GRD je ena izmed delavk postavila dvojno vprašanje, na katere želi dobiti pisni odgovor: Zakaj ni bilo enotnega kriterija za vse delavce Železarne Jesenice pri uporabi bonov za proslavo 1. maja in zakaj se v tako slabi situaciji in pri vseh vrstah omejevanja (osebni dohodek, nadure, material) lahko nekaterim izplačujejo tako visoke nagrade. SDS delavnica elektrostrojev v zvezi s poslovanjem v prvem četrtletju pripominja, da bo potrebno poskrbeti za kader (primanjkuje moške delovne sile).

Iz OBRATA VZDRŽEVANJE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo obrata, vzdrževanje plavž 1, vzdrževanje jeklarne Jesenice 1 in 2, vzdrževanje jeklarne 2, vzdrževanje HVZ 1 in 2, vzdrževanje Jesenice 1 in 2, vzdrževanje Javornik 1 in 2, vzdrževanje HVB 1 in 2 ter vzdrževanje Bela 1, 2, 4 in 5. SDS vzdrževanje plavž 1 v zvezi s periodičnim obračunom omenja, da le-ta ne prikazuje stroškov posameznih oddelkov (stroški kot celota niso primerljivi z letom 1986). Na Plavžu so imeli večje zastoje na obeh pečeh, vendar so v proizvodnji dosegali programe. Nerazumljiva se jim zdi stimulacija na zastoje ob dose-

ganju proizvodnje. V zvezi s predlaganim sporazumom o delitvi osebnih dohodkov pa postavlja tudi zahtevo po pisnem zagotovitvi, da bodo ob ustavitvi plavžev dobili najmanj enako nagajevana delovna mesta. SDS vzdrževanje jeklarne 1 in 2 sta v zvezi s periodičnim obračunom predlagali, naj se do seje delavskega sveta pripravi predlog ukrepov za izboljšanje stanja v Železarni Jesenice in (tudi) v TOZD Tehnične dejavnosti. SDS vzdrževanje jeklarne 2 ima pripombe na klima naprave v garderobi in na probleme z malico ob prevzemu kantin. SDS vzdrževanje HVZ 1 in 2 si v zvezi s poslovanjem v prvem četrtletju zastavlja naslednje vprašanje: »Zakaj se zaradi zgrešenih sarž oziroma proizvodnje nekvadratnega materiala ne ukrepa takoj (!), ne da čakamo na ukrepe, ki jih nato obravnavamo po sestankih, razpravljamo in izgubljamo čas, na koncu pa se izkaže, da ni pravih ukrepov, izgube pa gredo svojo pot?«. Pod razno opozarjajo, da delavci ob remontih ne čistijo strojev ter da primanjkuje rezervnih delov, zaradi česar je težko dobro opraviti remont. Posebej opozarjajo tudi na »kratek stik« z oddelkom RTA. Takole pravijo: »Pod točko razno smo obravnavali delovne naloge »menjava merilnih glav na Siemag stroju«, ki so delovna naloga RTA. Po dogovoru med vodji oddelkov smo pristali na menjavo merilnih glav na vseh treh izmenah, če jih dostavimo v področno delavnico RTA-HVZ. Pod nobenim pogojem pa ne pristajamo na prenašanje merilnih glav iz področne delavnice na Siemag stroj. RTA ima kombi in naj še naprej opravlja svoje delovne naloge. Električarji HVZ ne želimo biti tovrstni delavci RTA.« Na sestanku SDS vzdrževanje Jesenice 1 in 2 je bilo pod razno govora o problemih, ki se pojavljajo zaradi pomanjkanja delavcev v sistemu dela 4+1. SDS vzdrževanje Javornik 1 in 2 opozarjata, da vprašanje shranjevanja koles in mopedov še vedno ni rešeno. Pod razno zahtevajo popravek pri izračunih nadgrad za nadure, ki presegajo mejo 30 nadur. SDS vzdrževanje Bela 1 pod razno opozarja na težave z rezervnimi deli (ki jih manjka ali so slabo izdelani) in na kadrovske probleme (manjka ključavničarjev, potrebovali pa bi tudi dežurnega električarja za Valjarno žice in strugarja). SDS vzdrževanje Bela 4 v zvezi s »Pregledom izvajanja sklepov prejšnje seje« omenja, da je bil osebni dohodek za mesec april »v mejah normale«, da pa bi »vseeno radi izvedeli, koliko zaslužijo vodilni delavci« in da naj zato »to vprašanje ostaja aktualno še naprej«. Pod razno so se seznanili z dopisom vodje varstva pri delu v zvezi s prehodi po obratih. Prehodi so zatrpani, delavci pa zato uporabljajo druge prehode. Po mnenju delavcev bi morala služba za varstvo pri delu poskrbeti, da so prehodi označeni in varni. Pogovarjali so se tudi o delu vzdrževalcev v Valjarni žice in v Jeklovleku. Menijo, da tudi proizvodni obrati sami pri sebi ne znajo narediti reda in večkrat — ko jim primanjkuje delavcev ali ko ti niso dovolj usposobljeni — vso krivdo pripišejo vzdrževalcem. Sicer pa bi bilo po njihovem najbolj prav, da bi se z imenom in priimkom pokazalo na posameznika, ki je slabo opravil svoje delo, ne pa da vse vzdrževalce mečejo v isti koš, češ, vsi ste zanič. SDS vzdrževanje Bela 5 se v zvezi s poslovanjem v prvem četrtletju vprašuje, zakaj se ne ukrepa, če se že pokaže negativni rezultat. Sama predlaga naslednje ukrepe: ugotoviti krivdo in pri-

Toniju Lunderu v slovo

Globoko nas je pretresla vest, da je v tej neizprosni asfaltni džungli zadnji petek v maju naš sodelavec TONI LUNDER na najbolj krut način izgubil svoje mladost, komaj začeto življenje.

Ne moremo se sprizniti z mislijo, da Tonija ne bo več med nami.

Namesto da bi 1. junija začeli skupaj novi delovni mesec, smo njegovi sodelavci, prijatelji in krajanji prihiteli na tih kraj na koncu vasi, v kateri je odrasčal, da se v tih žalosti in globoki bolečini za vedno poslovimo od prijatelja in marljivega sodelavca.

Toni Lunder, star komaj 22 let, je svoje življenje zastavil tako, kot da hoče postati avtor pravega ustvarjalnega dela in že v mladih letih vzor marljivega sodelavca.

Ko je Toni leta 1984 uspešno končal srednjo šolo, se je kot me-

talurški tehnik po odsluženju vojaške obveznosti zaposlil v Železarni Jesenice v obratu Elektrode. Takoj smo ugotovili, da se nam je pridružil veder mladenič, poln za nas tako potrebnega svežega znanja in krepke volje za delo in sodelovanje.

Zavzetost za delo, sposobnost in njegov zglede odnos do soto-varišev, so bile odlike, ki so Tonija postavile za delovodja delovne skupine v oddelku nove proizvodnje varilnih praškov.

Njemu se moramo zahvaliti, da je razvoj nove proizvodnje varilnih praškov kljub težavam in vedno znova porajajočim se problemom tako uspešno napredoval. Zdelo se nam je, da ne dela za plačilo, temveč za naš skupni cilj — uspešno opravljeno delo in dobrobit nas vseh zaposlenih.

V težkih delovnih pogojih je kot vodja znal biti strpen do vseh, z dobro besedo je vzpodbujal k delu in sodelovanju. Med nami je sejal prijateljstvo, tovarništvo in dobro voljo, zato ga bomo še posebno pogrešali.

Smrt se je spet pokazala v vsej svoji krivici in grozovitosti in iztrgala nam je mladeniča, cvet mladosti, povsod in vedno zaželenega prijatelja in sodelavca.

Praznino, ki jo je zapustil za seboj, bo težko zapolniti, sprizniti pa se bomo morali z bolečino, ki nam jo je zadala njegova smrt. Dolgo se ga bomo še spominjali in se pogovarjali o njem.

Njegovim najbližjim izrekamo naše globoko sožalje, njemu pa še enkrat hvala za vsako kapljico prelitega znoja in uspešno začeto delo. Želimo mu miren počitek v tem tistem kraju na koncu njegove vasi.

Vodstvo in sodelavci obrata Elektrode

Železarski globus

Indija

Indijska vlada bo v naslednjih treh letih vložila 700 mio dolarjev v povečanje izkopa železove rude. Tako bodo odprli nov rudnik Bailadila. Rudnika Orissa in Bihar, ki že obratujeta, bodo modernizirali in jima povečali proizvodnjo. Ko bodo obnovili dokončali, naj bi letno nakopali 58 mio ton železove rude, od tega 30 mio ton za izvoz.

Švedska

Švedski družbi Avesta Sandvik Tube in Sandvik AB, ki v ZDA izvažata šivne in brezšivne cevi različnih dimenzij, so ameriške oblasti obso-dile, da prodajata svoje izdelke po dumpinskih cenah, in jima znižali možnost izvoza v ZDA; prvi družbi za 60,65 % in drugi za 35,43 %.

stopiti k odpravljanju; delavce takoj obvestiti z informacijo; uvesti kontrolo nad tujimi izvajalci; izvesti kontrolo nad naložbami; delavce obveščati o finančnem stanju Železarne Jesenice! Posebej opozarjajo tudi na problem pomanjkanja ležajev in rezervnih delov. Pod razno opozarjajo, da je treba urediti varen dostop na 50-tonski žerjav v delavnici. Podobno kot na drugih SDS je bila tudi na SDS vzdrževanje HVB 1 in 2 podana informacija o novi mezoorganizaciji. Delavce obeh skupin je zanimalo, kako bo po združitvi področnih vzdrževanj Javornik-HVB z giblivim delom osebnega dohodka (predvsem glede na zastoje). Predlagali so tudi, naj bi se v poslovno poročilo vnesla tudi primerjava zaslužkov po obratih. Pod razno so ponovno opozorili na nepravilno prekatgorizacijo vzdrževalcev HVB, strugarje pa je zanimalo, kaj je z ogrevanjem delavnice.

Iz OBRATA ENERGETIKA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo obrata, energetiki 1, 2, 3 in 4, parne naprave 1, 2, 3 in 4, delavnica toplotne energije, delavnica elektroenergije ter PIV — energija 2 in 3. SDS vodstvo obrata se zavzema, da bi bil v poslovnem poročilu prikazan v odstotkih tudi osebni dohodek v okviru stroškov poslovanja. SDS parne naprave 1 se pritožuje, da še vedno niso prejeli odgovorov na vprašanja s prejšnjih sestankov SDS. Opozarjajo tudi, da jim še vedno primanjkuje delavcev za delo v sistemu 4+1. Predlagali so, naj se prosta dela in naloge objavijo v glasilih Železar in Glas Gorenjske, od kadrovice pa zahtevajo odgovor, kaj je bilo v tej smeri že storjenega. SDS parne naprave 2 vprašuje, kaj bo v prihodnje z dodatkom za oteženo delo (se bodo tudi ti procentualno zmanjšali?). SDS delavnica elektroenergije v zapisnikih s sestankov, ki sta bila 15. in 25. maja opozarja, da še niso prejeli odgovora na vprašanje, ki so ga postavili na sestanku 14. marca (pod točko 4).

Iz OBRATA TRANSPORT smo prejeli zapisnike SDS vodstvo obrata, promet + vleka 1, 2, 3 in 4, avtomobilski prevozi, tovor, tehtalci, lokomotivska delavnica, delavnica motornih vozil, vozovna delavnica, elektromehanična delavnica ter vzdrževanje proge. SDS vodstvo obrata se pritožuje, da sklep prve točke s prejšnjega sestanka še vedno ni rešen in da tudi SDS še vedno ni dobila odgovora. Kaj je z izvajanjem sklepa?

TOZD Družbeni standard

V TOZD DRUŽBENI STANDARD se je skupnega zbora delavcev udeležilo 93 delavcev. Prisotni k četrtletnemu poslovnemu poročilu niso imeli pripomb. S strani vodje TOZD so bili opozorjeni, da je »v zadnjem času vse več pripomb na račun kvalitete toplih in hladnih obrokov in odnosa do strank« — stanek je bil 25. maja — ter, da »v prihodnje ne bo opravičila, če delo ne bo kvalitetno opravljen«. Vodje SDS je pozvala, naj o tem čimprej razpravljajo na sestankih SDS.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje — Božidar Lakota

MLADI O SEBI, SVOJIH PROBLEMIH, NALOGAH IN PERSPEKTIVAH

Nova elektrojeklarna, velika pridobitev tudi v pogledu varstva okolja

V zgodnjem jutru stojim na jasi sredi gozda. Med drevesnimi debli se nudi čudovit pogled na Gornjesavsko dolino. Pogled mi drsi od čarobnega lepega Triglava po vsej dolini in se ustavi na mogočni novi zgradbi. To je nova jeklarna. Pravkar jo je obiskalo prvo jutranje sonce. Njeni stebri so zažareli v sončni svetlobi. Tam je stala, visoka, silila je v nebo ter se ponosno ozirala na vse strani, kot bi se bahala.

Takrat je okoli mene vse zašumelo in začuden sem prisluhnila. Slišala sem, kako nekdo hvali to novo jeseniško lepoto, a videla nisem nikogar. Takrat se mi je posvetilo. Se-

veda, govoril je gozd. Začuden sem vprašala najbližje drevo, kaj je jeklarna dobrega storila njim.

Sedla sem med njegove korenine in začel mi je pripovedovati, da so dimniki stare železarne pihali mnogo dima. Drevesa je ta dim dušil, za njih je bil to strup, ki jim je preprečeval zeleneti. Na njihovih listih in iglicah se je nabiral rdečkast prah, porjavelo so in počasi umirale. Ko so postavili novo jeklarno, so se drevesa hudo ustrašila. Mislija so, da bo zdaj še ena nadloga več, ki jih bo dokončno uničila. A kako prijetno presenečeni so bili, ko se iz stare jeklarne ni več kadilo, nova pa je občutno

manj onesnaževala okolico. Zapihal je svež veter, ki je z dreves spihal rdeč prah, dež pa ga je spral. Gozd je zopet normalno zaživel.

Svež veter je zavil tudi po dolini, v pljuča ljudi, ki so vse življenje vdihovali onesnažen zrak.

Ko sem šla domov, sem bila bogatejša še za eno izkušnjo. Nikoli prej nisem pomislila, da zaradi človekovih potreb po jeklu gozd trpi. »A saj smo ga rešili, kajne?« sem vprašala jeklarno in zdelo se mi je, da mi je prikimala.

Tina Pernuš, 7.c
OŠ Tone Čufar
Jesenice

Železarstvo včeraj, danes, jutri

Ob otvoritvi nove jeklarne je Železarna razpisala natečaj za najboljši spis o železarstvu in o prednostih nove tehnologije. Nekaj najboljših spisov predstavljamo tudi bralcem Železarja.

Ozka, dolga je moja dolina, v rdeči dolini pa mestece, ki je moj rodni kraj. Vsak košček te zemlje je obarvan z znanji železarstva, po njej hodi železar in ji spreminja lice skozi stoletja.

Zapisi, ki sem jih prebiral, so zanimivi in dragoceni. V svoji površnosti komaj kdaj pomislimo, kam segajo korenine današnje železarne. Zanimiv je zapis iz leta 1381, imenovan Jeseniški ali Ortenburški rudarski red, ki nam da misliti, da začetki segajo celo v 11. stoletje. Rudarstvo je bilo očitno v okoliških vaseh današnje mesta, zlasti je poudarjena vasica Planina nad Jesenicami. Prese- netljive so pravice rudarskega reda v času, ko vladajo fevdalni odnosi med zemljiško gospodo in podložniki. Pa vendar — iz teh privilegijev razbiram, da železar ne more biti vsak, zato so njegove pravice večje.

Stoletja minevajo, časi se spreminjajo, delo za železarja pa ostaja. Močno so se spreminjale oblike pridobivanja železa, a če bi železar polpreteklih dni danes stopil na prag železarne, bi najbrž ostal nem.

Burna je bila naša zgodovina skozi stoletja, zanimiva in težka je bila razvojna pot železarstva, nenehen je bil boj za delavske in človeške pravice. Tako kot je bila pot od rude do jekla dolga in trda, tako je bil dolg in trd boj za delavske pravice. Vsem — od fevdalnih gospodov do kapitalističnih veljakov pa je bil moto, kar največ izžeti iz človeka, ki je preklinjal in božal hkrati železo vsak dan. Železo je in bo ostalo železarjeva ljubezen in ponos.

Nič koliko premagovanj je bilo, ko so med NOB železarji sami uničevali dosežke preteklih žuljev, da so sovražniku preprečili ali močno zmanjšali uporabno moč strojev in cele tovarne.

Temačni obrazi pa so se zvedrili, ko so zaplapolale naše zastave in oznanile zmago nad vsem, kar nas je stiskalo, poniževalo in hromilo. Pesem svobodnega ustvarjanja je zadonela rudarjem v rudnikih, železarjem so odmevali pesem stroji, pesem dela in veselja je zadonela med vsemi delovnimi ljudmi. Žulji so ostali na trdih železarjevih rokah, pot mu je hladil izžet obraz prav tako kot v preteklosti, a njegov izraz je bil poln igrivosti, ki je oznanjala nov čas, ko

delavec dela v svoji tovarni za svoje dobro in za lepši jutri nas vseh.

Naša železarna je spreminjala svojo podobo, se tehnološko izpopolnjevala, skušala loviti korak s svetovno tehnologijo. Žal vselej ni šlo, kot bi hoteli. A ob starih plavžih je zrasla elektro peč, pa danes spet nova na Beli, zamenjali so stroje... pa vendar. Smo še ujeli korak? Smo doživeli obrat, ki bo nam in prihodnjim rodovom zagotavljal kruh in obstanek.

Novi obrati, novi stroji — novi ljudje, oboroženi z znanjem in ljubezni-

jo, z močjo, da še tako trd oreh problemov, zapletov premagajo.

Kot so zapisi iz preteklih stoletij zanimivi, so današnje vesti v časopisih shrbljive. Zapleti tu, zapleti tam, kar so znali rešiti v slabših časih, se zdaj zdi brezizhodno. Zakaj tako, če pa moremo in hočemo življenje v ozki, dolgi, rdeči dolini, nam tako dragi domači »dolgi vasi« med Mežakljo in Karavankami ohranjati, razvijati, da bo jutrišnji kos kruha slajši.

Boštjan Ilenič
CSUI — Ia
Kovinarska usmeritev

Nova elektro jeklarna...

»Zakaj ste na Jesenicah vse hiše pobarvali rjavo rdeče barve?« me je prijateljica začudeno vprašala pred nekaj leti ob svojem prvem obisku v tem koncu naše domovine.

Tedaj sem se zamislila. Tako rada imam svoj rojstni kraj, zame je najlepši na svetu, ponosna sem na dolino, »ograjeno« z Mežaklo in Merco, na dimnike in kavperje, ki že stoletja dajejo kruh prebivalcem doline. Pa vendar... Ali smo napravili vse, da bi naše okolje ohranili nam, mladim in potomcem čim bolj nedotaknjeno — tako torej, ki ne bo zastrupljalo samo sebe in s tem vso živo naravo — vse nas? Ali smo dosežke znanosti in tehnologije na tem področju vgrajevali tudi v sodobne naprave v železarni? Nisem si znala odgovoriti na ta vprašanja. Samo kdaj pa kdaj sem v glasilih zasledila novice, da so našli mrtve ribe v Savi, da je naša reka močno umazana, da vdihavamo onesnažen zrak, ki slabo vpliva na zdravje ljudi... Nekako vse to mora biti povezano, sem sklenila.

Danes z veseljem spremljam gradnjo novega velikega objekta, ki raste pod cesto na Belškem polju. Izvajalci hite z zadnjimi deli, kajti letošnji 1. maj bomo Jeseničani in z nami vsa domovina slavili praznik dela z veliko delovno zmago. V rekordnem času so železarji namreč zgradili novo elektro jeklarno, ki bo dajala jeklo vsej predelovalni industriji, v Gornjesavski dolini pa nadaljevala tradicijo železarstva. In kako je ta jeklarna povezana z mojimi temnimi mislimi o krutih posegih v naravo in okolje? Kaj so pozabili zgraditi dimnike, saj bi tik pred otvoritvijo

že morali segati mogočno v nebo? Ničesar niso železarji pozabili. Prav nasprotno — odločili so se, da bodo Jesenice očistili prahu. V novo jeklarno so vgradili čistilne naprave, ki so tehnološko zahtevne in zelo drage. Toda nič ni dražje od človekovega zdravja, zato se bo ta naložba gotovo bogato obrestovala. Ne le, da škodljivih posledic ne bo več videti, celo koristno bodo uporabili prašne delce, odpadno in prečiščeno vodo, energijo, ki je prej uhajala neizkoriščena v okolje.

Čeprav so krajanom Koroške Bele odvzeli košček rodovitne zemlje, bodo vidni rezultati na drugih področjih odtelali to žrtev.

Tudi bojazen, da jih bo hrup iz nove jeklarne motil pri njihovem vsakdanjem življenju, je bila neosnovana, saj je peč zaprta v posebni komori, tako da v okolici sploh ne vedo, kdaj jeklarji vliivajo talino.

Naša dolina bo tako postala še lepša in privlačnejša za mnoge turiste, ki so jim doslej dimniki predstavljali sicer zanimivost, vendar so želeli čim prej skozi zaprašene Jesenice. Za razvoj turizma pomeni torej nova jeklarna tudi pridobitev.

Brez dimnikov in kavperjev si Jesenice komaj znam predstavljati, vendar vse kaže, da so martinovkam in plavžem šteti dnevi, za nas pa to pomeni svetlejšo in lepšo dolino.

Komaj čakam prijateljico, da ji s ponosom pokažem bela pročelja hiš, zeleno plavo Savo, našo sončno dolino...

Nina Tušar, 7.a
OŠ Karavanskih kurirjev
NOB Koroška Bela

PRIPRAVLJENOST

JE VEDNO BOLJŠA KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

(TITO)

Nekatere izkušnje pri izdelavi zdravil in sanitetnega materiala v vojni

Konec leta 1942 je v osvobojenem Jajcu delovala podružnica elektro-kemične industrije in tovarna mavca. Tovarno je temeljito preuredil major inž. Čarič ter organiziral pripravo različnih zdravil. Triklor - etilen, ki so ga našli v tovarniških kletih, jim je služil za snemanje obližev in za raztapljanje mazil. Uporabljali so ga kot zdravilo proti zobobolu, tako da so vdihavali pare triklor - etilena.

Izdelovali so najnujnejša zdravila za oskrbo ranjenih in bolnih. Kot navaja kronist, so večinoma izdelovali sterilne raztopine za infuzije (glukoza in fiziološka raztopina), sterilne raztopine za injekcije, zdravilne izvlečke, tinkture, sredstva proti kašljanju in podobno. Namesto medicinskega alkohola so uporabljali dvakrat destilirano domače žganje.

V Centralni lekarni v Bosanskem Petrovcu so jeseni leta 1942 izdelovali prvi in drugi povoj ter ga tudi sterilizirali v improviziranem loncu.

Strokovnost prvih izdelovalcev zdravil v NOV je bila samo zadovoljiva. Ti so bili civilni lekarnarji, magistri in kemijski inženirji ter tehniki. Največ je bilo študentov farmacije ter kemijskih inženirjev, ki so odlično poznali delo v mirnem času; sedaj pa so delali v težkih vojnih razmerah. Najpotrebnejša oprema in pribor za osnovno dejavnost so bili tehtnica z utežmi, terilnica, žličke, menzure in podobno. Za embalažo so uporabljali stekleničke za cepiva, navadne lekarniške lončke in pločevinaste škatlice.

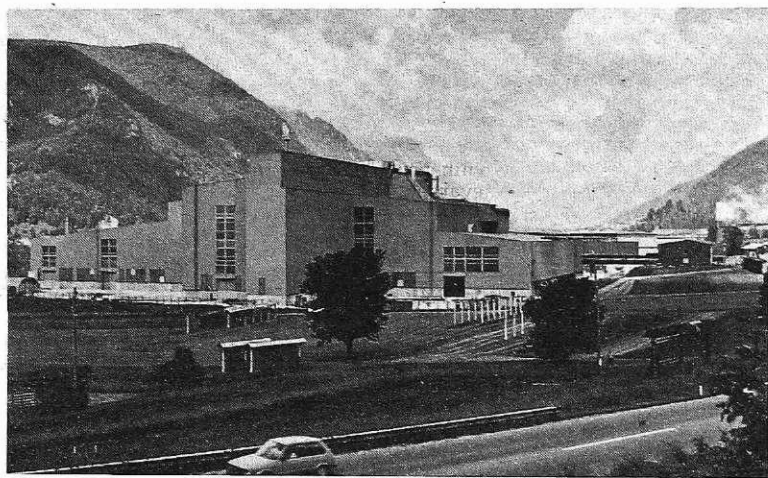
Zaradi standardnega pribora so bili pripravki zdravil preprosti. Surovine so nadomeščali z materialom, ki so ga dobili v danem okolju.

Izkušnje iz vietnamske vojne

Farmacevtska služba Severnega Vietnama in Fronta narodne osvoboditve sta izdelovali in razdeljevali zdravila. Delo je potekalo v dobro zavarovanih in zamaskiranih stavbah ali pod zemljo. Izdelovali so tablete, injekcije, pilule ter različne rastlinske izvlečke in za embalažo so uporabljali zbrane stekleničke, lončke in podobno.

Območne lekarne so vodili izkušeni farmacevti. V njih so izdelovali infuzijske raztopine ter nadomestke za antibiotike. Vaške drogerije so bile posebna oblika lekarniških ustanov. Vsaka teh drogerij je imela po 720 kvadratnih metrov vrta, na katerem so gojili zdravilna zelišča in jih predelovali v zdravilne izvlečke.

Z velikimi naporii so Vietnamci uvedli proizvodnjo cepiv. V dveh letih so izdelovali 131 milijonom odmerkov cepiv. Potrebe po sanitetni opremi so pokrivali z uporabo priročnih sredstev. V lokalnih delavnicah so izdelali instrumente in pribor za malo kirurgijo, ginekologijo in otorinolaringologijo. Med ostalim so uporabili tudi ostanke sestreljenih ameriških letal. Eden od virov oskrbe je bil tudi vojni plen. Zgodilo se je, da so ameriški armadi zaplenili celotne premične rentgenske aparate, laboratorijsko opremo in generatorje. Del opreme in sanitetnega materiala je dobival Severni Vietnam od SSSR ter drugih socialističnih držav. Vsebinska bolničarskih torb je bila: navadni povoji, kininske tablete proti malariji, antibiotik v prahu ter čajni napitki za moč. Plazme in krvi niso uporabljali. Anestezijo so opravljali s kapanjem etra preko maske.

Jeklarna 2 (foto: I. Kučina)

SLAVKO TARMAN

21

Jedrski raziskovalci S tragiko ovenčani kralji naših dni

Podatke so posredovali Oppenheimerjevemu šefu, generalu Grovesu. Ta preprosto ni mogel verjeti. Oppenheimer je bil edini, ki je znal v raziskovalnem mestu Los Alamos ohraniti dobro razpoloženje. Raziskovalci so mu pričeli zaupati, saj jim je ustvaril znosne življenjske razmere na griču, kjer so bili laboratoriji. Kljub hudim obtožbam general Groves ni mogel pogrešati tega moža, ki je bil raziskovalec in izreden organizator. Prav tedaj je Groves prejel ukaz, naj ne izgublja niti dneva pri izdelavi novega orožja. Zato je izbral polno močja in brzojavil v Washington: »V zvezi z navodili, ki sem jih 15. junija 1943 prejel glede odpusta R. Oppenheimerja, prosim, da to takoj prekličate. Ne glede na podatke, ki ste jih dobili o njem, sporočam, da je dr. Oppenheimer pri projektu nenadomestljiva.«

General je z enim udarcem presekalo v ozel in končal Oppenheimerjevo dvomljivo preteklost. Raziskovalec mu je bil nadvse hvaležen. Tako se je odločil, da bo služil svoji domovini. Nadpovprečno inteligenten in jasnoviden kot je bil, ni postal član komunistične stranke, čeprav je bil do tedaj somišljenik komunistov. V navskrižnem zaslišanju je Oppenheimer priznal, da se je že posrednik zanimal za delo na projektu. Trdovratno se je upiral povedati ime posrednika. Ni in ni hotel odstopiti sedme tenčice. Pač pa je generalu Grovesu in vodji obveščevalne službe zagotovil, da se v Los Alamosu, kjer vodi delo on, ni bati vohunske dejavnosti. Zatrdil je: »Če tam ne bomo v redu opravili, kar je potrebno za projekt, nimam nič proti, če me ustrelite.«

Vendar vodje obveščevalne službe ni pre-

pričal, ampak je postal še bolj sumljiv. Deset dni po zaslišanju je polkovnik Landsdale v Pentagon prejel naslednje: »Se vedno smo mnenja, da Oppenheimer ne zasluži našega zaupanja. Njegova nacionalna zvestoba je dvomljiva. Prepričani smo, da vsa njegova pripadnost služi znanosti. Toda svoje usluge bi ponudil tudi sovjetski vladi, če bi nudila večje možnosti za raziskave kot mi. Sklepamo, da Oppenheimer v teh pogovorih ni bil odkrit.«

V skrb za izgubo svojega mesta in položaja direktorja laboratorijev Oppenheimer ni mogel odstopiti zadnje — sedme tenčice. S tem bi resno ogrozil svojo ambicioznost. V resnici skrivnostni »posrednik« ni iskal informacij pri raziskovalcih projekta, temveč pri direktorju laboratorijev — to je pri njem.

Kaj se je pravzaprav zgodilo? Proti koncu leta 1942 sta Oppenheimerjeve v Berkeley obiskala sosed, zakonca Chevalier. Hakon Chevalier je proti koncu obiska Oppenheimerja med štirimi očmi vprašal, če bi posredoval nekatere raziskovalne podatke za Sovjetsko zvezo. Oppenheimer mu je odgovoril, da bi bila to vendar veleizdaja. S tem sta neprijetno zadevo opravila. Toda pogovor je imel usodne posledice za oba moža.

Agent protivohunske službe Peer de Silva je v dosje Oppenheimer zapisal: »Mnenja

sem, da si Oppenheimer toliko prizadeva zato, ker upa, da si bo s projektom Manhattan ustvaril svetovni sloves ter si priboril mesto v zgodovini. Armada mu lahko uniči kariero, če to hoče. Torej, jasno mu predočimo dejstvo in brž bo spremenil svoj odnos do armade ter do svojih osebnih zadolžitve.«

General Groves je sledil temu nasvetu. Koncem decembra 1943 je poklical direktorja laboratorijev Los Alamosa in mu pojasnil, da je prisiljen ukazati, naj izda ime neznanca. Oppenheimer bi lahko še naprej molčal in varoval nedolžnega Chevaliera. Toda izpovedal se je, Chevalierja pa je obtožba močno bremenila. S tem si je Oppenheimer rešil kariero.

Če bomo orožje izdelali, ga bomo tudi uporabili

Edini, ki ni niti za hip pomisljal, ali je treba jedrsko bombo, ko bo izdelana, uporabiti v vojni — je bil general Groves.

V začetku leta 1945 je bil izredno samozavesten. Kaj tudi ne bi bil? V Oak Ridgeu so pod njegovim vodstvom zrastle največje tovarniške dvorane na svetu.

Srečanje borcev, mladine in krajanov v Žirovnici

V nedeljo, 21. junija, je bilo v popoldanskih urah pred osnovno šolo Gorenjskega odreda v Žirovnici srečanje borcev Gorenjskega in Kokrškega odreda ob 45-letnici ustanovitve odredov, povezano tudi s podelitvijo domicila Skupščine občine Jesenice Kokrškemu odredu in praznovanjem dneva šole. Po tem, ko je predstavnik šole Anton Dežman pozdravil prisotne borce, predstavnike drugih partizanskih enot, družbenopolitičnih organizacij republike, regije in občine, krajanje in mladino, je spregovoril sekretar občinske konference ZKS Jesenice Igor Mežek.

Govornik je najprej pozdravil zamisel skupnega praznovanja borcev in mlade generacije kot najbolj neposrednega ohranjanja zgodovinskega sporočila naše revolucije in prenašanja odgovornosti za nadaljnji razvoj na mlade generacije. Obnovil je tudi spomin na borbeno pot obeh partizanskih enot in poudaril odločilen pomen narodnoosvobodilne borbe in socialistične revolucije v najbolj usodnih dneh slovenskega naroda. Sekretar se je zadržal tudi pri sedanjih razvojnih težavah naše družbe, ki jim med drugim botrujeta tudi neodgovorno delo in močno načeta socialistična morala. Svetli vzori iz naše preteklosti je nadaljeval, nas morajo opajati za naprej. Preteklost mora pritiskati na sedanjost, predvsem pa na naše odločitve in ravnanja za prihodnost, pri čemer moramo izhajati iz dolgoročnega programa gospodarske stabilizacije. Pri tem je še zlasti poudaril pomen znanja in inventivnosti in vloge mladih kadrov, ki bi jih morali bolj pogumno vključevati v gospodarsko in politično življenje.

Igor Mežek je omenjal tudi zelo dober učni uspeh učencev celodnevne osnovne šole Gorenjskega odreda v Žirovnici, na osnovi česar lahko slutimo, da je dejal, da se mladi v osnovni šoli zavedajo, da naša družba želi in mora prekiniti z dosedaj prisotno miselnostjo poprečnosti. »Samo z znanjem si bomo lahko utirali pot med razvitejši narode, s katerimi se tako radi primerjamo. Ne smemo dovoliti, da bi nas želja pri primerjanju z razvitejšimi družbami pripeljala v brezobzirno potrošniško družbo. Obujanje in negovanje najbolj plemenitih lastnosti človeka, kot so poštenost, srčna kultura, patriotizem in drugo, so vrednote, ki morajo krasiti našega človeka. Prevečkrat tudi pozabljamo na malega človeka, njegove probleme in stiske in tisto preprosto človekovo srečo. Nenehno bi morali imeti pred očmi znano misel Edvarda Kardelja, da 'sreče ne more dati človeku niti država niti sistem niti politična partija. Srečo si lahko človek ustvari samo sam', je končal svoj govor sekretar Mežek in čestital borcem k jubileju in prejemu domicila ter ostalih priznanj, kakor tudi učencem in učiteljem šole k dnevu šole in doseženim učnim uspehom.

Za njim je predsednik Skupščine občine Jesenice Jakob Medja izročil nekdanjemu komandantu Kokrškega

ga odreda Stanetu Prezljju listino, s katero prevzema občina domicil nad tem odredom, in na prapor odreda pripel spominski trak. Predsednik je poudaril, da se je v sestavi odreda borilo tudi veliko občanov jeseniške občine in da je del odreda imel svoje operativno področje na območju današnje občine med Karavankami in Savo in da je bila dobra povezanost borcev s krajanje osnova za uspešno delo in uspehe enote na tem izredno občutljivem področju, ki je bilo močno prepreženo s komunikacijami in ki je bilo življenjsko pomembno za interese okupatorja. Predsednik je podelil tudi malo plaketo občine Jesenice predstavniku Gorenjskega odreda ob njihovem jubileju.

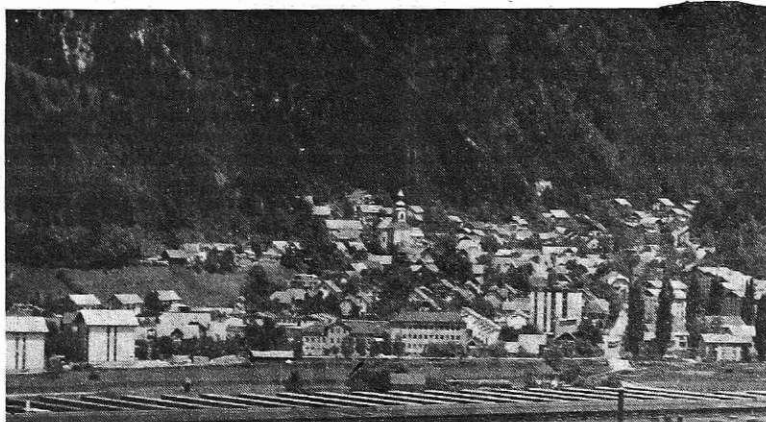
Nekdanji komandant Kokrškega odreda in sedanjí predsednik skupnosti borcev tega odreda Stane Prezelj je ob tej priložnosti izročil spominske plakete odreda: Skupščini občine Jesenice, občinskemu odboru ZZB NOV Jesenice, Lovski družini Stol Žirovnica, Ivanu Pogačarju, Marjanu Jemcu in Antonu Dežmanu za uspešno razvijanje tradicij narodnoosvobodilnega boja in socialistične revolucije ter za varstvo spomenikov NOB. Spominsko sliko je izročil še Jožu Šilarju, ki že od leta 1943 in vse do danes nosi prapor Kokrškega odreda.

Na slavlju, ki je bilo tudi povezano z dnevom šole, je nato spregovoril pedagog Anton Dežman in predstavil uspehe njihove celodnevne osnovne šole, ki pa se ji, glede na težek

finančni položaj ne piše najbolje, vendar pa je poudaril, da bodo vztrajali pri sedanjí obliki, kajti uspehi so nesporni, pa tudi učenci, starši in pedagogi so jo sprejeli kot uspešno obliko vzgojnoizobraževalnega procesa. Skupaj z ravnateljem šole Marjanom Jemcem sta podelila priznanja učencem, ki zapuščajo šolo in so vseh osem razredov izdelali z odličnim uspehom, najboljšim športnikom šole in najboljšim razredom šole na športnem področju.

V razgibanem in kakovostnem kulturnem programu, ki se je razpental med spominom na našo veliko zgodovino in sedanjimi sporočili mlade generacije, so sodelovali: Pihalni orkester jeseniških železarjev pod vodstvom Ivana Knifca, mešani pevski zbor DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica pod vodstvom Majde Eržen-Novak, mladinski pevski zbor in recitatorji osnovne šole Gorenjskega odreda Žirovnica pod vodstvom Jožeta Humerca in Danice Bernik, ansambel VIS Adriatic 5 iz Lesc in slovenski gledališki igralec in borec Gorenjskega odreda Aleksander Valič. Celoten program je na osnovi scenarija Joža Varla pripravila in usklajevala Danica Bernik, srečanje pa je organiziral poseben organizacijski odbor pri občinskem odboru ZZB NOV Jesenice, ki ga je vodil Stane Križnar.

Slovesnemu delu je sledilo tovariško srečanje v jedilnici šole, kjer so se učenci šole s svojimi pedagogi izkazali kot imenitni gostitelji. Gostje so si z zanimanjem ogledali izredno bogato razstavo izdelkov učencev, ki so jih izdelali v različnih krožkih in svobodnih aktivnostih od prvega do osmega razreda. Obiskovalci niso varčevali iz izrazi začudenja in priznanja šoli za zelo razvejano in vsestransko dejavnost.

Koroška Bela (foto: I. Kučina)

Gasilsko slavlje na Koroški Beli

Gasilsko društvo na Koroški Beli praznuje 90-letnico delovanja, saj je bilo ustanovljeno leta 1897, vodil pa ga je upravni odbor štirinajstih članov. Za gasilsko društvo na Koroški Beli je morda najbolj zanimiv in pomemben podatek, da so vaščani skozi vseh 90 let vzorno in nenehno sodelovali in po svojih močeh pomagali, da so gasilci prebrodili številne težave. Prvič so se z večjim ognjem srečali že 14. avgusta 1917, torej 20 let po ustanovitvi. Takrat je gornji del vasi Koroška Bela pogorel do tal, ker so italijanska letala z žigalnimi bombami zasula vas, ki je bila v glavnem lesena. V poznejših letih je društvo v gasilskem domu uredilo električno razsvetlavo. Ko so v vasi napeljali še vodovod, je delo še bolj zaživelo. Še pred drugo svetovno vojno so kupili tudi gasilsko črpalko.

Precej pozornosti so namenili nabavi opreme za gašenje požarov in adaptaciji gasilskega doma.

Po osvoboditvi je društvo povečalo gasilski dom, razvoj društva pa je bil vse hitrejši. Pred 12 leti so kupili gasilski avtomobil, ki je sedaj že dotrajan. Uspešna so bila tudi prizadeva-

nja za pomladitev gasilskih vrst. Pred nekaj leti so mladi v Javornškem rovtu ustanovili gasilsko deseto, ki deluje v okviru matičnega gasilskega društva na Koroški Beli. To je seveda vneslo polet in še več volje do dela. Društvo uspešno sodeluje z društvom Mladi gasilec na Ko-

roški Beli in prav od tam si obetajo nove kadre, saj je v društvu 57 članov. Gasilsko društvo na Koroški Beli uspešno sodeluje tudi z Občinsko gasilsko zvezo, SIS za varstvo pred požarom na Jesenicah, s samoupravnimi organi krajevnega skupnosti Edi Giorgioni Javornik-Koroška Bela in združenim delom.

Kot vsa leta si tudi sedaj vodstvo društva prizadeva, da bi naloge kar najbolje uredili, predvsem pa velja to za izpopolnjevanje opreme, za strokovno usposabljanje članov in za pomlajevanje gasilskih vrst. V društvu je včlanjenih 89 članov in 23 pionirjev. V gasilskih vrstah je bilo vedno dovolj članov, ki so vzorno in vestno skrbeli za razvoj društva.

Med drugo svetovno vojno je v NOB žrvalo življenje pet članov društva, v NOB pa je sodelovalo 12 gasilcev.

Društvo je dobilo že vrsto priznanj, ob 90-letnici pa mu bo podeljeno republiško gasilsko odlikovanje GASILSKA PLAMENICA I. STOPNJE.

Upravni odbor društva je skrbno pripravil program praznovanja, ki bo jutri, v petek, 26. junija. Ob 18. uri bo slavnostna seja in nato še sektorska gasilska vaja, ki se je bodo udeležili tudi gasilci iz drugih društev. V nedeljo, 28. junija, bo gasilska parada s pohodom po vasi, pričakujejo pa tudi gasilce iz sosednjih gasilskih društev.

Edo Žagar

Deset let delovanja Kluba samoupravljalcev

*»Naš materialni in družbeni razvoj je dosegel tako stopnjo, da si je potrebno bolj prizadevati za nadaljnje razvijanje samoupravljanja in socialistične demokracije, da bi hitreje in uspešneje napredovali.«
TITO (VIII. kongres ZK)*

Na pobudo OS ZSS Jesenice je bil Klub samoupravljalcev ustanovljen 14. julija 1977. leta. Tedaj so delegati organizacij združenega dela, družbenopolitičnih organizacij ter drugih samoupravnih in delovnih skupnosti na ustanovni skupščini Kluba samoupravljalcev sprejeli temeljne programske in organizacijske usmeritve za njegovo delovanje.

Torej letos mineva deset let od ustanovitve Kluba samoupravljalcev Jesenice. Pred 30 leti pa je bil prvi kongres samoupravljalcev Jugoslavije, zato vsako leto 27. junij praznujemo kot dan samoupravljalcev. Pred 37 leti je ljudska skupščina FLRJ 27. junija sprejela znameniti in zgodovinski zakon o delavskih svetih ali zakon o delavskem samoupravljanju.

Vse to se povezuje z ustanovitvijo, delovanjem in praznovanjem pomembnega jubileja v obstoju in delovanju jeseniškega kluba samoupravljalcev. Le-ta se je v minulem času uveljavil kot oblika in metoda dela sindikata in drugih političnih organizacij v naši občini. Vsebinska in način njegovega delovanja sta povezana s samoupravnim delovanjem delovnih ljudi in občanov.

Pospeševanje izmenjave samoupravljalških izkušenj, svetovanje in nudenje strokovne pomoči ter družbenopolitično izobraževanje in usposabljanje samoupravljalcev predstavljajo temelj in bistvo vloge in nalog kluba. Čeprav je bilo v dosedanjem delovanju kluba v ospredju družbenopolitično izobraževanje samoupravljalcev, so bili doseženi spodbudni uspehi tudi pri organiziranju izmenjave samoupravljalških izkušenj. Premalo izkušenj in uspehov pa je pri organiziranju svetovanja in nudenja strokovne pomoči posameznikom in samoupravnim skupnostim.

Dosedanji uspehi in izkušnje pri razvijanju in usmerjanju samoupravljalške prakse morajo biti spodbuda za kreiranje aktivnosti kluba samoupravljalcev v sedanjem času, zlasti pa v prihodnosti. Pri tem bo moral bolj kot doslej slediti osnovni zamisli o delovanju klubov samoupravljalcev v SR Sloveniji. Ta zamisel RS ZS Slovenije do ustanavljanja klubov samoupravljalcev se izraža v spoznanju, da bi moralo biti čimveč dejavnosti klubov tam, kjer so delavci — v temeljnih in drugih OZD — kot tudi zunaj OZD.

To pomeni, da se mora klub samoupravljalcev z različnimi oblikami in metodami dela uveljaviti v vseh samoupravnih, delovnih in življenjskih okoljih delavcev in občanov. S tem nastaja možnost, da usklajuje svojo vlogo in naloge z dejanskimi potrebami, interesi (splošni, skupni in posamezni) in željami delavcev v OZD in občanov v krajevnih skupnostih, kot tudi v drugih samoupravnih skupnostih. Uspoštevanje in uresničevanje konkretnih interesov, potreba in želja delavcev in občanov, ki so povezani z delom, življenjem in samoupravljanjem v njihovem delovnem in življenjskem okolju, pa lahko zagotovi bolj učinkovito in uspešno uveljavljanje kluba samoupravljalcev.

V skladu z dosedanjimi izkušnjami v delovanju kluba v OZD in v krajevnih skupnostih je potrebno bolj kot doslej razviti aktivne in učinkovite oblike in metode dela pri izvajanju izmenjave samoupravljalških izkušenj in dvigovanju kulture za samoupravno in politično delovanje.

Na nedavnem posvetovanju predstavnikov OS ZSS in klubov samoupravljalcev iz SR Slovenije, ki je bilo v Radovljici, je bilo posebej poudarjeno, da mora razvijanje načina dela (oblike in metode dela) med delavci in občani predstavljati kvantitativni in kakovostni premik v delovanju klubov samoupravljalcev.

V tej smeri bo torej potrebno razvijati, kot je bilo že poudarjeno, takšne oblike in metode, ki bodo omogočale aktivno in tvorno sodelovanje udeležencev — delavcev ali občanov pri oblikovanju stališč, ocen in rešitev za vprašanja in probleme v samoupravljalški praksi. Tu mislimo na take oblike in metode dela, kot so:

- panel diskusija (javni razgovor),
- javna tribuna,
- problemski razgovor,
- razgovor za okroglo mizo,
- analiza problema, situacije ali stanja itn.

S temi in drugimi oblikami in metodami dela mora klub slediti potrebi po nadaljnjem izpopolnjevanju sistema socialističnega samoupravljanja. Pri takšnem prodoru v načinu delovanja kluba pa morajo sodelovati novi in mnogi sodelavci iz vseh samoupravnih delovnih in življenjskih okolij v naši občini. Le tako bo lahko lažje uveljaviti samoupravljalško prakso vseh in za vse.

Omenimo naj še, da so doslej jeseniški klub samoupravljalcev in njegovi družbenopolitični delavci dobili številna priznanja in pohvale v občini, SR Sloveniji in SFRJ (skupnost klubov samoupravljalcev Jugoslavije), kar je lahko in mora biti spodbuda za kreativno, učinkovito in kvalitetno delo pri nadaljnjem razvijanju samoupravljanja kot neločljive in bistvene sestavine našega ekonomskega in političnega sistema.

Srečko Krč

NAUŠNIKI VARUJEJO PRED NEVARNIM HRUPOM

V Veliki Britaniji so izdelali naušnike, ki so udobni, poleg tega pa varujejo ljudi pred nevarnim hrupom. Naušnik ima trak, ki se lahko prilagodi obsegu glave.

Tapcirani del, ki pokriva ušesa, je napolnjen s penastimi blazinicami, ki se dobro prilagajajo ušesom in povsem blokirajo zvok. Blazinice se lahko odstranijo, zato da jih je mogoče očistiti ali popraviti, lahko pa se tudi vsakih šest mesecev zamenjajo.

Tam, kjer je hrup resnično neznosen, se poleg naušnikov lahko uporabljajo tudi zamaški za ušesa.

ODPADNA NAFTA KOT KURIVO

V Veliki Britaniji so izdelali novo serijo tovarniških grelcev, v katerih bodo kurili vse vrste nafte, tudi tisto, ki so jo uporabili v vozilih. Te nafte ni treba prej filtrirati, ker v grelcih ni majhnih šob, ki bi jih umazanija lahko zamašila. Uporabljajo se lahko tudi vse vrste dieselskega goriva: nafta-plin, parafin, kerolin, hidravlično olje ali olje za mazanje.

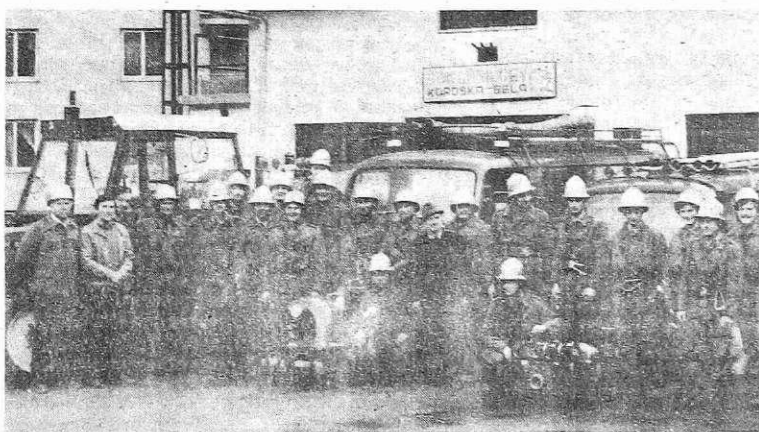
Program praznovanja 90 - letnice delovanja Gasilskega društva na Koroški Beli

Gasilsko društvo Koroška Bela letos praznuje 90 - letnico dela. Društvo bo v petek, 26. junija, in nedeljo, 28. junija, počastilo jubilej z naslednjim programom:

v petek, 26. junija,
ob 18. uri: slavnostna seja s podelitvijo priznanj,
ob 19.30: sektorska gasilska vaja na Koroški Beli.

v nedeljo, 28. junija,
ob 11. uri: gasilska parada na Koroški Beli,
ob 15. uri: vrtna veselica s srečelovom pred gasilskim domom na Koroški Beli.

Upravni odbor gasilskega društva vabi člane društva ter krajanje in delovne ljudi, da se prireditev udeležijo v čim večjem številu.

Operativna enota Gasilskega društva Koroške Bele in Javorniški rovt (foto: B. Čušin)

Jutri v razstavnem salonu DOLIK otvoritev nove razstave

Jutri, 26. junija, bodo ob 18. uri v razstavnem salonu DOLIK DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice s krajšim kulturnim programom, ki ga bosta izvajali učenci jeseniške glasbene šole — pianistki Nataša Drolc in Vanja Debelak, odprli razstavo slik slikarke Fanči Gostiše iz Idrije, ki se natanko po desetih letih ponovno predstavlja s svojimi olji in akvareli na Jesenicah. O njeni likovno ustvarjalni poti prof. Janez Kavčič pravi takole:

»Idrijska slikarka Fanči Gostiše se je pred tridesetimi leti na svojem usodnem življenjskem razpotju pogumno odločila za vabljivo — a tvegano pot v vznemirljivi svet umetnosti. Brez akademske izobrazbe in kljub neustreznim delovnim pogojem je s pomočjo talenta in z vztrajno voljo premostila nemalo težav in svojim slikam vtisnila izrazito osebnostno izpovedno govorico. Iz globoke potrebe po izpovedovanju je slikarka ustvarila iskreno in doživeto likovno sporočilo, ki se marsikdaj krepko oddaljuje od ljubiteljskega slikanja in prehaja v pretehtano in domišljeno barvno oblikovanje trajne vrednosti.

Slike Fanči Gostiševe so kot kulturno zgodovinski dokument spomenik izginjajoči podobi nekdanje rudarske Idrije, kot umetniško delo pa živo pričevanje o veri v smisel humanega in lepega. Oljne podobe in akvareli odpirajo premišljene poglede na slikovite mestne vedute in arhaične detajle starih bajt, živahno sproščajo bogat kolorit idrijske in cerkljanske krajine, zaživijo v intenzivnih barvah tihožitij in se zamislijo ob življenjskih usodah ostarelih obrazov na samoniklo oblikovanih portretih.

Slikarka ustvarja temperamentno in ne skriva lastnih dilem in protislovij, ki pogosto kažejo njenih upodobitev. Njeno impulzivno slikarstvo pomeni sproščanje potencialnih čustvenih in razumskih energij, ki jih v življenju ni mogla izživet. Nasprotja med liricnimi in dramatičnimi sestavinami njene narave vnašajo v slike nemir in napetost, kontrast med mehko idiliko in zverženimi siluetami, nihajo med impresijo in ekspresijo.

Barve so hitro in drzno, brez predhodnih skic, v dežju in snegu, namestane na platno in kolorit se spremeni od temnih in hladnih do svetlih in toplih barv. Barvni nanosi so včasih karakterno krepki, drugi pa se poigravajo v prefinjenem niansiranju. Harmonijo barv pogosto rušijo ekspresivni toni kontrasti, širše barvne ploskve pa poživljajo sunkoviti barvni akcenti. Slikarka pravi, da ji pri slikanju služijo oči, roke in srce in da so zlasti tiste slike, ki so bile narejene v dežju in snegu, resničen odsev njene duševnosti. Zato so njene barve na teh slikah potopljene v sivino, a še vedno sijajo v slikovitih odsevih in čestnih lužah ali snežni brozi.

Posebna odlika mnogih slik je presenetljiva uporaba bele barve, ki jo slikarka bogato niansira in včasih sunkovito stopnjuje v energične lise. Zimski motivi so pogosto grajeni na kontrastu med hladnimi toni krajine in toplino človeških bivališč. Mogoče pa je še usodnejša konfrontacija med mehko ozadja in zverženimi, osamljenimi in golimi vejami dreves, ki kot grozljiva mrtva straža personificirajo nostalgčno spoznanje, da se z zunanostjo idrijskih bajt spreminja tudi notranost Idrijčanov. Tako se za navidezno zimsko idilo skriva napetost samote.

Oblikovno celovitost in vsebinsko sporočilo slik gradijo poleg barv še kompozicijski elementi. Gradnja slike je včasih napeta v ukrivljenem kompozicijskem loku, drugi pa harmonično uravnotežena v preudarnem izrezu in pod skrbno izbranim zornim kotom. Pregledne in urejene panorame, od značilnih idrijskih dominant v ozadju, do monumentalnih stavbnih gmot v ospredju, pogumno reducirajo detajle v igrive in suvereno upodobljene impresije. Smotno gradnjo slike dopolnjuje včasih tudi

poudarjena senca ali pa težnja k študiju perspektive. Vsekakor ima slikarka dober instinkt za orientacijo v prostoru in smisel za izbor motiva.

Skrbnejša analiza in primerjava slik Fanči Gostiševe nas vodi k spoznanju, da ima vsaka njena slika določene posebnosti, ki jih marsikdaj ni mogoče prvi hip prepoznati, pač pa se nam razkrivajo, če se potrudimo podoživljati slikarkin odnos do sveta in njeno videnje lepote.

Fanči Gostiše je bila rojena v Idriji. Po končani šoli si je vsakdanji kruh služila po raznih pisarnah, za slikanje pa ni bilo časa, čeprav je že

v osnovni šoli kazala izrazit risarski talent. Leta 1943 je odšla v partizane; sledilo je ilegalno delo, potem ljubljanski zapor, nemško taborišče v Gornji Šleziji, tifus, pobeg, posledice, svoboda, bolezen, operacije... Po vojni je bila dolga leta spet pisarniška delavka. Slikati je začela šele v letih 1957 — 1958, prvo samostojno razstavo pa je imela leta 1961 v Idriji.

Doslej je imela 35 samostojnih slikarskih razstav doma in v tujini, zlasti v Italiji. Leta 1979 je prejela Pirnatovo nagrado, njena dela pa so bila trikrat predstavljena na televiziji.

Razstava slik Fanči Gostiševe bo na Jesenicah na ogled od vključno 8. julija. Razstveni salon DOLIK je odprt vsak dan, razen sobot popoldan in nedelj, od 9. do 12. ure in od 16. do 19. ure.

Briljanten koncert ženskega pevskega zbora Milko Škoberne Jesenice

Kranjska gora, 20. junija. V romansko-gotski cerkvi iz 12. stoletja, v ambiantu pozlačenih in posrebranih svečnikov, pod oltarjem s slikami in kipi, je s pretanjeno intonacijo odjeknil Regnum mundi Jacobusa Gallusa.

Slika je bila popolna. Trideset žensk je prepevalo kot vile. Pod vodstvom zborovodja Antona Cimpermana, diplomanta slovenske glasbene akademije, je zbor že prve Gallusove, Palestrinove in Verdijeve nabožne pesmi izpel polno, toplo, z vsemi dinamičnimi kontrasti.

Hvaležna publika tujcev in domačinov je ob koncu vsake zapete pesmi dala zboru vse umetniško priznanje s pristranim ploskanjem. Pred izvedbo vsake pesmi je nastala grobna tišina. Koliko je to vredno za koncentracijo izvajalcev vrhunskih umetniških del, vedo le tisti, ki se poklicno ukvarjajo z glasbo! Zboru in dirigentu je bilo vsekakor v veliko pomoč, saj je vse skladbe, ki jih je napovedovala po predloženem programu Majda Rebernik tudi v nemškem in angleškem jeziku, izvedel ne samo tonsko dovršeno, pač pa tudi z vso barvitostjo, ki jo ta zvrst zahtevne glasbene literaturo zahteva.

Če je prvih šest pesmi s črnsko duhovno vred Wade in de water izzevelo v vsej svoji bravurnosti altov in sopranov, v takorekoč več kot pristnem in za to skomponiranem okolju, tudi vse ostale narodne in umetne skladbe naših domačih avtorjev od

Prinika do Petroviča niso nič manj pritegnile občinstva.

Občinstvo je bilo naravnost navdušeno nad zborom, ki je v turističnem mestecu pod Karavankami obogatil in poizlastil svojo kvaliteto izvedbo ta večer. Zbor je tako ne-sebično vgradil kamenček v mozaik našega kulturnega in turističnega utripa.

Nedvomno se s takšno kulturno ponudbo tudi Kranjska gora lahko meri z Bledom, ki pa ima več možnosti: cerkev na otoku, Vila Bled, Festivalna dvorana, Grad.

Stvar je pravzaprav preprosta: čim več lahko kultura ponudi turistu, tem več lahko od turizma pričakujemo. To so v Grčiji, Španiji, Italiji in še kje že zdavnaj spoznali! Če pa v kulturo ne bomo vlagali, izvajalcev stimulirali materialno in moralno, potem bo naše življenje s turizmom brez kulture več kot osiromašeno.

Zato se še enkrat zahvalimo ženskemu pevskega zboru Milko Škoberne in vsem tistim, ki so ta prelep kulturni večer omogočili, in srčno upajmo, da bo to postala tradicionalna oblika kulturne ponudbe.

Tomaž Iskra

Koncert ženskega zbora in mešanega zbora iz Koroške

DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice vas vabi v petek, 26. junija, ob 19.30 v dvorano Gledališča Tone Čufar Jesenice na skupni koncert ženskega pevskega zbora Milko Škoberne in mešanega pevskega zbora »ROŽ« iz Šentjakoba na avstrijskem Koroškem.

SPORED:

- Mešani pevski zbor »ROŽ« Šentjakob, Koroška, Avstrija
- Ubaldo Vrabec: SLOVENSKA PESEM (Kajuh)
- Radovan Gobec: KOROŠKA POMLAD (Andrej Kokot)
- Anton Nagele: BOŠ PA VDAVA SE
- Anton Nagele: KADAR MIMO V VES POJDAŠ
- Matija Tomc: SNOČI SEM DOBIV PISEMCE
- Uroš Krek: PA POJDM POD GANČEC
- Pavle Kernjak: KAKO GRMI INO BLISKA
- Gordan Langford: THE WATER OF TYNE
- Luigi Colacichi: PA TIPLJE ME, PA ŠE ŠCIPLJE
- ZBOROVODJA: LAJKO MILISAVLJEVIČ

Ženski pevski zbor »Milko Škoberne« Jesenice

- Jacobus Gallus: PUERI CONCINITE
- Stevan St. Mokranjac: TEBE POJEM
- Fred Hall: WADE IN DE WATER
- Radovan Gobec: O PODJUNA (Milka Hartman)
- Karl Pahor: NOV CVET (Jože Udovič)
- Matija Tomc: DA BI BIVA LIEPA URA (narodna iz Roža)
- France Marolt: SLOVES (koroška)
- Ciril Pregel: DA BI JAZ ZNALA... (ljudsko besedilo iz Cerovca)
- Radomir Petrovič: TRI MINIATURE — Nesporazum (Miroslav Antić)
- Bela vrana in črna ovca (Ljubivoje Ršumović)
- Zavržlama (Miroslav Antić)
- ZBOROVODJA: ANTON CIMPERMAN

Vstopnice so v predprodaji v Gledališču Tone Čufar, kjer jih lahko tudi rezervirate po ☎ 81-260.

Pesem ne pozna staranja

V sredo, 17. junija, je bil v dvorani amaterskega gledališča Tone Čufar Jesenice celovečerni koncert ženskega pevskega zbora Društva upokojencev Javornik — Koroška Bela, s katerim so pevke počastile peto obletnico svojega uspešnega delovanja. Na koncertu so sodelovali tudi pevci moškega pevskega zbora Društva upokojencev Jesenice.

Ženski pevski zbor DU Javornik-Koroška Bela Jesenice

Hubert Požarnik, avtor knjige Umetnost staranja, je zapisal v njej: »Kdor ima v starosti konjička (hobi), se zares lahko šteje srečnega.« Zrno resnice je v tej misli, kot tudi v spoznanju, da je človek star, kolikor starega se počuti. In kdor poje — na to lepo dejavnost mislimo ob tem kratkem zapisu o jubilejnem koncertu ženskega pevskega zbora Društva upokojencev Javornik — Koroška Bela in moškega zbora Društva upokojencev Jesenice — ni v resnici nikoli star in odveč.

Številni ljubitelji zborovskega petja, med katerimi je bilo poleg velikega števila upokojencev in njihovih prijateljev tudi dosti mladih, so dobro napolnili dvorano gledališča. Tako se je še enkrat potrdila misel, da kdor poje, ni nikoli sam in zapuščen, ker številni mladi in stari radi prisluhnejo lepi pesmi.

Po uvodni pesmi Vasilija Mirka Na Gorenjskem je fletno, ki so jo zapele slavljence pod vodstvom zborovodkinje Brede Prašnikar, je pevke pozdravil in jim čestital ob jubileju predsednik Zveze kulturnih organizacij Jesenice Joža Varl in jim izročil darilo in šopek. Pevke Cilka Brejc, Marica Kastelic in Pepca Prašnikar, ki v zboru prepevajo od ustanovitve, so prejele bronaste Gallusove znake. Gallusov znak, s katerim je odlikovana nedavno umrla pevka Slavka Dobovšek, je prejel njen sin Sergej. Čestitkam so se pridružili tudi predstavniki pevskega zbora, društev upokojencev in drugi.

V koncertnem sporedu so se pevke predstavile pod vodstvom Brede Prašnikar z naslednjimi pesmimi: Vsi so prihajali, Pojdem v Rute — solo Pepca Prašnikar, Štirje fantje, Pod oknom, Konjuh planinom — Metka Puščavec in Dvi mlade Sinkinje — solistki Pepca Prašnikar in Vida Vehar.

Spored je nadaljeval moški pevski zbor Društva upokojencev Jesenice pod vodstvom Mire Mesarič. Nastop jeseniških pevcev je bil pristrčno pozdravljen. Koncert so popestrili s štirimi pesmi Emila Ulaga, Franza Schuberta, Zorka Prelovca in Pavla Kernjaka. Nato so slavljence izvedle še pet pesmi: Pod zelenim oknom, Uspavanka, Gondolirjeva pesem, Burja in Bčelar.

Poslušalci so zelo zbrano prisluhnili prepevanju pevke in pevcev, saj lepo zapeta narodna pesem vsem ugaja. Čeprav je v zborih že nekaj mlajših pevke in pevcev, »glavne vloge še vedno nosijo« starejše članice in člani. Mnogi so pesmi zvesti že od mladosti, spet drugi so se navdušili za pesem šele pozneje, v »tretji življenjski dobi«. Njihova pesem pa ni le dragocen prispevek k ohranjanju in razvoju slovenske pevske kulture, ampak ima zanje tudi pomembno družabno vlogo. Pesem je dragocena aktivnost, s katero je moč polno in smotno zapolniti prosti »upokojenski« čas. Prepevanje koristi intelektualni in telesni vitalnosti — pesem ne pozna staranja.

Tega se že pet let zavedajo pevke ženskega zbora Društva upokojencev Javornik — Koroška Bela. Z resnim in discipliniranim delom so pevke pod vodstvom prizadane zborovodkinje Brede Prašnikar in ob vsestranski pomoči odbora in vsega članstva Društva upokojencev Javornik — Koroška Bela prikazale veliko ustvarjalno rast. Glede na število in izvajalsko zahtevnost skladb je ženski zbor pokazal velik napredek. Pevke z boljimi ali slabšimi glasovnimi dispozicijami so dokazale, da je tudi s takšnim »materila-

lom« mogoče dosegati zaželjeno kakovost. Pevke so uspevale zadostiti zahtevam dobrega, celo zelo prijetnega zborovskega zvoka. Solistke so bile uspešne, zbor jih je podpiral s primerno dinamiko, ritmom, ki ga e narekovala zanesljiva zborovodkinja. Skratka, bil je to presenetljivo uspešen nastop te generacije pevke, ki upajmo, niso zapele zadnje pesmi.

Moški pevski zbor Društva upokojencev Jesenice pod vodstvom zborovodkinje Mire Mesarič zasluži priznanje za sodelovanje na koncertu. Njihov nastop je bil svečan, standardne kakovosti. Oba zbora sta starejše ljubitelje zborovskega petja spomnila na »zlate« čase vsestranskega jeseniškega prepevanja. Spored je povezovala Majda Rebernik.

Franjo Ropret

Filmski seminar v Kopru

Zveza kulturnih organizacij Slovenije tudi v letošnjem poletju pripravlja različne oblike izobraževanja za razna področja kulturnih dejavnosti.

Tako združenje filmsko-vzgojnih delavcev Slovenije pri ZKO Slovenije pripravlja osrednji seminar za učitelje filmske vzgoje, ki bo potekal od 20. do 22. avgusta letos v dijaškem domu »Heraj Tito« v Kopru. Seminar je namenjen pedagogom, ki poučujejo filmsko vzgojo in ustrezno zahtevam učnega programa v šolah in hkrati izpolnjuje želje članov združenja po dodatnem izobraževanju. V seminar so vključili informacijo o možnosti bogatenja filmsko-vzgojnega dela, analizo filma za nižjo in višjo stopnjo, vprašanja teorije žanra in sodobne filmske estetike. Na seminarju bodo priznani strokovnjaki Rado Minitič, Tone Rački, Mirjam Borčić in Peter Jarh predavali o žanrskih konceptih grozljivke, oblikovanju in vsebinskem širjenju filmske vzgoje, ABC filma in video tehnike, o pristopih k analizi filma ter o estetiki stripa in filmskega jezika. Sledili bodo pogovori ter večerne filmske in video projekcije. Filmski seminar priporoča Zavod SRS za šolstvo.

Rok za prijave za filmski seminar v Kopru je 1. julij letos, podrobne informacije pa daje ZKO Slovenije, Ljubljana, Kidričeva 5, ali ☎ 061 271-860 ali 061 211-828, interna 37. Za udeležence seminarja so na voljo prenočišča in prehrana v dijaškem domu »Heraj Tito« v Kopru. Prenosišča oziroma penzion si udeleženci lahko rezervirajo v recepciji dijaškega doma ali ☎ 066 24-172.

A. Kerštan

Kulturni koledar Gorenjskega muzeja

V Prešernovi hiši v Kranju je odprta razstava Novih pridobitev (grafik in risb) Gorenjskega muzeja.

V Mali galeriji je na ogled izbor slikarskih in kiparskih del iz zbirke Gorenjskega muzeja (A. Černigoj, S. Kregar, D. Tršar itd.).

V galeriji Mestne hiše si lahko ogledate razstavo Pododna naravoslovna fotografija. Razstavo je posredoval Prirodoslovni muzej Slovenije.

Razstavi v Kosovi graščini

V sredo, 1. julija, bo v Kosovi graščini otvoritev dveh razstav. V galerijskih prostorih bo ob 18.30 otvoritev razstave Čebelnjaki na Slovenskem, ob 19. uri pa v prvem nadstropju s krajšim kulturnim programom otvoritev razstave Črnomorske impresije mojstra fotografije Oskarja Dolenc.

Milojka Žizmond Kofol

SMRT Z RDEČIMI LASMI

III.

Da bi pregnali hlad, porog, mrzlo slačenja dejstev in da bi ubili večer, so se stisnili ob njegov divan, prinesel je stol z male kuhinje in od nekeje celo steklenico belega štajerskega vina, ki ga je nekoč kupil kar tako, da ne bi našel vzrok za pohajkovanje po mestu, ki ni imelo nobenega vzroka. Nalil je in prisedel, odločen, da ne bo dajal nobenega povoda za to, da bi se človeka zadržala dlje, kot bi bilo potrebno. Vedel je, da bi se moral izgovoriti, ko sta ga ob izhodu s policijske postaje povabila v avto, pa vendar — kdo ve, zakaj — tega ni mogel storiti. Morda zato ne, ker je videl njene oči in v njih prebral Smrt. Prav tisto Smrt, o kateri je tako nebržljivo govorila. Bila je tam, v zenicah in ker je sam že tako dolgo čakal nanjo, se pomenkoval z njo, jo zaklinjal (pa ne preveč), se ji zdal, ko jo je nenadoma uzrl pred sabo, ni mogel ogniti. Sedel je torej na divanu, gledal te oči, razmišljal, kaj bi bilo mogoče reči, onadva pa sta pila štajersko vino in nogavica na njeni nogi je kalila vzdruže, tako na silo uravnana, neskladna in celo nenravna. Da si ni mislila, da imamo tako budne organe. Da se bo odtelet počutila nadzorovano. In še in še. Rdečelasec je molčal, opazoval temne vlažne madeže na zidu, nerazumljivo spokojen, skorajda polaskan. Za oknom brez zaves je bila noč in bližnja cestna svetilka v plavi svetlobi, dobra znanka Bernardovih nočnih samogovorov. Res jima ni imel kaj reči. Da bi čimprej odšla. Da nikoli nima obiskov. Da ni še nikogar spoznal v tem kraju. Da je prišel šele pred tremi meseci, da bi bilo čisto vseeno, če bi tudi bil tu vse življenje. Osamljen je, sam s sabo. Kolikor mogoče v sebi. A vi, tujec? Dom nekje za griči, ženska, ki čaka za večerjo? Ne? Ne bodite dolgočasni. Kdo bi se pogovarjal v uganakih! Ljubite se z njimi in ne veste, da se sestajate s smrtjo. Moj divan vam najbrž ne more ponuditi izpolnitve. Si jo sploh še želite? Ne vem več, kako je s temi stvarmi. Nič nisem siromašnejši, ker ne vem. Zakaj ji nikoli ne pogledate v oči?

Končalo se je vendarle tako, da sta prenočila na divanu, on pa je ležal na zaslonu ležišču v kotu pod sliko, ki se je v najetem stanovanju ni upal sneti s stene. V tem kotu ga je bilo vedno strah, tesnoba brez imena, a kot zakleto se tudi zdaj ni mogel upreti, z besedami braniti svoje tišine in stapljanja s smrtjo. Nepremično je ležal, z rokama pod tilnikom, z ugaslim hrepenenjem, ki bi ga nekoč nasilno popeljavalo v užitek. Tudi to se je očitno končalo. Vedel je, da sta se na divanu samo prijavila, slutil je, da se bosta kmalu našla, medtem, ko bo on nepremično strmel v ugaslo svetilko. Verjela bosta, da je zaspal in če ne bosta mogla tega verjeti, bosta odmisli. Smrt v njej je dovolj močna, da preseže vse, zlasti obzirnost. In ni vedel, zakaj je moral srečati žensko s smrtjo v očeh. Očitno jo je moral. In pre-

očitno ji je moral nuditi zavetje. Zaradi smrti v sebi je moral. Bila sta si zaveznika, ki ju je združila megla in pomenljivost treh stavkov.

A tebi se še hoče utehe, je še toplota, je še želja, je še razvrat, v katerem se jaz nisem mogel utopiti. Pa ga zajemi, molčečnega, ki bo žena celo noč trepetala zanj, napoji ga z mrljivosti, kaj drugega bi si mogli dati, ravnodušno zgubljeni v meglenem in tožnem, ne, niti ni oženo. Si ga že potegnili v mrtvaški ples, si? Seveda si. Kaj bi drugega. Upam, da bosta z jutrom odšla. Da mi bosta pustila še kaj kave. V predalu bosta našla le star kruh. In miš, ki brklja po njem, ko jaz zaspi.

Polno miši v tej podrtiji, kjer minevam. Ne vprašaj me, zakaj, ženska, če se zjutraj po naključju srečava. Ne reci besede.

IV.

Mislil je, da ne bo mogla govoriti, ko sta ob belem dnevu sedela na klopi pod svetilko, ki jo je minulo noč zabadal z ugaslimi mislimi, medtem, ko sta se onadva ljubila. Mislil je, da bosta morda kar molčala, počakala na običajne večerne megle in odšla vsak na svojo stran, v ulici, ki je bila po čudni igri usode njuna ulica. Zato je sedel obzirno, z obvezno cigareto, s katero se je ukvarjal kot z živim bitjem, zatopljen v molčanje in v zaključni ritual, s katerim je — nejasno — nameraval zaključiti njuno srečanje. Povedati, da se kdaj pač tako primeri, da je že davno le opazovalec in ne akter, da mu je popolnoma vseeno, če je kaj slišal ali videl, pozabljeno, odloženo, zaklenjeno. Zato naj se v božjem imenu odpravi na gornji del ulice in naj s sabo ne nosi nobene sence.

Pa ste me očitno le morali počakati, srečati, doreči.

To je bilo zaradi smrti.

Kakšne smrti? Že vem, govorila sem vseprek.

Govorila je. A je bilo v očeh. Kako ne bi vedel...

In kako bi mogli vedeti...

Jaz se pa res ne bom slačil pred vami.

Saj me niste videli — brez modrčka?

Ne, bila je tema.

O, bog, hotela se je pogovarjati! Prav zares se je hotela pogovarjati. Sploh ji ni zadostovalo, da je moške zapredala v pozabljenja. Tudi govoriti je hotela z njimi. Da jo je obšlo iznenada. Oh, sprostite se že na tej klopi, Bernard, saj ste Bernard? Ne naredite, da bi se morala še bolj žreti, ker sem vas zapletla v igro. V to igro smrti. Ki ste jo koj spregledali, zato ste tako dragoceni, da nisem mogla mimo vas, ko sem videla, da me čakate. Saj ste me čakali? Ne verjamem, da ste tip, ki bi kar tako posedal po klopeh. Čakali ste me zaradi Nje. Dobro se razumeva samo zaradi Nje, te smrti.

Rekli ste, da je prišlo iznenada...

Torej ste me poslušali. Res ne vem, če sploh kdaj poslušate. Ker ste

odmaknjeni. Iznenada je prišlo to z Njo. Običajen dan, morda preveč običajen, umivala sem si lase, mami. Stara je sedemdeset, zdaj že skoraj neboljena. Obsojena name, si morete misliti? Torej, sklonila se je nad kad, zamaščena, zasedena, z nepustnimi žilami, modrikasta, brez zoba gmota. Ne glejte me tako prestrašeno! Takšna je. Nima smisla, da si delam nekakšne utvare. Tako se to konča. Pa jo imam rada, visim na njen, spodsekana korenina je, a moja edina korenina... Recite, da bo kmalu umrla!

Kako naj jaz to rečem...

Seveda ne. Še imate mamo? Ni važno. Glejte, gledajo naju. Naredite se, kot da ni nič. Zdal je povsod vidim preganjalce. Saj ste videli, da me zalezujejo, sami ste bili priča. In tisto težko telo je kar viselo, viselo nad kadjo, s sklonjeno glavo, s sivimi štrnami, razredčenimi, izčepnanimi... pa vendar imava enake lase, v odtiskih je mala razlika, o, ljubi Bernard!

Ko bi vedela, da sem se namenila, ne poslušati nikogar več... Saj vem. Samo še besedico. Potem vas res ne bom več zadrževala. Torej lasje. In vse drugo. Tilnik. Poln bradavic. Rdeče za ušesi, kot dojenčki. Spustila sem curek vode na sključeni, zaupljivi tilnik. Začutila sem pregib telesa. Prestrašila se je. Voda je spolzela skozi lase, ki so se nenadoma strahovito zdaljšali, viseli z nje, kot bi jo zapuščali, se s studom odmikali od telesa, ki ne zmore več prenasi pretakanja lastne krvi. Negodovala je, da je voda premrzla, komajda sem slišala njen glas, že tako ji brezzobe čeljusti požirajo besede, kolikor jih sploh še izreče. Ne govori, cvili ali bevška, nič več ne žubori iz nje, kot imam v spominu, kot bi vedno hotela imeti v spominu. Ne vem, začutila sem, da je v mojih rokah. Da ji z vodo, ki curkja skozi neboljene niti grozljivo oživilih las, odteka zadnja moč, s katero oživlja usak dan po malem odmirajočo gmoto telesa, ki sem ga še sama komajda držala v ravnotežju. In mi je nenadoma prišlo, da se mora nekaj zgoditi. Prijela sem jo za tilnik, potisnila sem ji glavo v čudno zaudarjajočo milnico, v katero je skozi sive strene las odtekalo njeno življenje.

In potem?

Kaj potem, Bernard?

Potem!

Potem sem se okužila s smrtjo. Seveda je nisem ubila! Bil je le močnejši napad v vrsti napadov, ki jih je imela zadnje čase. Napadi prihaja-

jajo tako počasi, nezmotljivo, a počasi... Odlašajo z neodlašljivim. Ta zadnji je bil vendarle drugačen. Po njem več ne govori in ne zapira levega očesa. Leži v gugalniku in strmi skozi okno. Gleda vame z zdravim očesom, vidi pa me z onim drugim. Kako naj živim, če me gleda s tem drugim? Ne razumeš? Okužila sem se s smrtjo in zdaj moram nekaj storiti. Ne reci ničesar! Povabila bi te na večerjo, a ne morem. Tam sedi in gleda vame. Razmišlja in opazuje. Veleva in zapoveduje. Prerokuje in dokončava. Ne moreva tako naprej. Moram v meglo, čim se znoči. In njeno oko gre za mano.

V.

Tako ga je pričela tudi tikati. In vse drugo. Pod večer je še zmeraj begal po ulicah mesta, ki ga je v treh mesecih toliko raziskal, da je vedel, da ga nikoli ne bi želel raziskati. Odurno mesto izložb, poslovnih stavb, sredozemnega rastlinja, ki od strupov gineva, spalnih naselij s perilom na balkonih. Mesto, ki se ob sedmih že utrne samo vase, izpljuje južne brate na ulice in bifeje, zgodaj potihne in zaspi, da bi zjutraj navsezgodaj zabrnelo v nekoristni pesmi- ci telefonov, kurilnic in avtobusnih postajališč. Mlado mesto brez duše in brez poezije. Vsako mlado jutro je požiralo tudi njega, opotekajočega se v starih čevljih, ker si ni nameraval kupiti novih. Za to življenje dosti čevljev, si je imel navadno reči, siv in izmozgan, s kavo na pisalni mizi, ki so jo skuhal v dobri veri, da jim bo hvaležen zanj, pa niso vedeli, da gleda skozi nje. Podpisuje papirje, menice ali avanse — še to odpošljemo, še ta register zapremo, še eno perspektivo uničimo — res, ekonomijo sem doštudiral, zakaj vas zanima še kaj drugega? Z ekonomijo sem vas pripravil zamotiti, da mi plačate zadnja kosila v življenju, zadnje korete, zadnje kave, zadnje klobase z zeljem... ne, takih ni v mojem kraju. Imamo drugačne specialitete. Tam, od koder prihajam. Še kaj? Še en podpis? Može! A še prej požirek kave, moram se prisiliti, da bom svoj čas preživel med vami tja do 15. ure.

Moram se prisiliti.

Saj res, zakaj bi tratil ta svoj čas, ko vendar vem, da imam vsega preštetege?

Zato, ker bi sicer moral že kar oditi. Vzeti aktovko, zapreti register, odpreti vrata, na pot mimo prijaznega vratarja... Ne, še prej moram prebrati današnji časopis in zvečer moram odsanjati še dan življenja in sploh moram obhoditi vse mejnike in postajališča.

Zvečer je taval po mestu. Če je srečal človeka iz uradov, je pobegnil v temni kot. Drugič spet ga je pričel z vanj uperjenimi očmi, ki so ga pretipale do nelagodja. Ob takih pogledih so ljudje bežali pred njim, on pa je še stal sredi ulice in gledal za njimi.

Ni je srečal. Vedel je, da je nekje v spletu ulic in podhodov in misel na to ga je umirjala. Bila sta zaveznika, naseljenca istega planeta.

Tvoje oko — Smrt — gre danes za menoj — ki sem večni tujec v vašem mestu, v vašem svetu. Tu ni pomoči. Slišal sem, da praznuješ — vsaj, no-voletna praznovanja s sindikatom in prisatelji. Slišal sem, da ne same-vaš. Slišal sem, da je prijatelj. Smrt z rdečimi lasmi, ki je s tabo sprespala pri meni, lepo varno spravljen pri-ženi v tihotnem božičnem večeru. (Po teh pisarnah veliko govorijo.) Za eno leto mi je dovolj avantur, si mi- slim in se sprašujem, če si z enako prostodušnostjo postreže z utvarami tudi tam, onkraj meje, kjer je večni tujec. Toliko tega — odgovorov pa ni. Spoznaval bi mesti, ki ju ločuje Aerea di confine, če bi imel dovolj časa. Če bi si še nekeje pustil majhno šanso. Kot si jih v življenju nenehno puščamo. Pa si je nisem pustil. Tudi ti si si pustila le malo, Smrtina. Ni- sem ti utegnil povedati, zakaj sem prišel umret v vaše mesto. Ker kon-čno ni kaj reči. Vseeno je, kako to imenujemo. Zmeda, razpoka, smrtna bolezen. Vseeno, vseeno. Tujec bom ostal, tujec tebi, tujec sebi. Mnogo nas je, ki končujemo svoj letni čas. Zakaj bi govoril jaz... in zakaj tebi. Napisal ti bom le kartico, novoletno voščilnico brez imena, a s tvojim pravim imenom: Smrtina. In z ime- nom ulice: Najina ulica.

Slišal sem, da tvoja mama preži- vlja svojo predsmrtno agonijo na od- delku intenzivne nege. In ne bo pre- živel tega tedna. Kaj hočeš. Ne daj se motiti! Prepleši zadnje dneve tega leta! In potem pojdi in obišči svoje mrtve ptice.

Tam nekje bom visel, tok življenja me je ubil.

Saj bi lahko kupil nove čevlje, če tako vzameš. In pričel od začetka. Kaj meniš, Smrtina? Midva že ne bi, midva ne... Tudi tvoje oko gre za mano v tej ledeni noči.

Določil sem, da bom imel neraz- poznaven obraz, med belimi plošči- cami poslednjih prostorov. Ne moreš si misliti, kako mi je ta odločitev otežila stvar! In vendar — nočem, da bi me morala prepoznati prav ti, edina — formalno dokazljiva —, ki si imela opravka z mano. Rad bi ti pošiljal drugačne signale — ali pa nobenih. Ne, odločil sem se: nobe- nih!

Knjiga Druga brigada vojske državne varnosti — narodne obrambe bo izšla predvidoma junija 1987 pri Naši obrambi. Obsegala bo 432 strani in bo opremljena z mnogimi fotografijami in zemljevidi. V prednaročilu stane 9.800 dinarjev, po izidu pa bo veljala predvidoma najmanj 12.000 dinarjev.

Boj petega bataljona VDV na Gorenjskem

Četa si tudi ni izbrala tabora dovolj daleč od kraja svojega napada, najbrž tudi pod vtisom navzočnosti večje partizanske vojske na Jelovici in Pokljuki, kjer sta se zadrževali Gradnikova in Prešernova brigada. Za hip so podcenjevali tudi izdajalsko obveščevalno službo, ki je pripeljala Nemce k četnemu taboru. Naslednjega dne, 17. maja, je bila namreč četa napadena. Na srečo so se borci kar dobro znašli in se spretno branili in umikali. Toda izgubili so puškomitraljez in puško, nemški napad pa so izbrabili tudi vsi trije ujeti nemški vojaki in pobegnili. Med borci ni bilo žrtev, ranjen pa je bil komandir čete Alojz Mlekuš — Federenko.

Četa se je naslednjega dne pridružila Gradnikovi brigadi. Pomagala ji je z vodniki, posebne patrulje pa so v sodelovanju s starešinami iz ONZ šle v svoje akcije. Ranjeni komandir Ferendko je moral v bolnišnico. Namesto njega so junija imenovali za komandirja Franca Ingliča — Primoža. Politični komisar čete je bil v tem času Janko Burnik — Boris. Naredili so tudi spremembo na mestu pomočnika političnega komisarja čete, ker so Alojza Ravnika — Drečeta postavili za četnega obveščevalca, partijsko delo pa je prevzel Franc Odar — Branko. Namestnik komandirja je bil Martin Cesar — Marjan. Pozneje so dolžnost političnega komisarja čete opravljali še: Rado Sušteršič — Sašo, Anton Novak — Tone, Stojan Gvardijančič in Stanislav Križnar — Ciril. V poveljstvo bataljona je odšel junija za kulturnika Stanislav Novak — Vojko, na njegovo mesto v četi pa so postavili v času prvih sprememb Maksa Magušarja — Štefa-

na, ki je bil nato politični komisar čete. Četna obveščevalca sta bila tudi Ivan Hrovat — Miloš in Jože Jankole — Darko. Intendant v četi in nekaj časa v bataljonu je bil Jože Stare — Špehan, poleg njega pa še Anton Langus — Tonček in Ciril Čibej, ki je bil pozneje premeščen za intendanta bataljona.

Po odhodu Gradnikove brigade se je četa povezovala tudi z Jeseniško - bohinjskim odredom in komandami mest, vendar pa v pomembnejših vojaških akcijah z nimi ni sodelovala. Naslednjo akcijo, ki je bila v znamenju tekmovanja in napadov na sovražnikov promet, je četa izvedla 8. junija na sovražnikovo patruljo, ki je nadzorovala železniško progo med Dobravo in Podkočno. Pri napadu iz zasede so ubili 5 nemških vojakov in 2 ranili, zaplenili puškomitraljez zbrojevko s štirimi nabojniki streliva ter štiri puške mavzerice s strelivom in drugo opremo.

Zaradi napadov brigad 31. divizije na postojanke v bohinjskem kotu, okrog Bleda (Ribno) in Podnarta so Nemci sprožili večje policijske akcije tudi na Gorenjskem. Četa se je najprej premaknila na Komno, kjer je 27. junija napadla močnejšo sovražnikovo kolono. Sovražnik je imel pri tem napadu 3 mrtve in 2 hujše ranjene. Borci so zaplenili tri puške mavzerice in nekaj vojaške opreme. Po tem napadu je četa 29. junija izgubila kurirja Matevža Koblarja, ki je padel v nemški zasedi.

Med nemškimi policijskimi akcijami konec junija in v začetku julija 1944 so obveščevalci in patrulje iz čete odkrili sovražnikovo prizadevanje za ustanovitev domobranskih postojank v Bohinju. Podobno kot ostali dve četi, ki sta na območju Domžal in Kranja požigali zgradbe, ki so bile predvidene za postojanke domobrancev, je patrulja 4. čete 21. junija minirala župnišče v Bohinjski Beli. Druga patrulja pa je 1. julija minirala še poslopje nekdanje orožniške postaje.

Po teh akcijah se je 4. četa odpravila na Martinj Vrh, kamor jo je poklicalo poveljstvo bataljona zaradi predvidene ga odhoda na Primorsko.

F. Berce: Obup, črna tinta 86

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

● Predsedniki vseh treh zborov skupščine občine Radovljica so za sredo, 1. julija, sklicali 10. seje zborov, ki bodo zasedali ločeno. Celotno gradivo, razen tistega o reorganizaciji upravnih organov in SIS materialnih dejavnosti, je objavljeno v 4. številki Obzornika Indok centra. Delegati so Obzornik prejeli že 13. junija.

● Na drugi seji pripravljalnega odbora za proslavo ob 45-letnici boja na Lipniški planini pri občinskem odboru ZZZB NOV Radovljica, ki ga vodi Ivan Cerkovnik, so se 16. junija dogovorili, da bo proslava v soboto, 12. septembra, dopoldne. Določili so pohodne enote, ki bodo sestavljene iz učencev sedmih in osmih razredov osnovnih šol in tabornikov. Določili so tudi smeri pohoda in kraj osrednje proslave na Lipniški planini. Podrobnosti bodo določili konec avgusta.

● Sekretariat sveta za ohranjanje in razvijanje revolucionarnih tradicij in spomeniško varstvo pri občinskem odboru ZZZB NOV Radovljica je na seji 17. junija proučil poročilo o poteku priprav za izdajo občinskega zbornika o grobiščih, spomenikih in spominskih obeležjih v občini Radovljica. Beseda je tekla tudi o načinu financiranja in kaj je treba še storiti za končno redakcijo. Oblikovali so tudi predlog za člane uredniškega odbora.

● Občinska organizacija ZZZB NOV Radovljica združuje v 20 krajevnih organizacijah še nekaj nad 2.700 članov — borcev in aktivistov NOB. Posebno dobo pred 9. septembrom 1943 ima 1.061 članov, po 9. septembru 1943 pa 713. Enojnino dobo ima priznani 213 članov, brez priznane dobe pa je še 724 članov. Nosilec spomenice NOB 1941 je v radovljiški občini še 15. Od vseh borcev je le še 31 aktivnih, vsi drugi so že upokojeni.

● Na 10. seji odbora za organizacijsko kadrovske politiko in izobraževanje pri občinskem svetu zveze sindikatov Radovljica so 18. junija obravnavali več kadrovske predloge, ki bodo v razpravi na koordinacijsko kadrovske komisiji pri P OK SZDL Radovljica. Gre za potrditev kandidatur individualnih poslovočnih organov.

● Na Bledu je 15. in 16. junija zasedala jugoslovanska — avstrijska komisija za gradnjo karavanškega predora. Ocenila je potek del in se seznanila s težavami pri gradnji tega zahtevnega objekta. Člani komisije so si drugi dan ogledali dela na avstrijski strani pri Podrožici.

● Koordinacijski odbor za usklajevanje skupne porabe v občini Radovljica je na seji 16. junija proučil realizacijo dotoka izvirnih prihodkov za izvajanje programov SIS družbenih dejavnosti do konca maja 1987. Ti so znašali 4.313.969 tisoč din, ali 5 % nad planiranimi. Od 1. januarja do 23. maja je bila za te programe namenjena prispevna stopnja 23,21 % od bruto OD, od 24. maja naprej pa bo veljala zmanjšana prispevna stopnja 22,61. Končno odločitev o višini prispevne stopnje bo dala skupščina vsake SIS.

● Za opravljanje del in nalog skupne strokovne službe in delovanje SIS družbenih dejavnosti v občini Radovljica po samoupravnem sporazumu potrebna sredstva zagotavljajo SIS po kriterijih o višini združenih sredstev in obsega storitev zanje. Zdravstvena skupnost prispeva 26, izobraževalna 22, otroško varstvo 15, skupnost socialnega skrbstva 13, telesnokulturna skupnost 10, kulturna skupnost 7, skupnost socialnega varstva 5 in raziskovalna skupnost 2 odstotka.

● Po podatkih postaje milice v Radovljici je bilo lani približno toliko kaznivih dejanj v občini kot predlanskim. V letu 1986 so obravnavali 589 kaznivih dejanj, ali 94 manj kot leto prej. Od teh jim je uspelo lani raziskati 376 primerov, ali 63,8 %, kar je za 8 % manj kot predlanskim.

● Zaradi prometnih nesreč je na območju občine Radovljica lani izgubilo življenje osem oseb, ali tri več kot predlanskim. Hude telesne poškodbe je utrpelo 36 oseb (17 več kot leto prej), lažje telesne poškodbe pa 46 (22 manj kot leto 1985).

● Izvršni svet občinske skupščine Radovljica je sprejel programsko izhodišča bodoče namembnosti nekdanjih »dvorskih garaž« pri Vili Bled na Mlinem. Objekt, ki je dalj časa samoval brez prave funkcije, bodo preuredili v »Pristavo Bled — Mlino«. Republiški izvršni svet je namreč oddal ta objekt radovljiški Almiri kot najugodnejšemu ponudniku revitalizacije objekta. Almira bo izdelala program, ki bo vseboval maloprodajno in poslovno, prireditveno, rastavno — sejensko, seminarjsko in gostinsko turistično dejavnost. Pristava Bled — Mlino bo enakovredno vključena v turistično ponudbo Bleda s trgovsko sejenskim in razstavnim delom do 31. maja 1988, v celoti pa do 31. junija 1989.

● Zaradi upravičenih pripomb krajanov Bleda o propadanju nekaterih starih turistično gostinskih objektov na Bledu, našli so jih več kot deset, bo pristojni občinski upravni organ v Radovljici v sodelovanju z družbenim pravobranilcem samoupravljanja in inšpekcijskimi službami ugotovil lastnike teh objektov ob jezeru. Z njimi bo opravil razgovore o sanaciji teh objektov.

● Turistično društvo Bled bo tudi letos od 4. do 9. avgusta priredilo tradicionalno kmečko ohcet po starih blejskih običajih. Že maja je objavilo razpis za prijave gorenjskih, po možnosti kmečkih parov, ki se nameravajo poročiti. Rok za prijave poteče 1. julija.

● Od 216 iskalcev zaposlitve, kolikor jih je bilo v prvem tromesečju 1986 v radovljiški občini, je 18 upravičencev prejelo denarno nadomestilo v višini 69.461 mesečno in 10 upravičencev 66.000 din mesečno. Od vseh nezaposlenih v občini je prejelo nadomestilo oziroma denarno pomoč 12,9 % upravičencev.

● Partizanski dom na Vodiški planini na Jelovici je že odprt in na voljo gostom. Razen lepe narave in čistega gorskega zraka ponujajo v tem idiličnem objektu sredi gozdov odlično domačo hrano in pijačo. Gostom sta na voljo televizija in telefon. Cena oskrbnega dneva za člane ZZZB NOV so od 5.800 do 6.300 din, za druge goste pa le 6.800 din, kar je znatno manj kot v podobnih počitniških objektih.

● Za delavce, zaposlene v Plamenu Kropa, bo tudi letos na voljo več počitniških objektov za letovanje. Večini bodo na voljo sedem oziroma desetdnevni odmori v Pacugu, v Punatu na Krku, v Čateških toplicah, razen tega pa tudi v počitniškem domu v Liptovskem Janu v ČSSR.

● V ponedeljek, 15. junija, so se zbrali v Begunjah smučarji, ki tekmujejo z Elanovimi smučmi — alpinci in skakalci. Ogledali so si proizvodne obrate in se seznanili s predstavniki tovarne. Srečanje so nadaljevali v Radovljici, kjer so priredili zanje piknik. V torek, 16. junija, so kljub slabemu vremenu krenili na kolesarski izlet po Koroški in Sloveniji.

● Zveza kulturnih organizacij Radovljica je prejšnji teden organizirala tridnevno slikarsko kolonijo v Bohinju. Sodelovali so slikarji likovne sekcije KPD Veriga Lesce skupaj s likovniki RKUD Sloboda VIS Varaždin. Lani je bila slikarska kolonija v Varaždinu.

● V domu kulture v Podnartu je domači moški komorni zbor DPD Svoboda pod vodstvom prof. Egija Gašperšiča v soboto, 13. junija, priredil že 22. letni celovečerni koncert. Zbor je pripravil program skladb, s katerimi je nastopil že tudi na Javorniku, 20. junija pa še v Radovljici.

● Na igrišču v Begunjah je bila 18. junija popoldne sklepna tekma v malem nogometu v okviru sindikalnih športnih iger v občini Radovljica za pokal občinskega sveta zveze sindikatov Radovljica. V tem tekmovalju je nastopilo 24 ekip. Prvo mesto so osvojili nogometaši Elana Begunje, sledijo Veriga Lesce in Združenje obrtnikov občine Radovljica. Vse tri prvovršene ekipe so prejele pokale in diplome, ki jim jih je ob koncu tekme v Begunjah podelil sekretar občinskega sveta zveze sindikatov Radovljica Mirko Rimahazi.

● Slavko Knafelj, odgovorni urednik glasila DO Elan Begunje »Smučina«, je letošnji nagrajenec Delavske enotnosti z »Voljčevu nagrado 87«. Je eden med petimi nagrajenci v Sloveniji izbran izmed 39 kandidatov.

Kako premestiti čedalje večje ovire v knjižničarstvu

V kulturni dejavnosti je morda še bolj kot druge z nenehnimi omejevalnimi ukrepi, zlasti pa z zadnjimi (interventnimi) zakoni, ogroženo knjižničarstvo. Do takšnega sklepa so prišli že na zadnjem zasedanju delegati skupščine Kulturne skupnosti Radovljica, pa tudi člani knjižničnega sveta matične knjižnice A. T. Linhartarja v Radovljici.

Poslanstvo knjižnic, ki smo jih nedolgo tega imenovali javne, že dolgo ni zgolj kulturno. Knjiga postaja namreč vedno bolj iskan vir informacij. Spremenjene potrebe so potrebne tudi v zakonu o knjižničarstvu iz leta 1982, ki uvaža izraz »splošno — izobraževalne« knjižnice. Zakon predpisuje tudi zajetje vseh vrst knjižnic v skupno mrežo (informacijski sistem) in določa financiranje iz treh samoupravnih interesnih skupnosti: kulturne, izobraževalne in raziskovalne.

Na podlagi omenjenih zakonskih določil so tudi v radovljiški občini v zadnjih nekaj letih, še pred izidom zakona, knjižničarski delavci oziroma delavke uredili več strokovnih knjižnic, ali pa z nasveti pomagali šolskim knjižnicam. Močno se je povečala medknjižnična izposoja (v občini, ki so jo narekovale potrebe bralcev. Kljub dobro organizirani knjižnični mreži, ki je bila vzor širšemu slovenskemu prostoru, in naglo naraščajoči izposoji pred leti, je zavoljo omejitvenih ukrepov delovanja knjižnic vse bolj otežkočeno. Pomankanje denarja je vplivalo tako na reševanje kadrovskega problema (zaposlitev) kot na bistveno upadanje nakupa novih knjig, ki so predpogoj za večjo in utečeno izposajo.

Knjižnični svet je o tem zaskrbljujočem položaju že večkrat razpravljal in v okviru svojih pristojnosti (in možnosti) skušal zagotoviti kolikor toliko redno delovanje celotne knjižnične mreže, v katero je vključeno poleg matične še 16 krajevnih in potujoča knjižnica. Žal pa tudi njemu ni uspelo najti pravega odgovora na vprašanje: kako naprej? Strokovne delavke v knjižnici so pripravile analizo stanja oziroma pregled poslovanja, uspešnosti in stroškov posamezne knjižnice. Pri tem so upoštevale sprejeta merila republiške bibliotekarske službe. Da je obstoj in delovanje knjižnice upravičeno, morajo biti po teh merilih dani naslednji pogoji:

1. število prebivalcev: knjižnico s stalno zalogo ima kraj z nad 1.500 prebivalci;

2. uspešnost: dve izposojeni knjigi na prebivalca v enem letu;
3. oddaljenost od najbližje knjižnice in
4. stroški vzdrževanja.

V radovljiški občini bi po prvih nepopolnih razčlembah z ozirom na omenjena merila delovale le še knjižnice v Radovljici, na Bledu, v Lescah, v Bohinjski Bistrici, v Gorjah (ena od sedanjih dveh), v Stari Fužini tudi za bralce iz KS Srednja vas in izjemoma morda še na Brezjah.

Obisk in izposoja v drugih manjših knjižnicah v zadnjih letih čedalje bolj upada, bržčas tudi zaradi bližine večjih knjižnic: v Radovljici, na Bledu in v Bohinjski Bistrici, kamor zavoljo večje izbire knjig prihajajo bralci iz manjših krajev.

Tudi izračun stroškov na število izposojenih knjig pokaže, da so »najdražje« knjižnice, kjer je tudi izposoja skoraj zanemarljiva. Z morebitno ukinitvijo teh »nerentabilnih« knjižnic bi iz knjižnične dejavnosti izpadlo okoli 3.600 prebivalcev od skupaj okoli 63.000, kolikor jih je v radovljiški občini.

Da bi izmenjali mnenja s predstavniki prizadetih krajevnih skupnosti in njihovih knjižničarskih delavcev, je knjižnični svet 25. maja povabil odgovorne, bodisi predsednike sveta ali skupščine krajevnih skupnosti, na razgovor. Žal se je od devetih razgovorov udeležil le predstavnik KS Brezje! In kaj reči ob tem? Morda jim je njihova knjižnica odveč? Morda jim je vseeno, kakšno odločitev bodo sprejeli na knjižničnem svetu?

Udeleženci razgovora so sklenili, da bodo knjižničarske delavke skušale čimprej dognati, kakšno je stanje posameznih svetov krajevnih skupnosti oziroma pooblaščenih predstavnikov. Odgovor mora biti znan že 10. junija letos, da bi knjižnični svet lahko dokončno sklepal o novi knjižnični mreži še pred iztekom prvega polletja 1987. JR

Množična udeležba na občinskem gasilskem tekmovanju

Na športnem stadionu Bled je bilo v soboto, 13. junija, in v nedeljo, 14. junija občinsko gasilsko tekmovanje. V gasilskih veččinah in znanju se je pomerilo 57 desetčlanskih ekip, od teh kar 22 pionirskih.

Pri pionirjih od 7. do 10. leta starosti (skupina A) so osvojili največ točk pionirji IGD Veriga Lesce, pri pionirjih od 10. do 14. leta (skupina B) pa pionirji GD Kamna gorica in pionirke GD Zasip. Najboljši pri mladincih in mladinkah od 14. do 18. leta starosti sta bili ekipi GD Kamna gorica.

V članski razvrstitvi do 30 let starosti (skupina A) so bili najuspešnejši člani GD Begunje, enota CZ Begunje in ekipa IGD Elan Begunje. Tudi pri članih nad 30 let iz skupine B so bili najboljši člani GD Begunje ter IGD Veriga Lesce.

Pri članicah so osvojile prva mesta ekipe GD Stara Fužina, IGD Elan Begunje in enota CZ Vezenina Bled. Med veterani nad 50 let starosti so osvojili največ točk člani GD Bled.

Seveda kaže pohvaliti prav vse udeležence, ki so se tako množično odzvali vabilu, na tekmovanje, še posebno pa velja to za pionirje in pionirke na katerih lahko z zaupanjem gradimo prihodnost prostovoljne gasilske dejavnosti.

Najbolje uvrščenim trem ekipam iz vsake skupine so podelili zlato, srebrno in bronasto značko ter diplome občinske gasilske zveze Radovljica. JR

Priprave na letošnji pohod borcev na Triglav

Po lanskoletnem uspešnem pohodu borcev na Triglav »po poteh Triglavске divizije« so udeleženci soglasno sklenili, da bo odslej pohod na Triglav vsakoletna akcija prešernovcev in borcev drugih enot, ki so se borili na Gorenjskem. Pohod naj bi pripravljale borcevske organizacije iz občin Jesenice, Radovljica in Tolmin, ki naj bi ustanovile skupni odbor. Nosilci nalog naj bi bile občinske konference SZDL vseh treh občin. Kaže pa, da so nekateri pozabili na lanski dogovor.

Predsednik OK SZDL Radovljica Anton Toman je že 12. maja letos sklical prvi sestanek članov odbora za organizacijo pohoda; imenoval naj bi se »Pohod prešernovcev na Triglav«. Od povabljenih 15 članov oz. delegatov iz vseh treh občin so prišli le trije domačini. Seveda so se razšli brez kakršnegakoli dogovora ali sklepa. Predsednik Toman je skušal kasneje navezati stik s nekaterimi borce, ki so bili zainteresirani za pohod in tudi uspel pridobiti njihovo privolitev za ponovni sklic odbora. Sestanek odbora je zato sklican za četrtek, 25. junija, dopoldne v Radovljici, tokrat za člane oz. delegate iz domače občine. Ker večina še vedno vztraja za nadaljevanje priprav na pohod, lahko upamo, da bo prišlo na sestanku do odločitve o datumu te akcije. Prav tako na OK

SZDL Radovljica menijo, da bo pohod postal tradicionalna manifestacija, ki ne bo imela zgolj planinsko rekreativnega značaja pač pa predvsem spominski. Težina naj bi bila na ohranjanju spomina na boje partizanskih enot na območju triglavskega pogorja in na počastitvi žrtev na najvišji jugoslovanski gori, Triglavu — simbolu slovenskega boja za svobodo in slovenske samobitnosti.

O stališčih oz. dogovoru za organiziranje pohoda, ki bo sprejeta na četrtkovni seji, bomo še poročali. JR

DOMISLICE IN REKI V ŠALJIVI PREOBLEKI

Svet navzgor sanjam in navzdol prežvekujem. V obeh primerih ga v nekaj spremenjam.

Kateri bo zadnji poizkus človeka s človekom?

V vezju duš odkrivam mikronapako makrokozmosa: aids.

Nekateri ne ločijo več predanih od prodanih.

Srečen moški diši po cvetu ljubeče ženske.

Kredite iz zaslug za narod odplačuje — narod.

Benjamin Gracer

O delu in nedelu literarne sekcije

Ker je bilo na zadnji skupščini jeseniške kulturne skupnosti izrečeno nekaj kritičnih besed na račun dela literarne sekcije DPD Svoboda Jesenice, bi se kazalo nad to kritiko zamisliti, se ozreti nazaj in povedati, kaj je sekcija v dobrem letu svojega obstoja naredila in česa ni naredila.

Sekcija je bila ustanovljena februarja 1986 z namenom, da jeseniškim besednim ustvarjalcem izboljša možnosti za objavljane v domačem prostoru in da jim zagotovi vpliv pri urejanju publikacij, v katerih predstavljajo svoja dela — predvsem pa, da poveča in poizkuša delež literatov v kulturnem utripu našega mesta. Sekcija združuje pisce različnih generacij, različnih zvrstnih in estetskih usmeritev, tako tradicionaliste kot moderniste, tako začetnike kot profesionalce, tako ustvarjalce kot ljubitelje in poznavalce literature. (V tem se izrazito razlikuje npr. od Dolika, ki se je v dolgih 40 letih obstoja »izbrusil« do dokaj enotnega estetskega in generacijskega profila.) Ta pestrost v sestavi članstva ima seveda svoje prednosti, pa tudi nekatere slabosti, saj je toliko različnih pogledov in interesov nemogoče zreducirati na skupni imenovalac. Drugače tudi biti ne more, saj literarne združbe ne gre primerjati s pevskim zborom in pihalnim orkestrom, kjer vsi igrajo po istih notah in pod taktirko enega dirigenta. Pisanje je pač samostojno delo in pisce, pa naj bodo kot ljudje še tako družabni, je težko pripraviti do tega, da bi se dali vpreči v skupno vprego in da bi tulili vsi v isti rog. Tako kot so se pripravili potruditi doma za pisalnim strojem za svoj prestiž in slavo, tako jim manjka volje za organizirano delo na področju literarnega aktivizma. (To seveda s pridom izkorišča kulturniška birokracija, ki sedi na denarju in ga troši največ za lastni obstoj in razcvet, ustvarjalcem kulturnih dobrin pa milostno deli ostanke in jih tako drži na vrvi.)

Te naše ljube jeseniške pisane je težko pripraviti že do tega, da bi se »uradno« vpisali v sekcijo (kljub temu se je v arhivu nabralo že 21 vpisanih formularjev). Javno je, da formalno članstvo še zdaleč ni pogoj za delo v sekciji; evidenco članstva imamo pač zaradi »zunanjih« dejavnikov. Tudi nimamo literarne sekcije zaradi ljubezni do sestankovanja in pisanja (kot je pred časom zakrbelo neko poslušalko v kontaktni oddaji radia Triglav), pač pa zaradi prepričanja, da literarno ustvarjanje na Jesenicah zadnja leta ni uživalo tolikšne družbene podpore in pozornosti, kakršno bi si zaslužilo z ozirom na množičnost, kvaliteto in prodornost tudi v širšem slovenskem prostoru. Sekcija si je že ob svoji ustanovitvi zadala povsem konkretne cilje in naloge: oživitve knjižne

zbirke Mala Čufarjeva knjižnica, sodelovanje pri urejanju Listov in bralne strani v Železaru, organiziranje literarnih večerov, srečanj, promocij in drugih literarnih prireditvev, sodelovanje s šolami, sodelovanje z rojaki literati v zamejstvu itn. Nekatere od teh nalog je izpolnjevala uspešno, druge manj, ali pa sploh ne. Poleg zelo uspešnega skupinskega nastopa članov sekcije spomladi 1986 in posamičnih predstavitev Ervina Fritza in Tomaža Iskre, naj omenim še novoletno literarno stojnico, na kateri so bile prvič na enem mestu na ogled in naprodaj vse — ali skoraj vse — jeseniške knjižne izdaje zadnjih petnajstih let: od samozaložb, knjig MČK do zbornika Jeklo in ljudje in drugih muzejskih izdaj. Sekcija uspešno sodeluje tudi z uredništvom Železara, ki je na bralni strani nehalo objavljati mamutske romaneskne nadaljevanke, pri katerih je povrh vsega največkrat šlo za ponatise že izdanih del, in namenilo prostor izvirni kratki prozi domačih piscev. Tako zasnovana bralna stran terja pač več uredniškega truda in iznajdljivosti, zato pa nagradi bralce z zanimivejšim in raznovrstnejšim branjem, v katerem lahko vsakdo najde kaj zase. Bralna stran še popestri tudi rubrika »Izbrana pesem«, v kateri člani (pa tudi nečlani) sekcije predstavljajo svoje najljubše pesmi iz domačih in svetovne literature. Prve sadove je obrodilo tudi že sodelovanje pri urejanju Listov, saj je v prilogi — vsaj kar se leposlovja tiče — opaziti opazen kvaliteten premik na bolje. Uredništvo je uspelo pridobiti nekaj kvalitetnih novih sodelavcev — ki pa jih bomo hitro spet izgubili, če bodo Listi izhajali le enkrat ali dvakrat v letu, in ne štirikrat, kot je bilo dogovorjeno in kolikor je potrebno, da se ohranja kontinuiteta. Žal pa na pogostost izhajanja Listov sekcija vsaj za zdaj še ne more vplivati.

Prva in poglavitna naloga, ki si jo je literarna sekcija zadala ob svoji ustanovitvi, pa je slejkoprej oživitve knjižne zbirke Mala Čufarjeva knjižnica (MČK). Inicijativni in pozorne uredniški odbor MČK sta morala vložiti veliko energije in streti precej odporov in pomislekov, preden sta za svoje načrte dobila zeleno luč (beri: finančno podporo) odločujočih dejavnikov, to se pravi občinske kulturne skupnosti in ZKO Jesenice. Na javni razpis je bil dober odziv, saj je sodelovalo 12 avtorjev s 13 rokopisi, izmed katerih je odbor

predlagal za natis zbirko kratkih proz Milana Kristana Izpiski in pesniško zbirko Vena Dolenca Strasti in odpuščanja. Ko je dobil odbor za svoj izbor tudi podporo zunanjih recenzentov Francija Zagoričnika in Toneta Pretnarja, in ko je bila narejena tudi likovna oprema, sta bila rokopaža že nared za tiskarno. Tisk in vezava sta bila septembra 1986 zaupana Knjigovoznici in tiskarni Radovljica, ki je poslala finančno najugodnejšo ponudbo. Kljub zagotovljeni izbiri tiskarne, da bosta knjižnici natisnjeni v kar najkrajšem času in kljub temu, da je dobila tiskarna vnaprej tudi že denar za tisk, pa knjižnici še danes, konec maja 1987, to se pravi osem mesecev po oddaji materialov, še nista natisnjeni! Za tako veliko zamudo pač ne more biti opravičila, saj so običajni tiskarski roki za podobna naročila dva do tri mesece. Odbor MČK in literarna sekcija sta se zaradi tega zastoja znašla v neprijetnem, da ne rečem mučnem okolju. Tako zaradi avtorjev, ki nestrpno čakata na izid svojih knjižnih prevenc (pa tudi na honorar zanj), kot zaradi financierjev, ki pač valijo krivdo na izdajatelja in ne na tiskarno, kot tudi zaradi kulturne javnosti na sploh. Odbor MČK je zaradi tega zastoja praktično izgubil celo leto, saj pred izidom knjig lanskega letnika ne more razpisati natečaja za letošnji letnik, prav tako pa se tudi ne more potegovati za finančna sredstva. Ker pa je kulturi namenjeni denar za leto 1987 že razdeljen, lahko MČK v najboljšem primeru računa na dodatna sredstva iz rebalansa, tako kot se je zgodilo že lani.

Prav zaradi neizida knjig MČK za leto 1986 je v precejšnji meri ohromljena tudi ostala dejavnost sekcije. Kakor da nam je v dolgih mesecih nestrpnega čakanja na knjižne pošiljke iz Radovljice zmanjkalo volje in zagnanosti za vse drugo. Za nameček je sekcija v teh kriznih trenutkih ostala tudi brez predsednika, saj je Mihael Cenc iz jeseniške Delavske univerze odšel na novo delovno mesto v Ljubljano. Te izgube tudi izvolitvijo novega predsednika najbrž ne bo mogoče adekvatno nadomestiti, saj je bil Cenčev Miha za voljo svoje diplomatske uglednosti in komunikativnosti pač daleč najprimernejši človek za občevarje s šefi jeseniške kulture!

A če že nič drugega ne, se sekcija še zmeraj redno sestaja vsak prvi četrtek v mesecu ob 18. uri v zadnji sobi jeseniške knjižnice. Vabljeni!

Edo Torkar

P. S. Izvedeli smo, da je ena od obeh knjig MČK za leto 1986 vendarle že prispela iz tiskarne.

Dolžnosti hišnih svetov

V Centru II na Jesenicah se je po zgraditvi številnih dvanajstnadstropnih stolpnih gostota naseljenosti zelo povečala. Tu so nova stanovanja dobile predvsem mlade družine s številnimi otroci, ki potrebujejo prostor za igranje, ki ga tu žal primanjkuje. Zato so si otroci poiskali prostor v bližnjem parku, ki je bil kmalu tako uničen, da je bilo njegovo vzdrževanje in urejanje nesmiselno.

Zato so tu naredili zaslonno igrišče za otroke. Do tu naj bi bilo vse v redu, saj je razumljivo, da morajo imeti naši najmlajši svoj prostor za igranje in veselje. Ni pa prav, da je na tem igrišču vsak dan polno smeti, da se otroci »smučajo« nad igriščem in napeljujejo vsakovrstne žice in nanje obešajo razrezane odpadne vreče vseh mogočih barv. Mnogi prebivalci, ki si prizadevajo in žele, da bi bilo naše mesto čimprej, so vse to težko gledali in se pritoževali predvsem pri turističnem društvu.

Krajevna skupnost Mirka Roglja Petka je zato hišnim svetom vseh starih stolpnih v posebnem dopisu

sporočila, da je navedeni prostor njihovo dvorišče in igrišče, kjer se igrajo njihovi otroci. Zato morajo vzdrževati red in dnevno skrbeti za čistočo tega prostora hišni sveti omenjenih in drugih sosednjih zgradb. Lastnika cafe INN pa je komisija pozorila, da njegovi gostje ne smejo parkirati svojih vozil pred lokalom, ker kršijo prometne predpise in ovirajo pešce.

Vsi, ki so bili zaradi zanemarjenosti tega prostora zelo nejevoljni so z ukrepom krajevne skupnosti zelo zadovoljni in pričakujejo, da bo tudi Center II vedno urejen in čist.

Branko Blenkuš

Literarna sekcija Kulturno umetniškega kluba Tone Čufar DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice in uredniški odbor knjižne zbirke Mala Čufarjeva knjižnica razpisujeta drugi javni

natečaj za književno delo

V pošte pridejo dela vseh leposlovnih zvrsti (poezija, proza, dramatika, esejistika). Delo je potrebno predložiti v dveh tipkanih izvodih, opremljenih z imenom, priimkom in naslovom. Rok za oddajo rokopisov je 1. september 1987 in naslov Občinska knjižnica Jesenice, Trg Toneta Čufarja 4, 64270 Jesenice, s pripisom »za MČK«. Rokopisi naj bodo urejeni in čitljivi.

En izvod ostane v arhivu literarne sekcije. Izid natečaja bo znan do 10. oktobra 1987. Za knjižni natis izbrana dela bodo predvidoma izšla konec letošnjega ali v začetku prihodnjega leta. Vabljeni so tudi avtorji izven jeseniške občine, vendar bo zanje treba poiskati dodatno možnost financiranja. Odbor si pridržuje pravico, da dela, ki ne bodo pršla v pošte za knjižni natis, predloži za objavo v Listih in na bralni strani Železara.

Uredniški odbor MČK

Uspeh slovenskih gorskih tekačev

21. junija se je na povabilo avstrijske reprezentance štirčlanska ekipa iz Slovenije udeležila državnega prvenstva Avstrije v gorskih tekih. V hudi konkurenci je med 150 tekači iz cele Avstrije Marjan Krempelj zasedel tretje mesto, Franci Teraž peto, Ivan Urh deveto in Klemen Dolenc 25. mesto. Proga je bila zelo težka, saj je ustrezala mednarodnim pravilom evropske gorske zveze. Dolžina je bila 12 km in s 1040 m višinske razlike. Zmagovalec je za to progo potreboval le 52 minut in 44 sekund.

Ekipno so zmagali slovenski tekači in s tem dokazali, da tudi v Sloveniji raste nov rod gorskih tekačev, čeprav si tekači večinoma sami financirajo svojo udeležbo na tekmovanjih v tujini. Pri nas ta disciplina še ni tako razvita. Stroški za tek-

movanja v tujini so zelo veliki in Atletska zveza Slovenije se s tem neče ukvarjati. Samo še mesec dni je do velikega tekmovanja v gorskih tekih v Angliji, pa imajo tekači še veliko problemov. Upamo, da jim bodo na podlagi prošnje, ki so jih napisali sami, pomagale delovne organizacije in jim pomagale kriti stroške za prevoz v Anglijo. Ena sama karta za Anglijo stane 280 tisoč din, to pa nimalo.

13. junija se je Teraž udeležil 21 km dolgega maratona v Mislinji in zasedel odlično drugo mesto. Zmagal je znani tekač Stane Rozman. Tone Đurič je zasedel peto mesto.

France Voga

17

SPOMINI NA DOVJE

Kašte

Pregrajena so na pol. Večji del je bil namenjen za napajanje živine, manjši za splakovanje perila. Za samo pranje je bilo poleg kašte še leseno korito. Tu so ženske v vrsti čakale, da so prišle na red za pranje. Če je kakšna prekršila red in šla prati na samo kašto, jo je gotovo ozmerjal prvi gospodar, ki je prišel mimo, saj živina, posebno konji, ne mara piti umazane vode.

Pri kašti so vedno »izhajale« tudi »ta radenske cajtnge« z vsemi dnevnimi novicami in komentarji. Seveda samo o tistih, ki trenutno niso bili prisotni. Danes bi rekli, da so bile kašte center za informiranje.

V kaštah so se poleti fantje tudi kopali, saj kopalnice še ni bilo pri nobeni hiši. Seveda so se kopali ponoči, da ni trpela javna morala.

Kašte so lep primer preproste in zelo funkcionalne kmečke arhitekture. Služile niso samo za zajemanje vode, napajanje živine in pranje. Z veliko količino vode in močnim dotokom so bile in so še nenadomestljive ob večjih požarih, kar se je izkazalo tudi pri zadnjem, ko je gorelo pri Blažem in Železniku. Prav zato se tudi še danes za silo vzdržujejo, čeprav ima vsaka hiša najmanj deset pip za vodo in vsaka krava svoj napajalnik.

Zato je prav, da povemo nekaj tudi o njihovem nastanku. Kašte so bile včasih samo lesena korita. Leta 1900 je gorelo pri Guzeljnu, Klančniku in Mihtarju ter isto leto tudi pri Matiču. Ti požari so bili poglavitni vzrok, da so se lesena korita zamenjala z velikimi betonskimi kaštami. Za Žnidarčkovo se ve, da je bila zgrajena leta 1905, ostale že kakšno leto ali dve prej.

Kašte, vodovode zanje in zajetja je skupaj gradil del vasi, ki je potem do vode in uporabe kašte tudi imel izključne pravice. Nekatere hiše pa so imele celo lasten vodovod (Ančeljnova). Kašta je dobila ime po najbližji hiši.

Golobova je imela zajetje nasproti rezervoarja za današnji dovški vodovod. Ko se je le - ta zgradil, se je uporabilo tudi to zajetje, kašta pa je dobila zajetje Ančeljevega vodovoda, ki ga ima še danes.

Kovačeva kašta in v ozadju stara Vričeva in Koširjeva hiša

Kovačeva in Bržotnova, ki je že podrt, imata zajetje pod Močivnikom. To vodo so imeli do zgraditve vodovoda napeljavajo tudi k Železniku in do osemindesetega leta pri Grabnarju.

Srakarjeva ima zajetje tik nad kašto. Žnidarčkova je bila priključena na enega prvih vodovodov na Dovjem, zgrajenega v začetku 19. stoletja še z lesnimi cevmi. Te so se v dvajsetih letih tega stoletja zamenjale z železnimi. Priskrbel jih je Jakob Aljaž. Po tem vodovodu je tekla voda na kašto do leta 1985, ko je bila priključena na sedanji vaški vodovod. Poleg hiš okrog kašte so bili upravičenci do te vode še Zrnovi, Govočevi, Jencnovi in favrovč.

IV. Veselje na vasi

Kaj je veselje na vasi? Veselje je že lep dan, dobro opravljeno delo, veseli dogodek v družini ali v hlevu. A veselje je pravo takrat, kadar ga lahko deliš vsenaokrog, ves prešeren in razigran, med prijatelje, znanje in druge vesele ljudi.

Dajmo, veselimo se, plešimo in pojmo! Trava je pokošena, njiva zorana, pšenica požeta, dekleta razposajena. Po štantih visijo lectova srca, pod Višem pokajo možnarji, zvo-

novi pritkavajo v praznični dan. Duh po poticah in fantovcih se meša z duhom po svežem senu in prepotenih plesalcih. Citre, harmonika in fantovska pesem zvečer pod kostanjem, vse to je veselje na vasi.

Fantje na vasi

Zvečer so se fantje zbirali pod kostanjem na sredi vasi. Seveda le tisti, ki so že bili na štelgi ali pri soldatih. Mlajši so se hitro znašli v kašti. Sploh so morali biti vsi otroci doma do večernega zvonjenja. Če so zamudili, so »zamudili« tudi večerjo.

V kašti se je hitro znašel tudi fant iz druge vasi, če se je hotel smukati okrog domačih deklet. Odkupil se je tako, da je v gostilni »zanga dau«.

Kmalu se je oglasila fantovska pesem. Vsi so ji radi prisluhnili, najbolj pa dekleta. Marsikatera je za zastrtim oknom skrivaj vzdihovala. Za fanta z lepim glasom ni bilo skrbi, da ga dekleta ne bi marala.

Ko je hotela naša generacija to navado zopet obuditi, smo kmalu videli, da so časi petja na vasi za vedno minili. Že po dveh srečanjih s sodnikom za prekrške smo odnehali. Je pa pri vsej stvari res, da smo peli po Mojstrani, bolj zjutraj kot zvečer in še kakšna stvar je zamenjala lastnika. A ne, da bi jo ukradli, samo prestavili smo jo.

Tudi to prestavljanje tuje lastnine, kot so vozovi, razno orodje, da o živini sploh ne govorimo, je del vaške tradicije. Zjutraj so krave med napajanjem ušle v drug hlev, na kostanju je viselo orodje, da bi ga bil vesel vsak veletrovec, na stehi kovačnice se je šopiril voz, poln gnoj.

Seveda so pri pospravljanju vedno najbolj vneto pomagali prav tisti, ki so tudi ponoči najbolj poprijeli. Ljudje so se muzali, razburjali se zaradi tega ni nihče.

Prav tako je bila stara tradicija nagajati dekletom. Sredi noči je v kamro, kjer so spala dekleta, priletel skozi okno domači ali sosedov petelin. Tisti pač, ki je bil najbolj pri roki. Posebno v nedeljo zjutraj so pod okni deklet ostajale »pozabljene« lestve in čakale pogledov mam'c, ki so šle že zarana k maši.

Če so imeli fantje pri kakšni hiši večje neporavnane račune glede deklet, so jo znali še bolj zagosti. Do »gavter« na oknu so napeli dolgo nit, namazano s kolofonijo. Nit je tekla skozi star preluknjan pisker in ko so z njim vlekli po niti, je ta dajala tak zvok, da so vsem v hiši stopili lasje pokonci. Tako vsaj pravijo tisti, ki so to slišali.

(se nadaljuje)

Zahvale

Ob boleči izgubi ljubljeneža moža, očeta in starega očeta

FRANCA BRUSA

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem, sodelavcem in znancem za izrečeno sožalje in podarjeno cvetje ter spremstvo na njegovi zadnji poti. Prav posebna hvala sosedom Kobalovim, Mišičevim in Hočevarjevim za nesebično pomoč. Hvala tudi dr. Alenki Katnik za obisk na domu in lajšanje bolečin. Še enkrat vsem najlepša hvala.

Vsi njegovi

Ob smrti našega dragega

VINKA KOSMAČA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem za izrečeno sožalje in darovano cvetje. Posebna zahvala velja družini Starič za njeno nesebično pomoč ob njegovi boleznini in dr. Rešku za zdravljenje na domu.

Hvala sodelavcem obrata Plavž in VGP Kranj za venca.

Vsi njegovi

Ob izgubi dragega sina, moža in očeta

VALENTINA SMOLEJA — TINČKA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, sodelavcem PIV enigije, Kovina, Gradbinca in sošolcem Centra srednjega usmerjenega izobraževanja za podarjeno cvetje, najozjim sodelavcem za spremstvo na zadnji poti, govornikom Bassanesiju in Kežarju za poslovilne besede, pevcem za zapete žalostinke, Bolnici Jesenice — oddelku centralne intenzivne terapije za trud, da bi ga ohranili pri življenju in duhovniku za obred.

Še enkrat hvala vsem za podarjeno cvetje, izrečena ustna in pisna sožalja in vsem, ki ste ga v tako velikem številu kljub slabemu vremenu spremili na njegovi zadnji poti.

Vsi njegovi

Ob nenadni izgubi naše mame

POLDKE ŠATROVIČ

se iskreno zahvaljujem zdravnikom in osebju internega oddelka jeseniške bolnice za trud, da bi nam pokojnico ohranili pri življenju.

Najlepša hvala vsem, ki ste nam pisno in ustno izrekli sožalje, poklonili cvetje ali drugače izkazali pozornost.

Hvala sovaščanom za zbrani denar, ki smo ga poklonili Bolnici Jesenice za medicinske aparature.

Iskrena hvala vsem.

Vsi njeni

Tako prezgodaj nas je zapustil naš dragi mož in ati

STANKO ZUPAN
upokojeni kovač Železarne Jesenice

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, prijateljem in znancem za vse stransko pomoč. Iskrena hvala njegovim sodelavcem iz obrata Strojne delavnice Železarne Jesenice za izrečeno sožalje, govorniku Lojzu Brelihu za poslovilne besede, župniku za opravljeni obred in pevcem za zapete žalostinke.

Vsi njegovi

Ob boleči izgubi dragega očeta, brata in strica

EDHEMA KARAHODŽIČA

se zahvaljujemo vsem sodelavcem, prijateljem in znancem, ki so ga pospremili na zadnji poti, darovali cvetje in nam izrekli sožalje.

Posebej se zahvaljujemo Sladu Bukovcu za poslovilne besede v imenu nogometašev Donata in Braneta Vodnika za poslovilne besede v imenu sodelavcev.

Delavkam in delavcem Livarne se zahvaljujemo za denarno pomoč in izrečeno sožalje. Žalujemo: otroci, sestra, brat, nečaki in Alenka

Ob boleči izgubi naše drage mami, stare mame, sestre, tašče in tete

MICI ŽAGAR

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem za pisna in ustna sožalja, sosedom Beljanovim in kolegoma Janezu in Borisu za vso nesebično pomoč.

Naša zahvala velja vsem, ki so jo spremljali na njeni zadnji poti.

Posebej hvala dr. Grošlju za dolgotrajno zdravljenje, osebju oddelka za diabetike Bolnice Jesenice, Kliničnega centra in bolnice dr. Petra Držaja v Ljubljani za vso skrb in nego v zadnjih dneh življenja.

Prav tako smo hvaležni sosedom za denarni prispevek, duhovniku za obred in pevcem DU za zapete žalostinke ob odprtem grobu.

Še enkrat vsem iskrena hvala.

Vsi njeni

Sodelavcem obrata Plavž, dneine Rus, se najlepše zahvaljujem za čestitko in lepa darila, ki mi bodo v trajen spomin, ob mojem jubileju, 50-letnici. Društvu invalidov Jesenice hvala za čestitko.

Osman Rak

Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela se najlepše zahvaljujem za čestitko ob mojem življenjskem prazniku ter jim želim še obilo uspehov.

Pavla Hribar

Dnini Lešnjak — Vzdrževanje Bela se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč ob smrti mojega očeta.

Mirko Smolej

Dežurni trgovini

V soboto, 26. junija, bosta na Jesenicah od 7. do 19. ure odprti trgovini:
SPECERIJA Bled, Titova 22, Jesenice in
ROŽICA, sam. trg. Otmarja Novaka 3, na Javorniku.

Dežurna lekarna

V juniju je za občini Jesenice in Radovljica dežurna lekarna na Jesenicah.

Rešitev križanke iz prejšnje številke

Christus, orožarna, nara-stek, Aman, Ake, Asen, Kar,RV, lot, AR, Aalst, Dobravec, Ist, Flour, urednica, sled, lira, Meri, okretelo, Osim, Ast, ale, Tone, on, ČI, Storting, tip, teran, Janez Menart, Ane, Alar, platno, cic.

Iskrena hvala vsem, ki ste se me spomnili ob mojem življenjskem prazniku, posebno še odboru skupnosti borcev VII. SNOUB »France Prešeren« Kranj, občinskemu odboru zveze borcev NOV Jesenice, Društvu invalidov Jesenice in Društvu upokojencev Javornik-Koroška Bela.

Janez Iskra

Sodelavkam in sodelavcem splošne varnostne službe se najlepše zahvaljujem za izrečeno sožalje in denarno pomoč ob smrti mojega očeta.

Magda Mirtič

Kaj bomo gledali v kinu

KINO ŽELEZAR

26. junija, amer. barv. fant. akcij. film ELIMINATOR ob 16. in 18. uri, ob 22. uri predpremiere amer. komedije PROFESORJI SO PONORELI.

27. junija, amer. barv. fant. akcij. film ELIMINATOR ob 16. in 18. uri, ob 20. uri premiera jug. komedije DRUGA ŽIKINA DINASTIJA.

28. junija, jug. komedija DRUGA ŽIKINA DINASTIJA ob 16., 18. in 20. uri.

29. junija, jug. komedija DRUGA ŽIKINA DINASTIJA ob 16., 18. in 20. uri.

30. junija, amer. fant. film ISKANJE V VESOLJU ob 16., 18. in 20. uri.

1. julija, premiera franc. barv. komedije OGROŽENA SRCA ob 16., 18. in 20. uri.

2. julija, franc. barv. komedija OGROŽENA SRCA ob 16., 18. in 20. uri.

KINO PLAVŽ

27. junija, ital. akcij. film ROPARJI IZGUBLJENEGA ZAKLADA ob 18. in 20. uri.

28. junija, amer. fant. akcij. film ELIMINATOR ob 16. in 18. uri, ob 20. uri amer. krim. film EUREKA.

29. junija, amer. fant. film CONAN I., ob 18. in 20. uri.

KINO DOVJE

26. junija, franc. barv. komedija TRIJE MOŠKI IN ZIBELKA ob 20. uri.

28. junija, amer. akcij. film ZANKA ob 20. uri.

Razstavnini salon DOLIK
Jesenice

V razstavnem salonu Dolik DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice je od 27. junija do 8. julija na ogled razstava slik slikarke Fanci Gostiša iz Idrije. Salon je odprt vsak dan, razen sobot popoldan in nedelj, od 9. do 12. ure in od 16. do 19. ure.

Tečaji tujih jezikov

Center srednjega usmerjenega izobraževanja Jesenice — enota za izobraževanje ob delu razpisuje vpis v tečaje tujih jezikov po intenzivni metodi:

- nemščina I., II., III. in IV. stopnje
- angleščina I., II. in III. stopnje

Prijavite se lahko v enoti za izobraževanje ob delu po ☎ 35-67.

Prireditve ob prazniku KS na Plavžu

Krajevne skupnosti in družbenopolitične organizacije krajevnih skupnosti Staneta Bokala, Mirka Roglja — Petka in Cirila Tavčarja priprajo v počastitev Dneva borca in krajevnega praznika:

— v četrtek, 25. junija, ob 16. uri namiznoteniški turnir v prostorih NTK Jesenice TVD Partizan;

— v petek, 26. junija, ob 19. uri slavnostna seja skupščine in krajevne konference SZDL Mirka Roglja — Petka s podelitvijo plaket in priznanj v Kosovi graščini.

— v soboto, 27. junija, ob 8. uri balinarski turnir na balinišču v Logu Ivana Krivca in ob 9. uri streljanje s pištolo na strelišču v Podmežakli;

— v petek, 3. julija, ob 19. uri osrednja proslava v počastitev Dneva borca in krajevnega praznika s kulturnim programom, podelitvijo priznanj OF in prehodnih pokalov tekmovanj v osnovni šoli Tone Čufar na Plavžu;

— v soboto, 4. julija, ob 7. uri zbor pohodnikov za pohod po poteh ob spomenikih in obeležjih — zborna mesto pred Spominskim parkom na Plavžu in ob 13. uri strelsko tekmovanje krajanov na Parkljevih kmetiji. Prihodi 5 (prijava posameznikov in ekip na mestu tekmovanja).

Na Koroškem bodo uprizorili Miklovo Zalo

Po trinajstih letih bodo v Svatnah pri Šentjakobu v Rožu na avstrijskem Koroškem spet uprizorili Miklovo Zalo.

Igralci iz različnih krajev že nekaj časa vadijo, pomagajo pa jim tudi nekateri poklicni igralci iz Slovenije. Režijo je prevzel Peter Militarov, glasbeno opremo pripravlja Gal Hartman in Jani Golob, za sceno skrbita Saša Kump in Milan Hrust.

Letošnjo Miklovo Zalo sta po besedilu Jake Špicarja priredila koroški pisatelj Janko Messner in dramaturg Bruno Hartman. V Svatnah, na zgodovinskih tleh, kjer še stojijo Miklova in Serajnikova domačija ter nekaj sto let stara lipa, bo na prostem nastala zanimiva uprizoritev, ki bo nedvomno razburkala Koroško in vseslovensko kulturno javnost.

Organizator, Slovenska prosvetna zveza iz Celovca, pričakuje na predstavah 25., 26. junija, 1., 2., 15. in 16. avgusta tudi množičen obisk iz Slovenije.

REKA V SZ
PESNIK ŽUPANČIČ
ŽIVALSKO KRENO
NAPA-DALEC
LESKOVAČ
KRATEK ODLOHEK
PISEK SCENARISTA
LETALEC

MARINO STEGNO
KRENO ZADRO NA PREDNEM JAMBOUR
ZDRAVIL RASTUNA

PTICA UJEDA
FINSKO MESTO TRINITRO-TELLOL

OSEBAKI NOČE BITI IMENOVANA
SLAVKO PREGELJ STIH BOJAN

IGRALEC JAZ STEIGER (LAT.)

ZELEZAR PREBIV. IRSKE
IZCEDEK NEKATERIH DREVES, CEDIKA
RIBA Z BRKI NAJMANJ DELEC SNOVI

DRUGO IME ZA VOLČIN
ŽENSKO POKRI-VALO

RIMSKA LJUBJANA
IT. SKLA-DATELJ (DOMENICO)

SPREHIDE VALJANA RAZSTA-VI
KARTASKI IZRAZ

NEUPER HUBERT ER-NEM. KIPAR (HANS)
ARTHUR GORONJEV SREDNJI GREČI

SLIKAR ŠUBIC
BIV. JAP. TELOVADEL (JUKIO) GNOJAC

WAGNER RICHARD
SVETOVNO MORJE
STOGELJ HRV. IERACEL (SVEN)

POVERANO ŽITNO KLASJE
SILJ
DRSALEC SCHENK
SKLEDA JAJČASTE OBLIKE
REŠER IVERS ENAKI ERKI

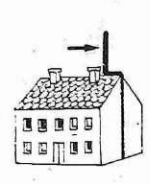
PERU
TITI OCEAN
ROSDA ZA VINO

Rebus

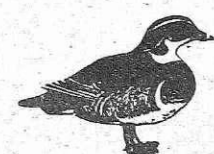
ANTOR: JOŽE PETELIN

1
2

AA

Rebusoid

rr
r
rr

1 3 4

AVTOR: RONNER

IT. SLIKAR (GUIDO)
BELGIJSKI PEVEC

EDEN OD SEKRETA-ROJ-A (ZLATKO)

Priznanje za najboljše športnike v jeseniški občini

Člani Športnega društva Jesenice so pripravili prijeten večer s podelitvijo plaket in diplom najboljšim športnikom v jeseniški občini v pretekli sezoni. Podelili so jih tekmovalcem posameznih klubov, ki so dosegli dobre rezultate na republiških, državnih in mednarodnih tekmovanjih. Za uspehe je tekmovalcem čestital predsednik Športnega društva Jesenice Daniel Klemenc.

Plakete so prejeli: Drsalni klub Jesenice: Melita Čelesnik, Primož Čelesnik, Peter Novak, Irina Vauhnik. Hokejski klub Jesenice: Jože Borse, Aleksander Cigan, Edvard Hafner, Rudi Hiti, Drago Horvat, Miha Horvat, Bernard Klemenc, Peter Klemenc, Marjan Kozar, Bojan Magazin, Drago Mlinarec, Silvo Poljanšek, Cveto Pretnar, Roman Pristov, Bojan Razpet, Andrej Razinger, Jože Razinger, Marko Smolej, Stefan Ščap, Zvone Šuvak, Klemen Tičar, Toni Tišler;

HK Kranjska gora Gorenjka — mladinci; HK Jesenice — pionirji; Klub za kegljanje na ledu Jesenice: ekipa Ambrožič, ekipa Hladna valjarna Jesenice, ekipa Gorenjka — mladinci,

ekipa Jesenice I, ekipa Jesenice — mladinci, Rudi Šapek st., Franc Kralj, Franc Čampa, Janez Mohorič, Željko Ristič, Radenko Malinovič, Alojz Babnik, Lado Sodja, Milan Radanič, Rudi Šapek ml., Miladin Sakič;

Namiznoteniški klub Jesenice: Barbara Markež, Urška Samar, Mojca Smolej; Sankaški klub Jesenice: Grega Špendov, Marko Cesar, Sebastijan Vilman, Matej Šebjanič, Ivan Kuvek, Robert Tarman, Janez Tarman, Marjan Meglič, Janjo Meglič, Vinko Lavtižar; Smučarski klub Jesenice: Grega Benedik, Robert Žan, Sašo Robič.

Podelili so tudi tri plakete zaslužnim športnim delavcem za vsestransko delo v posameznih klubih oziroma za razvoj športa v jeseniški občini. Prejeli so jih: Daniel Klemenc, Jani Gregorič in Roman Smolej. Diplome so podelili predvsem mlajšim tekmovalcem in sicer hokejistom Jesenic in Kranjske gore-Gorenjke ter članom Kluba za kegljanje na ledu za dosežene rezultate v pretekli sezoni.

J.R.

ŠTEVILNA ŠAHOVSKA TEKMOVANJA

H koncu gre letošnji cikel tekmovalcev za mlade šahiste in šahistke OŠ Prežihov Voranc.

● **Ekipno so mlajše pionirke** postale občinske in gorenjske prvakinje.

● Podoben uspeh so dosegli **mlajši pionirji**, ki so se po osvojitvi naslova občinskega in gorenjskega prvaka uvrstili na republiško prvenstvo, ki bo konec maja v Črnomlju.

● **Starejše pionirke** so po osvojitvi naslova občinskega in gorenjskega prvaka uvrstile na republiško prvenstvo v Izlakah.

● **Zelo lep uspeh so dosegli starejši pionirji**. Nosiyo naslova občinskega in gorenjskega prvaka, pa tudi v konkurenci ekip na republiškem prvenstvu so se povsem enakovredno borili z drugimi ekipami, še več, premagali so kasnejše republiške prvake Stično, igrali neodločeno s tretje uvrščeno Ljubljano in nesrečno izgubili z Mariborom, kajti do konca dvoboja je kazalo na neodločen rezultat. Pristali so na četrtem mestu med dvanajstimi ekipami in le neizkušnost in nepredvidnost sta jim odvzeli boljšo uvrstitev.

● Drugi del tekmovalcev je prinesel lepe uspehe **posameznikom** v vseh štirih konkurencah.

● Na občinskem prvenstvu za **mlajše pionirke** so naše igralke zasedle naslednja mesta: 1. Barbara Gričar, 2. Dušica Dragosavac, 3. Saška Ljubojevič, 4. Jasmina Hodžić itd. Te štiri tekmovalke so se uvrstile na gorenjsko prvenstvo za posameznice, kjer pa so bile: Dušica Dragosavac — prva, Barbara Gričar —

druga, Saška Ljubojevič — tretja in Jasmina Hodžić — peta.

● **Mlajši pionirji** so na občinskem prvenstvu dosegli naslednje vidnejše uvrstitve: 1. Goran Jerinič, 2. Igor Zlatanov, 3. Boris Marinkovski, 5. Edin Selimović. Na gorenjskem prvenstvu je bil še najboljši Igor Zlatanov; bil je tretji.

● **Starejše pionirke** so se na občinskem prvenstvu uvrstile takole: 1. Eva Bešič, 2. Borka Krejčič, 3. Nataša Ravnik (Zirovnica), 4. Nadja Svetlin, 5. Mirjana Pribak. Na gorenjskem prvenstvu je postala prvakinja Nadja Svetlin, ki se je skupaj s Evo Bešič uvrstila na republiško prvenstvo, kjer pa sta dosegli prav dobre rezultate v močnejši konkurenci.

● **Starejši pionirji** so na občinskem prvenstvu zasedli prva štiri mesta (1. Zoran Bogdanovski, 2. Zlatan Bogdanovski, 3. Boris Tavželj, 4. Sašo Rijavec, 9. Samir Čoralič) med trinajstimi udeleženci. Uspešni so bili tudi na gorenjskem prvenstvu, kjer je prvak postal Zoran Bogdanovski. Sašo Rijavec je bil drugi, Zlatan Bogdanovski četrti in Boris Tavželj peti-šesti med dvajsetimi šahisti. Zoran Bogdanovski se je udeležil tudi republiškega prvenstva, kjer je bil prav tako uspešen.

● Čeprav so rezultati dobri, ne povedo, koliko truda sta vložila v delo s šahisti mentorja Karel Šifrer in Andrej Vister. Upamo, da bodo rezultati tudi v prihodnje takšni, saj imamo v mlajših pionirjih in pionirkah moč, ki bo nadomestila sedanje starejše gorenjske prvake in prvakinje.

Janina, novinarski krožek OŠ Prežihov Voranc

Nogomet

Kvalifikacije za vstop v II. slovensko ligo

Strelec: Pihler (2)

V povratni tekmi je moštvo Jesenic samo potrdilo, da je boljše moštvo in da se upravičeno uvršča med štiri najboljša moštva v kvalifikacijah. Tekma je bila odigrana v težkih pogojih na blatnem igrišču in Jeseničani so se enkrat dokazali, da so fizično bolj pripravljeni, saj moštvo Save ni niti enkrat streljalo na gol Tokiča. Sam začetek tekme je minil v enakopravni igri in šele po desetih minutah so Jeseničani zaigrali tako, kot znajo in stiskali obroč okoli gola gostov vse do 33. minute, ko je Pihler v pičli minuti dvakrat premagal gostujočega vratarja. Po teh golih so se gostje vdali in igralo se je le na en gol. Čeprav so si Jeseničani ustvarili cel kup priložnosti, niso dosegli gola. V drugem polčasu je omembe vredna le vratnica Čataka ter strel Ibrahimoviča s precejšnje razdalje tik mimo vratnice.

V polfinalu kvalifikacij igrajo Jeseničani danes, 25. junija, prvo tekmo proti Braniku iz Šmarji pri Kopru, in sicer v gosteh, povratna tekma pa bo v nedeljo, 28. junija, v Podmežakli ob 17.30. Vsi ljubitelji nogometa, vabljeni v nedeljo na igrišče v Podmežakli!

Nastopili so: Tokič, Marič, Bakonič, M. Omanović, Ibrahimović, Sučur (Škof), Čatak, Lamberger, Bešič, N. Omanović, Pihler (Razboršek)

O.N.

Balinanje

V petem kolu prve gorenjske balinarske lige je ekipa BK Jesenice v petek, 19. junija, gostovala pri ekipi BK Kres na Kresu. V hladnem vremenu je po nekoliko slabši igri izgubila z rezultatom 10:4. Za ekipo BK Jesenice so nastopili: Jože Domevšek, Anton Tišov, Lovro Purger, Jadran Kozamernik, Franc Čampa in Drago Dermota. V petek, 26. junija, je na vrsti zadnje kolo v spomladanskem delu, ekipa BK Jesenice pa bo na domačem balinišču v Bazi ob 16. uri gostila ekipo Alpetour iz Radovljice.

V nedeljo, 21. junija, je bilo v Škofji Loki finale Gorenjske v dvojicah, v katerem je sodelovalo 12 ekip, ki so se uvrstile v finalni del. Za BK Jesenice sta nastopila Franc Čampa in Jadran Kozamernik. Ekipa so bile razdeljene v štiri skupine po tri ekipe. Jeseniška dvojica je igrala odlično in je premagala najprej dvojico Trate iz Škofje Loke, nato pa še dvojico Planine iz Kranja ter bila tako prva v svoji skupini. V polfinalu se je nato pomerila z dvojico Primskovo II iz Kranja in prav tako zmagala. V finalu se je srečala z dvojico Primskovo I in po veliki borbi tesno izgubila z rezultatom 9:8 ter tako na koncu zasedla odlično drugo mesto na Gorenjskem, kar je lep uspeh, saj se je s tem uvrstila tudi na prvenstvo Slovenije, ki bo 11. in 12. julija na Primskovem v Kranju.

B.K.

Mednarodni turnir v mini-odbojki v Celovcu

Na povabilo predsednika ZTKO Jesenice so se pionirke SSD Koroška Bela udeležile turnirja v mini-odbojki, ki je bil organiziran v okviru celovških športnih dni. Ker ni bilo nobenih podrobnosti o prijavah, starostnih skupinah in o ostalih udeležencih, odločitev o sodelovanju ni bila ravno lahka, pa tudi potni listi so povzročili nekaj težav, ker otroci nimajo še lastnih potnih listov ampak družinske. Fotokrožek osnovne šole na Koroški Beli in oddelek za potne liste na občini Jesenice sta zadevo hitro in uspešno rešila, nekaj naših skrbi pa je ostalo nerešenih vse do nastopov na turnirju. Mini-odbojke doslej naše pionirke niso igrale, razen v stiski s prostorom, ko je bilo na treningu skoraj 30 igralok, na voljo pa samo eno igrišče v telovadnici TVD Partizan Javornik-Koroška Bela.

V soboto, 13. junija, smo na Novem trgu v Celovcu nastopili z dvema ekipama po štiri igralke v skupini pionirk, kjer je bilo osem ekip: tri z Dunaja, tri iz Italije iz Gemone in dve naši pod imenom Jesenice I in Jesenice II.

Naše pionirke so se v igri kar dobro znašle in so po vrsti premagovale tako avstrijske predstavnice z Dunaja kot svoje vrstnice iz Italije. Nekaj problemov je vendarle bilo, ker je žoga vse prerada letela preko mejnih črt ob vsakem močnejšem udarcu, posebno pa še ob servisu. Igrišče za mini-odbojko je samo štiri in pol krat štiri in pol metra veliko — za eno ekipo, ki jo sestavljajo tri igralke. Tehnika in taktika igre sta na tem igrišču precej različni od igre na normalnem igrišču, ker je tu dovoljeno pravzaprav vse, razen dotika mreže. Pravo demonstracijo, kako se igra mini-odbojka, so nam pokazali mlajši mladinci iz Ruš in z Raven, ki so nastopili na turnirju pod imenom »Slovenija I« in »Slovenija II«, pa tudi mlajše mladinke pod istim imenom niso mnogo zaostajale. Naša dekleta so na koncu, vsaka ekipa v svoji skupini — razdeljene so bile v dve skupini po štiri ekipe — osvojila obe prvi mesti:

I. skupina: 1. Jesenice I, 2. SVS Dunaj, 3. Artega III.

II. skupina: 1. Jesenice II, 2. Hypo Dunaj, 3. Artega II.

Tako je naneslo, da se je bilo treba odločiti za ponovno potovanje v Celovec v nedeljo, 14. junija, na finale, kjer smo imeli vsekakor precej možnosti za dobro uvrstitev.

KOŠARKA

Kadetinje

Sava:Jesenice 70:63 (36:45)

Jesenice: Zorman, Halilagić, Ljušič, Rauh 9, Hadimuratović 18, Ališić 8, Bešič 2, Sečič 12, Zrnič 16.

Jeseniske kadetinje na tej tekmi niso znale izkoristiti svoje izredno dobre igre proti ekipi Save iz Kranja za zmago.

Kranjčanke so tekmo vzele neresno, saj so na Jesenicah visoko zmagale. To se jim je maščevalo, saj so gostje prikazale najboljšo igro v letošnji sezoni. Ob dobri obrambi so bile razpoložene tudi v napadu,

Medtem ko je bil v soboto glavno prizorišče tekmovalcev v okviru celovških športnih dni Novi trg v neposredni bližini svetovno znanega zmagaja ali Lintverna, se je športni program v nedeljo nadaljeval v prekrasnem Europaparku za znanim igriščem in zabaviščem Minimundusom blizu Vrbskega jezera. Igrišča so bila postavljena na travi. Če je bil sobotni del turnirja sredi Celovca le bolj propagandnega značaja — tako so nam pojasnili organizatorji — je nedeljsko tekmovalstvo potekalo v zagrizenih bojih za mesta, ki so vodila k pokalom in diplomam.

Ekipa Jesenic I, ki je bila sicer resen kandidat za osvojitev prvega mesta, je na lovorikah prejšnjega dne malo zaspala in se pustila gladko premagati dekletom z Dunaja, dobila pa je srečanje z ekipo Artega III iz Gemone. Druga ekipa Jesenic je dopoldne gladko odpravila ekipo Italijank Artega II. S tem si je priborila vstop v finale za 1. in 2. mesto.

Popoldne so bile najprej odigrane vse tekme mladincev in mladink in srečanja pionirk za 5. do 8. mesto. Prav nazadnje so igrale naše pionirke Jesenice I za 3. do 4. mesto, nato pa Jesenice II za 1. do 2. mesto.

Sledila je razglasitev zmagovalcev. Na mizi je bila cela vrsta pokalov in ugibali smo, ali bodo te lepe reči samo za domače ekipe, ali bomo kako trofejo ponesli domov tudi tuji udeleženci. Pri pionirjih so dobili pokale poleg Avstrijcev tudi italijanski fantje, pri mladincih in mladinkah pa Slovenija I in Slovenija II za osvojena prva in druga mesta v obeh skupinah.

V tej mednarodni konkurenci je za mlajše pionirke drugo in tretje mesto med osmimi ekipami velik uspeh: 1. mesto SV Schwechat, Dunaj, 2. mesto Jesenice II, 3. mesto Jesenice III, 4. 2. SV Schwechat I Dunaj, itd.

Obdarovani z dvema lepima pokalom in diplomami, ki so jih dobile vse igralke za doseženo drugo oziroma tretje mesto, smo se organizatorju zahvalili za gostoljubnost in prejeli vabilo za udeležbo na turnirju naslednje leto v okviru celovških športnih dni.

Za Jesenice I in Jesenice II so nastopale pionirke: Greta Struna, Melita Čaušević, Barbara Mrak, Mojca Pirija, Alenka Ravnik, Nedeljka Tistič, Sergeja Končnik in Petra Končnik.

M.Š.

du, kar jim je prineslo ob polčasu 9 točk prednosti. Žal pa je razvoj igre v drugem polčasu potrdil, da dekletom manjka izkušnje iz težkih tekem. V 26. minuti je dobila Sečičeva povsem nepotrebno 5. osebno napako, v 28. ji je sledila Rauhova, v 30. pa je naredila tudi Hadimuratovičeva nepotrebno 5. osebno napako. Tako sta zadnjih 10 minut igrali Zrničeva in Ališičeva ob pomoči pionirk, ki pa za takšne tekme še nimajo zadostne znanja. Vseeno je takšna paterka uspešno ohranila vodstvo petih točk do 36. minute, ko je Zrničeva praktično igrala sama proti peterki Save. V zadnjih minutah so Kranjčanke izkoristile utrujenost in neizkušnost gostij ter si srečno priborile zmago.

Poraz sam ob dobri igri ni tragičen, saj so Zrničeva, Sečičeva, Hadimuratovičeva, Ališičeva in Rauhova dokazale, da se lahko že enkovredno merijo z boljšimi ekipami vrstnic v Sloveniji.

T.

Pokal SRS — Članice

Kladivar:Jesenice 52:85 (20:45)

Žiri: telovadnica OŠ, gledalcev 50, sodnika Matjačič in Majce (Kr).

Jesenice: Hadimuratović 2, Deretič 2, Bartelj 2, Sečič 4, Stražisar 31, Krznarič 29, Ulčar 2, Smolej 10, Zrnič 3, Ališič, Rauh.

V drugem krogu pokala SRS so košarkarice Jesenic presenetljivo, vendar povsem zaslužno premagale ekipo iz Zirov. Ta uspeh je toliko bolj razveseljujoč, ker je bilo v ekipi kar pet kadetinj, od standardnih igralok prve peterke pa so manjkale Felčeva, ki je prestopila k Iskri Delti Ježici, ter Šmitranova in Lahova.

Tako oslabiljena ekipa pred tekmo ni imela dosti upanja na uspeh s tradicionalno neugodno ekipo Kladivarja, ki je bila v zadnji sezoni uvrščena na 4. mesto v 1. SKL. Poleg tega večina članic v zadnjem mesecu zaradi šolskih obveznosti ni trenirala, kar se naj bi poznalo pri uigranosti ekipe.

Igra na tekmi pa je pokazala, da je bil strah povsem neupravičen. Jeseničanke so gostiteljice presenetile z izredno hitro igro, za katero niso našle ustreznih obrambe. V takšni igri sta se odlično znašli Stražisarjeva in Krznaričeva, ki sta bili za Zirovke neustavljivi. Ob tem je potrebno omeniti tudi odlično obrambo proti kateri se strelke Kladivarja niso najbolje znašle, na drugi strani pa so imele Jeseničanke kar 65-odstotni met iz igre.

Ta zmaga je potrdila, da sodi jeseniška ekipa kljub odhodu Felčeve v Ljubljano še vedno v ozek vrh slovenske ženske košarke. Seveda pa bodo tekme v prvenstvu dosti težje, vendar imajo Jeseničanke dovolj časa, da se dobro pripravijo na tekme v prvi slovenski košarkarski ligi.

V naslednjem krogu pokala, ki bo 1. septembra, bo jeseniška ekipa igrala v drugoligaško ekipo Save iz Kranja.

T.

Jesenice (foto: I. Kučina)